

Notulen -vastgesteld-

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	5 juli 2021
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

5

<p>10</p> <p>15</p> <p>20</p>	<p>Aanwezig: Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. J.W. Dulfer (GL), mw. A. Er (GL), mw. G. Van Geffen (VVD), mw. A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), dhr. J. Gringhuis (GL), dhr. G.J.W. Hartog (VVD), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. N. Kaptheijns (PVV), dhr. M.C.A. Klein (CU), mw. R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Ines Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), mw. A. Nanninga (JA21) dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), dhr. E.M.A. Smaling (SP), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), dhr. B.L. Vink (D66), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), mw. N.M. van der Waart (GL), mw. T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), dhr. G.R. Zaal (GL), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)</p> <p>Afwezig: -</p>
-------------------------------	--

Agenda	Paginanummer
12b. Heropening	2
13. Wensen en bedenkingen Verstedelijkingsstrategie MRA (voordracht 35)	2
14. Toepassen Provinciale Coördinatie Regeling project Everest Tata Steel (Voordracht 26)	23
15. (Behandeld in PS 28 juni 2021)	
16a. RES 1.0 Noord-Holland Zuid en Noord-Holland Noord (Voordracht 31)	36
16a.1 RES 1.0 Noord-Holland Noord	
16a.2 RES 1.0 Noord-Holland Zuid	
17. Referendumverzoek RES 1.0 Noord-Holland Zuid en Noord-Holland Noord (Voordracht 40)	97
18. Zienswijze Eerste begrotingswijziging 2021, Ontwerpbegroting 2022 en Jaarstukken 2020 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG) (Voordracht 27)	121
19. Zienswijze Eerste begrotingswijziging 2021, Ontwerpbegroting 2022, Jaarstukken 2020 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	124
20. Vragenuur	124
21. (Behandeld in PS 28 juni 2021)	
22. Indien aan de orde: stemming Motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag	126
23. Sluiting	129

45

12b. Heropening

50 De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering die op 28 juni geschorst werd.

Ik heb twee mededelingen, die niet direct van toepassing zijn op deze vergadering, maar wel fijn om te weten.

55 Wij kunnen de heer Voskuil, de fractievoorzitter van de PvdA, feliciteren met zijn voordracht om de nieuwe burgemeester van Bergen te worden. Uiteraard moet het Kabinet dat nog goedkeuren, maar het feit dat hij is voorgedragen daarmee feliciteren we hem van harte. Dat heeft hem ertoe gebracht om zich in ieder geval niet actief met de provinciale politiek bezig te houden. Hij zal wel deelnemen aan de stemmingen, maar laat het woordvoeren over aan de vicefractievoorzitter van de PvdA, mevrouw De Vries. Daar waar er belangenverstrengeling zou kunnen zijn, dan houdt de
60 heer Voskuil daar rekening mee.

De tweede mededeling is dat de heer Vink, Statenlid namens D66, ons vanaf 15 september 2021 zal verlaten. Hij keert terug in de gemeenteraad van Amsterdam. Dat is pas na de zomer. Toch feliciteren we hem met deze benoeming.

65 De griffier heeft zojuist de presentiecheck gedaan. Er was een quorum toen we startten op 28 juni. Dat quorum geldt ook voor deze uitloopvergadering.

70 Er is geen bericht van verhindering ontvangen. Dat betekent dat er straks 55 Statenleden aan deze vergadering gaan deelnemen. Mocht u het overleg tussentijds moeten verlaten, wilt u dat dan melden via het chatsysteem, of via e-mail bij de griffie, zodat het aantal Statenleden dat gaat stemmen exact kan worden bepaald. Mochten Statenleden de vergadering tussentijds verlaten dan zal ik dat herhalen.

75 Uiteraard gelden dezelfde regels als bij alle andere vergadering. Vanaf nu kunt u moties en amendementen per e-mail indienen bij de griffie. Er wordt digitaal gestemd met Notubiz.

Ik zal voordat een stemming aanvangt, zal ik een paar minuten de gelegenheid geven om bij de stemknop te gaan zitten. Dan hoop ik dat het stemmen vandaag nog weer wat beter verloopt dan de vorige keer, zodat we daarmee tijd kunnen winnen.

80 In het Presidium is besloten om te lunchen tussen 12.30 en 13.00 uur. We schorsen voor het diner tussen 18.00 en 19.00 uur.

Het Presidium heeft besloten om de spreektijd niet aan te passen. Dat betekent dat we een behoorlijke agenda met elkaar door te werken hebben. Als we vandaag efficiënt en doelmatig vergaderen dan zouden we rond 23.00 uur klaar moeten kunnen zijn.

85 13. Wensen en bedenkingen Verstedelijkingsstrategie MRA(voordracht 35)

De **VOORZITTER**: Ik zal proberen het debat zoveel mogelijk toe te staan en te accommoderen, zodat het ook levendig en fijn is om naar te kijken en te luisteren.

- 90 De heer **CARTON** (PvdA): De ruimte is beperkt en ambities zitten elkaar soms in de weg. Daarom is het van belang dat we hierop een visie hebben met een verstedelijkingsstrategie. Een overkoepelende visie. Hoe verhoudt deze Verstedelijkingsstrategie zich tot de provinciale Woonvisie en het Masterplan Wonen. Als het over woningbouw gaat, dan dienen we met andere partijen nog een amendement in.
- 95 Als je ergens wilt wonen, moet je de zekerheid hebben dat je er ook kunt komen. Wonen en bereikbaarheid moeten hand in hand gaan en dan ook het liefst bereikbaarheid met het openbaar vervoer. Daarbij hebben we een vraag voor de gedeputeerde. Kan de gedeputeerde deze koppeling, waarvan ik weet dat hij die ook belangrijk vindt, ook blijven uitdragen in de context van de Verstedelijkingsstrategie?
- 100 Daarnaast zijn ook de energietransitie en het tegengaan van de klimaatverandering belangrijke opgaven voor de MRA. Voor de PvdA-fractie komt dit te beperkt terug. Het mag meer aandacht krijgen. In de praktijk is het bij elk project van belang om aan de voorkant de duurzame energievoorziening, duurzame energiebronnen en maatregelen te regelen, zodat dit een vast onderdeel is van het denken en ook van de aanpak.
- 105 Tegelijkertijd biedt de samenwerking buiten de MRA ook kansen. Voor de PvdA is de zoektocht naar een passende locatie voor de aanlanding van energie uit wind op zee en de vestiging van waterstoffabrieken hier een voorbeeld van. We denken hierbij met name aan de Noordkop en de Port of Den Helder, die wat ons betreft ideaal gesitueerd is hiervoor. Den Helder is immers het middelpunt van het continentaal plat, waar de windmolens staan en je hoeft niet door het
- 110 kwetsbare Waddengebied om daar te komen. Dit laatste punt kwam vorige week ter sprake bij de motie over het Waddenfonds. Het zou hoogwaardige werkgelegenheid en een duurzame economische impuls voor de regio kunnen brengen en daarom is ons voorstel om de organisatiekracht van de Noordkop en de MRA te bundelen om deze samenwerking op te pakken. Hiervoor hebben we een amendement opgesteld, dat mede wordt ingediend door D66, SP en GL.

115

Amendement 25/05-07-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering (digitaal) bijeen op 5 juli 2021 ter bespreking van voordracht 35-2021 'Wensen en bedenkingen Verstedelijkingsstrategie MRA v2'

120

Overwegende

1. *dat binnen de Metropool Regio Amsterdam (MRA) gewerkt wordt aan het opstellen van een Verstedelijkingsstrategie;*
2. *dat deze Verstedelijkingsstrategie de gezamenlijke ruimtelijke strategie van de MRA en het Rijk is waarmee (met andere partners) de koers uitgezet wordt naar een duurzame en*
- 125 *economisch sterke metropool;*
3. *dat Provinciale Staten van Noord-Holland gevraagd wordt wensen en bedenkingen mee te geven bij versie 2 van de Verstedelijkingsstrategie;*
4. *dat ruimte in de MRA schaars is en toekomstige ontwikkelingen de druk op deze ruimte verder zullen verhogen;*
- 130 5. *dat naast opgaven op het gebied van onder andere leefbaarheid, woningbouw, circulaire economie, duurzame mobiliteit en natuur, ook de energietransitie ruimte nodig heeft;*

Voorts overwegend

- 135 6. dat in het kader van de energietransitie en de overgang naar fossielvrije-industrie, de
aanlanding van wind op zee en de productie en opslag van waterstof een aanzienlijk
ruimtebeslag kennen;
7. dat deze ruimteclaim de druk op de schaarse ruimte in de MRA, met name ook in het
NZKG, nog verder doet toenemen, niet alleen in fysieke zin maar ook met het oog op de
veiligheidscircles;
- 140 8. dat elektriciteit en waterstof goed te transporteren zijn, zowel via bestaande als nieuw
aan te leggen e-infrastructuur;
- Tevens overwegende
9. dat het betrekken van andere regio's, buiten de MRA, bij dit proces niet alleen de druk op
de ruimte binnen de MRA vermindert, maar tevens een belangrijke economische- en
werkgelegenheidsimpuls voor deze regio's kan betekenen;
- 145 10. dat de Noordkop en de Port of Den Helder ideaal gelegen zijn voor de aanlanding van
wind op zee;
11. dat de Noordkop de ruimte kan bieden voor de productie van waterstof;
12. dat de Noordkop al beschikt over onderdelen van de noodzakelijke e-infrastructuur om
elektriciteit en waterstof te transporteren;

150 **Besluit**

Voordracht 35-2021 'Wensen en bedenkingen Verstedelijkingsstrategie MRA' als volgt te
amenderen dat op pagina 4 bovenaan, na '...Cluster Energie Strategieën (CES), geven ons op
afzienbare termijn wel meer inzicht daarin.' toe te voegen:

155 "Voor de aanlanding van wind op zee, alsmede de productie en distributie van waterstof kijken
wij verder dan alleen de MRA en het NZKG. Wij dringen aan op een integrale en gezamenlijke
ontwikkeling met de gemeenten en bedrijven in de Noordkop en de Port of Den Helder (PoDH). De
Noordkop en de haven van Den Helder zijn ideaal gesitueerd voor de aanlanding van wind op zee
en de productie van waterstof. Deze samenwerking verlicht niet alleen de druk op de schaarse
ruimte in de MRA, het biedt ook een stevige en duurzame economische en

160 werkgelegenheidsimpuls voor deze regio. In plaats van een 'ieder voor zich' benadering zien wij
graag een nauwe samenwerking tussen de MRA en de Noordkop/PoDH bij de verdere uitwerking
van de strategie op dit gebied."

en gaat over tot de orde van de vergadering.

165 PvdA, D66, SP, GroenLinks

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kaamer van Hoegee.

170 Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Wat wilt u met dit amendement bereiken, anders dan wat
er ook al wordt gezegd in de Waterstofstrategie, die we vorig jaar bespraken?

De heer **CARTON** (PvdA): We willen vooral benadrukken dat er ook geen tweedeling ontstaat
tussen de MRA en Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid. Daarvoor zouden we als
provincie, maar ook als MRA moeten waken. We zien juist de samenwerking met de MRA en de
Noordkop als kans om dit te stimuleren. Vandaar dit amendement.

175

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Voor de duidelijkheid: Die tweedeling wil ik ook niet, maar dit is, bij mijn weten al lang geregeld in de Waterstofstrategie. Het lijkt me dat dit amendement overbodig is.

180 De heer **CARTON** (PvdA): We willen graag met dit amendement benadrukken dat we gezamenlijk verder in moeten zetten op de samenwerking tussen de MRA en de Noordkop. We vinden dat dusdanig van belang dat we dit amendement indienen.

185 Rekening houdend met het amendement kunnen we instemmen met de zienswijze bij deze versie van de Verstedelijkingsstrategie en zien uit naar de opmerkingen die we in de volgende versie gaan teruglezen.

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

190 De heer **VINK** (D66): We hebben uitgebreid gesproken met elkaar in de commissie over de Verstedelijkingsstrategie en dan met name over de wensen en bedenkingen. Ik wil daar niet heel veel aan toevoegen. Gezien de discussie van zojuist wil ik toevoegen dat de Verstedelijkingsstrategie natuurlijk iets is van alle deelnemende partijen in de MRA, de gemeenten en de beide provincies en het Rijk. Dat zijn de partijen die deze strategie opstellen en vaststellen. In onze ogen is het heel erg goed dat de heer Cardol of de heer Voskuil het initiatief heeft genomen om expliciet in een amendement de link met gebieden buiten de MRA te maken. Dat is in de MRA Strategie nog niet gebeurd. Gezien de deelnemende partijen vinden wij dat heel belangrijk.

200 Er blijft een punt over dat D66 wil maken. Deze strategie bevat ook echt een keuze, die het expliciet maakt. Dat gaat over de keuze voor binnenstedelijk bouwen. Dat is een strategische keuze die we met elkaar maken. Dat we vooral binnenstedelijk en bij multimodale verkeers- en vervoersknooppunten de bouwopgave willen lokaliseren. Natuurlijk doen we dat op een integrale manier. Daar gaan we in eerste instantie de bouwproductie op gang brengen. Die strategische keuze hebben wij willen accentueren door deze in een amendement op te nemen. Het amendement wordt ingediend mede namens GL, PvdA en de PvdD.

Amendement 26/05-07-2021

Verstedelijkingsstrategie MRA woningbouw

210 *De Provinciale Staten van Noord-Holland hebben op 28 juni 2021 de statenvoordracht Wensen en bedenkingen verstedelijkingsstrategie MRA (VD-35) besproken en constateren dat:*

- *het bestuurlijk kernteam versie 2 van de verstedelijkingsstrategie Metropoolregio Amsterdam heeft voorgelegd aan de colleges van de gemeenten, provincies en de vervoerregio met verzoek om reactie;*
- *het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland een concept-reactie heeft voorgedragen aan Provinciale Staten met het verzoek tot instemmen;*

overwegen dat:

- 220 · versie 2 van de verstedelijkingsstrategie veel relevantie informatie bevat uit de diverse ruimte gebruikende sectoren, maar nog geen integrale, sector overstijgende strategie die richting geeft aan de inzet van de verschillende MRA-overheden;
 - er in de huidige versie nog geen strategische keuzes gemaakt zijn over fasering en prioriteiten, regionale verdeling op woonmilieus, woningtypes en aantallen, noch over onderlinge taakverdeling op het gebied van verstedelijking tussen de samenwerkende 225 partijen. De uitspraken over de woningbouwplanning zijn nog globaal;
- zijn van mening dat:
- flexibiliteit niet onnodig moet worden belemmerd;
 - er vele bouwlocaties zijn in de MRA, en dat het belangrijk is de bouwproductie op die 230 locaties op gang te krijgen, zodat andere locaties kunnen worden gevrijwaard van bebouwing;
 - er strategische keuzes in de verstedelijkingsstrategie passen, zoals de focus op binnenstedelijk bouwen en bouwen nabij multimodale verkeers- en vervoersknooppunten, zodat daarmee helder wordt dat andere locaties niet aan de orde hoeven te komen; · een dergelijke keuze nog ontbreekt in de voorliggende strategie;
- 235 wijzigen het besluit van de statenvoordracht als volgt:
- Toevoegen van de volgende alinea op pagina 6 voorafgaand aan de paragraaf "Integratie":
"Woningbouw
De verstedelijkingsstrategie richt zich op kansengelijkheid en betaalbare woningen voor 240 alle inwoners en refereert aan de grote bouwopgave van 175.000 woningen voor de hele regio. Er worden in de huidige versie geen expliciete strategische keuzes gemaakt over fasering en prioriteiten en regionale verdeling op woonmilieus, woningtypes en aantallen, noch over onderlinge taakverdeling tussen de samenwerkende partijen en hoe deze keuzes – gezamenlijk en op integrale, sector overstijgende wijze – gerealiseerd gaan worden, terwijl focus op de afgesproken locaties het juist mogelijk moet maken om 245 andere plekken te vrijwaren van nieuwe grootschalige bebouwing. Een dergelijke expliciete keuze zou onderdeel moeten worden van een volgende versie van de verstedelijkingsstrategie c.q. daarin nader uitgewerkt zijn."

D66, GroenLinks, PvdA en PvdD.

250

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Er zijn twee zaken in deze verstedelijkingsstrategie die mijn specifieke aandacht hebben. Ten eerste: we lezen dat we dat we binnen én buiten de stad natuur-inclusief moeten gaan inrichten en beheren. Daar wordt dit Statenlid wel blij van, want het 255 werken aan natuur-inclusief, wonen, werken, studeren en noem maar op is een win-win situatie. In woonwijken, bedrijventerreinen, faciliteiten rondom onze infrastructuur et cetera. Een schone, gezonde en veilige leefomgeving voor al onze inwoners. Een leefbaar Noord-Holland voor ons, voor onze medebewoners en voor toekomstige generaties zal op lange termijn puur winstgevend 260 zijn. En ik reken er op dat Gedeputeerde Staten in een tijd waarin grote opgaven op het gebied

van woningbouw en de daarbij behorende voorzieningen gaan spelen, voldoende aandacht en inzet zullen hebben en houden voor een natuur-inclusieve leefomgeving.

Ten tweede: in deze verstedelijkingsstrategie wordt er toch nog steeds gesproken over een balans tussen leefbaarheid en economische groei. Wat ons betreft is economie gewoon een onderdeel van leefbaarheid. En dan het liefst een zo groene, duurzame, circulaire en natuur-, mens- en diervriendelijke economie.

De heer Klein benoemde het al in de commissievergadering: veel aandachtspunten en opsommingen starten nog steeds met economie, waardoor al het andere van secundair belang lijkt. En daarover was de heer Voskuil in de commissie ook heel helder wat mij betreft. Economie wordt wéér als eerste prioriteit gesteld voor de mensen, maar een gezonde leefomgeving en leefbaarheid moeten het vertrekpunt zijn en dat kan beperkingen opleggen aan mogelijke economische activiteiten.

En daarom dien ik, aan het einde van mijn bijdrage gekomen, samen met de ChristenUnie en de PvdA, maar ook mede ondertekend door SP, 50PLUS/PvdO, DENK, D66 en GroenLinks een motie in.

Motie 96/05-07-2021

Wensen en opvattingen Verstedelijkingsstrategie MRA: leefomgeving en leefbaarheid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 5 juli 2021, ter behandeling van de voordracht Verstedelijkingsstrategie MRA; constaterende dat:

- *GS een voorzet heeft gemaakt voor Wensen en opvattingen Verstedelijkingsstrategie MRA;*
 - *in deze Verstedelijkingsstrategie nog steeds gesproken over de balans tussen leefbaarheid en economische groei;*
 - *veel aandachtspunten en opsommingen nog steeds beginnen met economie en al het andere daaraan secundair lijkt te zijn;*
 - *opmerkingen over de gezonde leefomgeving weinig strak geformuleerd zijn;*
 - *bij het vaststellen van maximale hogere grenswaarden economie weer als eerste prioriteit wordt gesteld voor de mensen; overwegende dat:*
 - *er een gezond evenwicht tussen alle aspecten van leefomgeving en leefbaarheid moet zijn;*
 - *economie daar gewoon een onderdeel van is;*
 - *een gezonde leefomgeving en leefbaarheid van levensbelang zijn en daarom voorop zouden moeten staan;*
 - *dit beperkingen kan opleggen aan mogelijke economische activiteiten;*
- gehoord de discussie, roepen het College van Gedeputeerde Staten op:*
- *zich binnen MRA-verband in te zetten om een gezonde leefomgeving en leefbaarheid voortaan een essentieel vertrekpunt te laten zijn;*
- en gaan over tot de orde van de dag.*

Partij voor de Dieren, ChristenUnie, PvdA, SP, 50PLUS/PvdO, DENK, D66 en GroenLinks

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): In de Verstedelijkingsstrategie van de MRA worden veel
305 onderwerpen aangeraakt, maar het is een visie. Het zijn nog geen concrete plannen. Het college
geeft in de voorgestelde wensen en bedenkingen aan dat er nog niet overal overeenstemming
over is. Uitwerkingen moeten bijvoorbeeld wel plaatsvinden binnen de vastgestelde visie
Noordzeekanaalgebied, zo zegt het college terecht. Het is goed dat de MRA laat weten waar ze
mee bezig zijn, maar bijvoorbeeld over Havenstad en de invulling van de Houtrakpolder is het
310 laatste woord nog niet gezegd, ook niet door ons als Staten zelf. Ik wil benadrukken dat visie en
vooral verordeningen van democratisch gelegitimeerde overheidslagen altijd voor gaan. Is de
gedeputeerde dat met het CDA eens?

We stellen niet de Verstedelijkingsstrategie zelf vast, wel onze zienswijzen. Een aantal partijen
hebben voor aanscherping van deze zienswijzen suggesties gedaan, waar we achter staan. We
315 staan achter de oproep van JA21 om woningen te bouwen. We willen dat niet op een plek waar
eerst waardevolle bedrijven weg zouden moeten. We staan ook achter de oproep van de PvdA om
het breder te trekken dan de MRA. Dat zou niet alleen op het gebied van de haven moeten, maar
kan op veel meer punten.

320 De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan de heer Kaptheijns.

De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Vandaag bespreken we in de Staten de Verstedelijkingsstrategie MRA
en zoals ik al tijdens de commissievergadering aangaf, kijkt onze fractie er met een dubbel
gevoel naar. Laat ik beginnen met enkele punten die onze fractie positief vindt:

325 Zo deelt de PVV de mening van het college dat de verzwaring van de bijdrage van luchtvaart in
het gecumuleerde geluidniveau problemen geeft bij het realiseren van de woningbouwopgave in
de hele MRA. Onze fractie ondersteunt dan ook de oproep van het college aan het Rijk.
Tevens vindt de PVV het een goede zaak dat wordt onderzocht of bepaalde bedrijventerreinen
eerder of sneller kunnen worden getransformeerd.

330 Maar voorzitter en dat zal niet als een verrassing komen, onze fractie heeft wel grote moeite met
het duurzaamheidsevangelie dat in de strategie klinkt en hebben we twijfels over de
gepresenteerde woningbouwambities. Het is in principe niet verkeerd dat het Rijk en de regio de
afpraak hebben gemaakt om tot 2030 175.000 woningen te bouwen, waarvan circa 70.000 in
Amsterdam, 53.000 in de zeven stadsharten en 52.000 op andere locaties binnen de MRA. Er is
335 immers al jaren een groot tekort aan woningen. Echter, zoals ik tijdens de commissievergadering
al aanstipte en wat onze fractievoorzitter ook tijdens de bespreking van de Jaarstukken
beschreef: Je kunt de samenleving ondermijnende woningbouwcrisis onmogelijk oplossen als er
niet stevig wordt ingegrepen inzake de voortdurende massa-immigratie, alsmede het
verlammende stikstof-, klimaat- en energiebeleid. Bovendien moeten we onszelf de vraag durven

340 stellen wat voor toekomst wij uiteindelijk zien voor de MRA. Een overbevolkte stadstaat met op
den duur een veelvoud van de nu 2,5 miljoen inwoners? Deze vraag is overigens ook relevant
voor heel Nederland, kijkende naar de snel stijgende bevolking. Jan Latten, bijzonder hoogleraar
sociale demografie, probeert al jaren deze belangrijke vraag in de politieke arena te brengen,
aangezien ons land op meerdere vlakken tegen haar grenzen aanloopt. En hoewel de
345 gedeputeerde waarschijnlijk zal zeggen dat het primaat inzake immigratie, klimaat en stikstof
vooral bij het Rijk ligt, wil dat natuurlijk niet zeggen dat het College en Statenleden geen stevige

kritiek kunnen geven richting Den Haag. We hopen dan ook alle partijen in dit Huis en natuurlijk ook de kiezers thuis, moeten zich wel goed beseffen, dat als je geen beperkingen wil voor de instroom van asielzoekers en achter het huidige klimaat-, stikstof- en energiebeleid staat, dat je dan ook moet accepteren dat jezelf, maar ook je naasten, je stadsgenoten mogelijk vele jaren klemzitten in de volledig op slot zittende woningmarkt, grote windturbines voor de deur krijgen, torenhoge energierekeningen en een op den duur uit zijn voegen barstende MRA. Je kunt niet alles willen.

355 Mevrouw **ALBERTS** (SP): In de commissie heb ik al gezegd wat de SP van de Verstedelijkingsstrategie MRA vindt. Een paar dingen herhaal ik. Die hebben het nodig om flink herhaald te worden. Om woningen te kunnen bouwen, moet het aantal vluchten van en naar Schiphol drastisch terug. Anders gaan we problemen krijgen. Om het toenemend aantal inwoners te faciliteren om van A naar B te kunnen gaan, moeten we inzetten op uitbreiding van het openbaar vervoer. Dat helpt ook bij de benodigde verbetering van de luchtkwaliteit. De SP komt niet met eigen voorstellen, maar u heeft de SP al twee keer bij vorige sprekers horen passeren. We zullen een aantal voorstellen van anderen van harte steunen. Ik blijf nog zitten met de vraag wat de heer Kaptheijns verstaat onder massa-immigratie. Valt daar wat hem betreft de enorme toestroom van expats en arbeidsmigranten ook onder? Of heeft hij het alleen over dat handjevol asielzoekers? Ik vind het een rare term die hij gebruikt.

Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): Ik denk dat ons standpunt helder is aan de hand van de ingediende moties en amendementen die GL steunt. Het gaat over het feit dat voor ons ook economie een onderdeel is van leefbaarheid. Kwaliteit van de leefomgeving, natuur en landschap moet leidend zijn en economie is daarvan een onderdeel. De motie van de PvdD en CU steunen we. In aansluiting op de PvdA vindt GL dat de energietransitie weliswaar een plek heeft in de Verstedelijkingsstrategie, maar het kan sterker. Dat kan bijvoorbeeld door iets duidelijk op te nemen over de aanlanding van windenergie en waterstof. GL steunt ook dat amendement. Voor GL is echt heel belangrijk dat een verstedelijkingsstrategie strategische uitgangspunten heeft. GL is mede indiener van het amendement over woningbouw. Verder wil ik kort nog punten uit de commissie benadrukken. GL vindt dat we breed moeten blijven kijken. We hebben het inmiddels regelmatig over Hoom en Alkmaar en de Kop van Noord-Holland in het kader van de MRA. Laten we Lelystad niet uit het oog verliezen. Laten we bedrijven, die van locatie moeten wisselen, goed daarin meenemen, omdat het ingewikkeld is. Dan spreek ik niet alleen over Lelystad.

380 Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Wat de VVD betreft ziet de fractie in de Verstedelijkingsstrategie een grote ambitie voor meer woningbouw in de MRA. Wat de VVD betreft zijn in het tweede concept de aandachtspunten, die we eerder hebben meegegeven, prima verwoord. Ik hoorde in de commissie en ook vandaag weer partijen vragen om in de Verstedelijkingsstrategie een fasering aan te brengen. Ik meen een soort fasering te herkennen in de strategie, namelijk een deel te realiseren voor 2030 en een deel na 2030. Kan de gedeputeerde hierover duidelijkheid geven? Valt er nog iets te versnellen? De VVD stelde eerder dit jaar schriftelijke vragen over de problemen in Amsterdam als het gaat om het realiseren van woningbouw. Hoe realistisch zijn de genoemde aantallen in dit stuk?

390 Dan nog een vraag over het type woningen dat gerealiseerd wordt en de locaties. De VVD gaat
ervan uit dat er een relatie is tussen de Woonakkoorden en de Verstedelijkingsstrategie. Om die
reden zijn we van mening dat in de Woonakkoorden wordt vastgesteld welk type woningen waar
gebouwd gaat worden. Dat hoeft van de VVD dus niet ook te worden vastgesteld in de
verstedelijkingsstrategie.

395

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Vink.

De heer **VINK** (D66): Mevrouw Kaamer van Hoegee twijfelt of de genoemde getallen realistisch
zijn voor de MRA. Kan zij dat nader toelichten?

400

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Ik heb daarover eerder dit jaar vragen gesteld.
Amsterdam heeft moeite om de aantallen, die de gemeente in haar plannen heeft genoemd, te
realiseren. Dat blijft een zorg. Wat ik ervan begrepen heb, heeft dat te maken met een tekort aan
ambtelijke capaciteit. Die flexibele schil waar de provincie extra ruimte wil creëren.

405

De heer **VINK** (D66): ik begrijp uw zorg, maar wat heeft u dan in de aanbieding om te helpen en
te zorgen dat dit getal wel gehaald gaat worden? U bent het toch met mij eens dat het heel
belangrijk is om dat voor elkaar te krijgen.

410 Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Ik heb dat niet ontkend. Het is de reden dat de VVD juist
zo heeft aangedrongen op het Masterplan Wonen. Daarin staan oplossingsrichtingen. Na de
zomer spreken we daarover. Het lijkt me wel zinvol dat de genoemde aantallen in de stuk
realistisch zijn. Liever zou ik zien dat we de woningbouwproblemen kunnen oplossen in Noord-
Holland en met name in de MRA. Ik denk dat we daar niet van mening verschillen.

415

In de commissie heb ik al aangegeven dat de urgentie voor woningbouw in de MRA hoog is en
een grote en complexe uitdaging. De MRA moet niet alleen een gebied zijn waar men kan wonen
en recreëren, maar ook een gebied waar men kan werken en waar de economie ook ontwikkeld
moet blijven. De VVD maakt zich zorgen over de ontwikkeling van Havenstad. Scheepswerf

420

Damen is nu nog in de haven van Amsterdam is gevestigd. De locatie is ook in het oog voor
woningbouw. Het is nog maar de vraag of de scheepswerf in Amsterdam behouden kan worden.
Daar zijn zorgen over, zowel bij het bedrijf als bij de mensen die daar vlakbij gaan wonen.

Provinciale Staten hebben acht jaar geleden de Visie Noordzeekanaalgebied 2040 vastgesteld.

425

Hierin zijn de regionale belangen voor dit gebied geformuleerd. De VVD beschouwt deze visie als
basis voor afspraken over de zonering van woningbouw en havengebonden bedrijventerreinen.

Wanneer woningbouw teveel ruimte vraagt, mag dat niet leiden tot afname van de benodigde
maritieme en nautische ruimte voor havengebonden bedrijventerreinen. Vitale bedrijventerreinen
mogen niet zomaar verplaatst worden. De gevestigde bedrijven zorgen ook voor economische
groei in de regio en leveren banen op. Het mag niet zo zijn dat je straks wel kan wonen in de

430

MRA maar er niet kan werken. De VVD vindt dat we ons aan de gehouden afspraken moeten
houden uit de voornoemde visie.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

435 Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Hoe denkt mevrouw Kaamer van Hoegee dit te voorkomen? Gaat de Provincie hier wel over om Damen Shipyard te laten bestaan?

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Hiervoor hebben we de visie Noordzeekanaalgebied 2040 opgesteld. Ja, als provincie hebben we hierover afspraken gemaakt, ook met de MRA. Dus
440 ja, we gaan hierover.

De VVD kijkt uit naar het derde concept en is tevreden met de punten die door Gedeputeerde Staten zijn benoemd in de conceptreactie.

445 De heer **DEKKER** (FvD): Het is een doorwrocht werkje dat is gemaakt vanuit de MRA, met veel ruimte voor groen, circulair, duurzaam, inclusief, klimaat en ecologie. Allemaal aspecten die we ook vanuit de provincie kennen. Bouwen is belangrijk. Ambitieuze bouwplannen zijn in de Verstedelijkingsstrategie verwerkt. Het democratisch gehalte vindt FvD het belangrijkste. De MRA is toch een wat onduidelijke bestuurslaag. Het zit tussen de gemeente en de provincie in. Gezien
450 de omvang van het geproduceerde document kun je zien, dat er toch wel wat gewicht in de MRA komt en dat het de neiging heeft om te groeien. We maken ons daarover zorgen, want het democratisch gehalte van de MRA is er eigenlijk niet. Dat past een beetje in de trend om steeds grootschaliger te denken in bestuursland en Nederland. Gemeenten fuseren. Provincies gaan samenwerken. Dit soort regioafspraken vinden wij niet bevorderlijk voor het democratisch
455 gehalte. Ik leg de nadruk op een boekje waarin dat beschreven staat "Microfobie" van een collega van mij. Daarin staat beschreven hoe de afstand van dit soort bestuursorganen tot de burgers steeds groter wordt. Dat is geen goede zaak.

De heer **JENSEN** (JA21): We hebben de strategie, zoals mijn collega Nanninga in de commissie al
460 zei, met veel belangstelling, maar tegelijkertijd ook met enige verbazing tot ons genomen. Zoals toen gezegd: echt niet alles in deze strategie is verschrikkelijk. Het is wel zo fair om dat te benoemen. Laten we beginnen met zoekvoorschrift. Deze Verstedelijkingsstrategie is duidelijk integraal opgesteld. De afstemming tussen wonen en werken en ook de daaraan gekoppelde mobiliteitsbehoefte, zoals bijvoorbeeld bouwen rondom OV-knooppunten, -iets waarvan we erg
465 enthousiast worden-, is wenselijk. Hiervoor onze complimenten aan Gedeputeerde Staten. Waar wij minder enthousiast over worden, is de prioritering tussen de verschillende opgaven. Als u het aan JA21 zou vragen is er momenteel één thema dat specifieke aandacht en focus binnen deze verstedelijkingsstrategie moet hebben. Dat is woningbouw voor de middenklasse, veelal gezinnen en starters. Waar kunnen zij in de MRA nog terecht? Het woningtekort in Nederland
470 nadert in 2030 de 900.000. Er is echt een enorm tekort, vooral in de MRA, en dat heeft grote gevolgen. Toren hoge huizenprijzen en hoge huren. Gezinnen die noodgedwongen de Randstad verlaten omdat de vierkante meter prijs het niet toelaat een huis met meer dan een slaapkamer te hebben. Volgens het CBS wonen er ruim 900.000 twintig- tot vijfendertig jarigen thuis bij hun ouders. Zeker 200.000 meer dan in 2010. In Het Parool was zaterdag te lezen dat docenten het
475 Amsterdamse onderwijs massaal verlaten, omdat betaalbare woonruimte er simpelweg niet is

voor hen. Op AT5 was deze week een verpleegkundige van VUMC te zien, die noodgedwongen in een camper slaapt op de parkeerplaats van het ziekenhuis. Het is niet meer uit te leggen. Daarom vindt JA21 het noodzakelijk om een en ander bij te stellen in deze Verstedelijkingsstrategie om zo een betere focus te krijgen op datgene waar het volgens ons om zou moeten gaan, namelijk
480 dat iedereen een betaalbaar en het liefst een eigen dak boven zijn of haar hoofd heeft. JA21 is van mening dat de doelstelling van 175.000 woningen veel te laag is. De tevens in het stuk genoemde 220.000 woningen niet de bovengrens maar de ondergrens van ambities zou moeten zijn. Daarom dienen we samen met het CDA en 50PLUS/PvdO een motie in.

485 **Motie 97/05-07-2021**

Bouwen, bouwen, bouwen. Verhoog de bouwambitie Metropoolregio Amsterdam

*Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 28 juni 2021, te Haarlem, ter
490 behandeling van de wensen en bedenkingen Verstedelijkingsstrategie Metropoolregio Amsterdam (MRA): 'bouwen, bouwen, bouwen'.*

Constaterende dat:

- *Binnen de MRA een gigantisch woningtekort is;*
- *De verstedelijkingsstrategie uitgaat van een bouwopgave van 175.000 woningen in 2030;*
- *Er naar mogelijkheden wordt gekeken de bouwproductie te verhogen van 220.000
495 woningen.*

Overwegende dat:

- *Een bouwproductie van 220.000 woningen nodig is om wonen binnen de MRA toegankelijk en betaalbaar te houden.*

Verzoekt Gedeputeerde Staten,

- 500 - *In de Verstedelijkingsstrategie MRA de bouw van 220.000 woningen voor 2030 niet als bovengrens te nemen, maar als ondergrens;*
- *Hierover in gesprek te gaan met de gemeenten binnen de MRA;*
- *Gemeenten waar nodig zo maximaal mogelijk te faciliteren zodat de bouwproductie van 220.000 woningen voor 2030 ook daadwerkelijk gerealiseerd kan worden.*

505 *en gaan over tot de orde van de dag.*

JA21, CDA, 50PLUS/PvdO

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Vink.

510 De heer **VINK** (D66): Terwijl mevrouw Kaamer van Hoegee twijfel uitte bij 175.000 of dat niet veel te hoog zou zijn, gaat u er een flinke stap boven zitten. Kunt u zeggen in hoeverre u vindt dat het realistisch en haalbaar is?

515 De heer **JENSEN** (JA21): Ja, ik geloof dat het haalbaar is. Mening bouwbedrijf staat in de startblokken om 'los te mogen gaan.' Wat JA21 betreft is het een kwestie van wat het bestuur ervan vindt. Geven wij daar fiat op, of niet?

De heer **VINK** (D66): Als sommigen twifelen of 175.000 wel gehaald gaat worden, -ik denk dat het kan en dat het heel realistisch is-, wat is er dan nodig om er nog een stap bovenop te doen?

520

De heer **JENSEN** (JA21): Als de politieke wil er is, dan moet dat kunnen. Ik zou ervoor pleiten om niet alles meteen los te laten. We hoeven natuurlijk geen chaos en anarchie. Met een open vizier kijken naar de mogelijkheden zou al een begin zijn om in de buurt te komen van dat genoemde getal

525

We zitten met een ander probleem. Als de bouwopgave omhoog moet, moet er ook nog ruimte zijn voor al die woningen. Een deel kan natuurlijk binnenstedelijk worden opgelost. We moeten wel zo reëel zijn dat niet alles binnenstedelijk kan. Veel Statenleden hebben waarschijnlijk de inspraakavond meegemaakt bij de Omgevingsvisie, waarbij menig inspreker steen en been klaagde over het zogeheten Bijzonder Provinciaal Landschap, dat binnenstedelijk bouwen aan alle kanten belemmert. Daarom zouden we graag zien dat er met een meer open vizier naar buitenstedelijk bouwen wordt gekeken. Samen met het CDA en 50PLUS/PvdO dienen we een motie in aangaande dit thema.

535

Motie 98/05-07-2021

Open houding ten aanzien van buitenstedelijk bouwen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 28 juni 2021, te Haarlem, ter behandeling van de wensen en bedenkingen Verstedelijkingsstrategie Metropoolregio Amsterdam (MRA): 'Open houding ten aanzien van buitenstedelijk bouwen'.

540

Constaterende dat:

- *Binnen de MRA een gigantisch woningtekort is;*
- *De verstedelijkingsstrategie de bouwopgave binnenstedelijk wil realiseren;*

545

Overwegende dat:

- *Buitenstedelijk bouwen, onder andere door aanwijzing Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) bijna onmogelijk wordt gemaakt.*
- *De woningnood in de MRA niet opgelost kan worden door enkel binnenstedelijk te bouwen;*
- *Een hogere bouwambitie binnen de MRA alleen kans van slagen heeft als ook buitenstedelijk bouwen een optie is;*

550

Verzoekt Gedeputeerde Staten,

- *Naast de focus op binnenstedelijk bouwen, tevens een open houding aan te nemen ten aanzien van buitenstedelijk bouwen.*

en gaan over tot de orde van de dag.

555

JA21, CDA en 50PLUS/PvdO

Als we dan meer gaan bouwen en op meer locaties, voor wie moeten we dan bouwen binnen de MRA? Het antwoord op die vraag is wat JA21 betreft de middeninkomens.

Daarom verzoeken we samen met 50PLUS/PvdO per motie het volgende.

560

Motie 99/05-07-2021

Bouwen voor de middenklasse

565 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 28 juni 2021, te Haarlem, ter
behandeling van de wensen en bedenkingen Verstedelijkingsstrategie Metropoolregio Amsterdam
(MRA): 'bouwen voor de middenklasse'.*

Constaterende dat:

- *in de Verstedelijkingsstrategie MRA geen concrete bouw-verhoudingen zijn opgenomen.*

Overwegende dat:

570 - *er al vele jaren een grote vlucht gaande is van middeninkomens uit met name Amsterdam*
- *dit ook in de rest van de MRA tot verdringing en hogere huizenprijzen leidt.*

Verzoekt Gedeputeerde Staten,

- *Met de MRA gemeenten in gesprek te gaan over de bouwopgave voor deze groep.*

575 - *Vervolgens concrete bouwdoelen voor het middensegment op te nemen in de*
verstedelijkingsstrategie MRA

en gaan over tot de orde van de dag.

JA21 Noord-Holland en 50PLUS/PvdO

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hollebeek.

580

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): De heer Jensen schetst dat er meer ruimte moet komen. Hij zegt ook dat er meer gebouw moet worden voor de middenklasse. Beseft de heer Jensen wel dat er heel veel ruimte wordt gespendeerd aan wonen en dat er veel huizen, die erg geschikt zijn voor de middenklasse, door een of twee mensen bewoond worden? Misschien is het handiger om eerst te
585 kijken of de bestaande woonvoorraad beter kan worden verdeeld, voordat we blijven bouwen?

De heer **JENSEN** (JA21): Mensen zitten soms vanaf hun studietijd in een huis. Dat zijn
scheefwoners. Ze kunnen ook niet weg, omdat er te weinig woningen zijn in de grote steden. Wat
er is, is te duur. Wanneer men geen hoog salaris heeft, komt men niet in aanmerking voor een
590 koopwoning, dus mensen blijven zitten. Meer bouwen is een oplossing. Dan kan de doorstroom
op gang komen. Dan komt iedereen aan zijn trekken.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Is het dan niet verstandiger om kleiner te bouwen? Waar mensen
grote huizen achterlaten, kunnen middenklassen en gezinnen daarin instromen.

595

De heer **JENSEN** (JA21): Het is voor iedereen wenselijk om zo groot mogelijk te wonen. De
woningen die we nu zien in de steden dat zijn soms 'veredelde bezemkasten'. Dat is niet een
goede plek om een gezin te kunnen starten. Gezien de gemiddelde woonoppervlakte moet groter
600 bouwen nodig zijn. Dan moeten daartoe wel mogelijkheden zijn.

600

Hoe houden we wonen betaalbaar en geven we tegelijkertijd mensen een eerlijke en gelijke kans op een eigen woning? Daarvoor dient JA21 samen met de PvdD en 50PLUS/PvdO twee moties in.

Motie 100/05-07-2021

605 Mogelijkheden anti-speculatiebeding nieuwbouwwoningen binnen de MRA

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 28 juni 2021, te Haarlem, ter behandeling van de wensen en bedenkingen Verstedelijkingsstrategie Metropoolregio Amsterdam (MRA): 'Anti-speculatiebeding opnemen in verstedelijkingsstrategie MRA'.

610 *Constaterende dat:*

- *Er binnen de MRA veel gespeculeerd wordt met woningen.*

Overwegende dat:

- *Speculatie leidt tot minder kansen voor starters en middeninkomens op een eigen woning.*

Verzoekt Gedeputeerde Staten,

615 - *met alle gemeenten binnen de MRA in gesprek te gaan over de invoering van een anti-speculatiebeding voor nieuwbouwwoningen*

- *Indien gewenst de mogelijkheden voor de invoering van een anti-speculatiebeding gezamenlijk te verkennen,*

en gaan over tot de orde van de dag.

620 *JA21, 50PLUS/PvdO en PvdD*

Motie 101/05-07-2021

Zelfwoonplicht opnemen in de verstedelijkingsstrategie MRA

625 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 28 juni 2021, te Haarlem, ter behandeling van de wensen en bedenkingen Verstedelijkingsstrategie Metropoolregio Amsterdam (MRA):*

Constaterende dat:

- *Er binnen de MRA veel gespeculeerd wordt met woningen.*

630 *Overwegende dat:*

- *Speculatie leidt tot minder kansen voor starters en middeninkomens op een eigen woning.*

Verzoekt Gedeputeerde Staten,

- *Met alle gemeenten binnen de MRA in gesprek te gaan over de invoering van een zelfwoonplicht voor nieuwbouw.*

635 - *Indien er voldoende draagvlak is, bij het Rijk te lobbyen voor wetgeving die dit eenvoudig mogelijk maakt.*

en gaan over tot de orde van de dag.

JA21 en 50PLUS/PvdO

640 De **VOORZITTER**: De moties zijn nog niet ontvangen bij de griffie. Ik schors de vergadering tot elf uur, zodat we de moties kunnen verwerken en de gedeputeerde zich kan voorbereiden op de beantwoording van de moties.

Schorsing 10.48 – 11.00 uur

645

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Er zijn vijf moties ontvangen, welke onderdeel uitmaken van de beraadslagingen.

650 Gedeputeerde **LOGGEN**: Dank aan alle sprekers. Ik vond het een aanvulling op de bijdragen die men heeft gehouden in de commissie. Het gaat hier niet om een visie, maar om een strategie. Het operationaliseren van die strategie, waarover enkele partijen zorg uitspraken, ligt bij de gemeente. De provincie zal gaan ondersteunen. We doen dit, -en dat zit ook opgesloten in deze strategie-, vanuit die polycentrische benadering. Dat betekent dat een prioritering en fasering worden aangegeven voor de vormgeving. De provincie geeft bij deze strategie een aantal
655 randvoorwaarden mee. Die randvoorwaarden komen voort uit de Visie Noordzeekanaalgebied, de Omgevingsvisie, maar ook vanuit het Coalitieakkoord. Als het gaat over de havengebonden bedrijventerreinen dan is een van de randvoorwaarden die wordt meegegeven in de verdere uitwerking dat wij wel vinden dat die nautische en maritieme ruimte geborgd moet blijven. Dat hebben we al eerder met elkaar afgesproken en volgens een consistente lijn als we het verder
660 gaan uitdragen.

Er is een fors aantal moties ingediend. Ze leveren een prima waardevolle bijdrage om de discussie te voeren, niet op dit punt, maar wel straks bij het Masterplan Wonen. Als het gaat over aantallen, type, binnenstedelijk/buitenstedelijk dan komen we daarover nog uitvoering te spreken. Bij betaalbaarheid gaat het over de rol die de provincie daar in kan nemen. Al die aspecten komen
665 daar echt aan bod. Op dit moment is het te vroeg. Als we na het reces de discussie met elkaar gaan voeren, bij het Masterplan Wonen dan kunnen we dat in een volgende versie beter onderbouwd vanuit de provincie laten gebeuren. Dan kan ook worden besproken wat de rol van de provincie kan zijn. Mijn advies is om al die moties aan te houden.

670 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Andel.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Het Masterplan Wonen behandelen we als B-stuk in de commissie. We kunnen daarop dan geen moties indienen. Begrijp ik dat goed?

675 Gedeputeerde **LOGGEN**: Het staat Statenleden vrij om straks het Masterplan Wonen te voorzien van adviezen, of dat nu via een motie is of via een vraag om een toezegging dat is om het even. Het gaat erom dat we het stuk inhoudelijk verder gaan versterken. Het college heeft in het Masterplan Wonen een fors aantal instrumenten zichtbaar gemaakt, maar daarin zelf nog geen keuze gemaakt. Dat doen we pas op basis van het gesprek dat we met de Staten gaan voeren.
680 Het is nog geen afgerond stuk. Het geeft nog de gelegenheid om de verdieping te zoeken daar waar het nodig mocht zijn.

We werken van binnen naar buiten. Eerst de locaties binnenstedelijk optimaal benutten. Ik stel de vraag aan gemeentebestuurders of ze kunnen aangeven waar in Noord-Holland in het
685 buitengebied met uitzondering van het Bijzonder Provinciaal Landschap niet gebouwd kan worden met inachtneming van de Laddervan duurzame stedelijke ontwikkeling. Dan blijkt dus dat in principe in het landelijk gebied gebouwd kan worden. Vanwege de Laddervan duurzame stedelijke ontwikkeling blijkt dat die onderbouwing niet kan worden gegeven. We kijken eerst

naar binnenstedelijke oplossingen. Als we daar niet uitkomen dan voeren we met elkaar de
690 discussie over buitenstedelijk bouwen. Daarbij kijken we goed naar de vervoersmodaliteit. Voor
de MRA kiezen we primair voor Daily Urban System. Dat is al robuust en kan nog robuuster
worden gemaakt. Het gaat MRA overstijgend. Dan komen ook Alkmaar, Hoom en Heerhugowaard
in beeld.

Tot zover wat algemene zinnen. Ik worstel met een motie en een amendement. Amendement 25
695 over waterstof kan het college aanbevelen. Ten aanzien van amendement over woningbouw zou
ik willen adviseren om dit in te trekken en het te betrekken bij het Masterplan Wonen. Dan kan
gerichter worden gesproken over hoe de provincie in de discussie staat. Zoals de motie
'Leefbaarheid' nu is geformuleerd, vindt het college het een 'lastige' motie. In aanvang zie je een
700 gelijkwaardige benadering, maar in de verdere uitwerking gaat het naar een prioritering van
leefbaarheid versus economische ontwikkeling. Wij vinden dat het als een essentieel onderdeel
benoemd zou moeten worden. Als we de motie mogen lezen dat het een essentieel onderdeel is
dan zou het college de motie kunnen omarmen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Vink.
705

De heer **VINK** (D66): Ik hoor dat de gedeputeerde er wat mee worstelt. Hij suggereert om het
amendement dat ik met anderen heb ingediend alsnog aan te houden en te betrekken bij het
Masterplan Wonen. Natuurlijk is het Masterplan Wonen een belangrijk document, maar dit over
de Verstedelijkingsstrategie MRA. In het amendement staat in feite een explicitering van datgene
710 wat ook elders in de strategie staat. In die zin maakt het explicieter wat al in de strategie staat,
maar bevestigt het dat dat de strategische keuze is in die strategie. Dat hoeft de discussie daarna
over het Masterplan niet in de weg zitten. Integendeel. Dat is de nadere uitwerking daarvan. Kan
de gedeputeerde aangeven waarom hij toch twijfelt?

715 Gedeputeerde **LOGGEN**: In dat geval moet ik het amendement ontraden, omdat er al een vorm
van fasering in de Verstedelijkingsstrategie is opgenomen. We hebben alle locaties nodig. Om nu
een advies te maken over aanvullende prioritering dat lijkt ons niet zinvol en dat zal eerder
vertragend dan bevorderend werken.

720 De heer **VINK** (D66): De essentie van het amendement is het bevestigen van de strategische
keuze om primair rond multimodale verkeers- en vervoersknooppunten en binnenstedelijk te
bouwen. Dat is wat er met iets meer expliciete woorden al in de strategie gaat. Ik denk dat de
heer Loggen het amendement anders duidt dan hoe het bedoeld is. Als de gedeputeerde het
amendement interpreteert, zoals ik het net heb verwoord dan vraag ik nog een keer wat zijn
725 bezwaar zou zijn.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dan ga ik mezelf herhalen. Ik houd het bij wat ik er al over gezegd heb.
We zullen alle locaties nodig hebben. In de Verstedelijkingsstrategie staat al een vorm van
fasering. Daarmee vult het amendement niets aan.
730

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik heb geen vraag maar wellicht kan ik de heer Loggen geruststellen. In het dictum staat 'een essentieel vertrekpunt' en dat betekent dus dat leefbaarheid niet het enige vertrekpunt is.

735

Gedeputeerde **LOGGEN**: Als ik dat mag lezen als 'essentieel onderdeel' dan kan het college ermee uit de voeten. Anders wordt het wat lastiger.

Dan zijn er vragen gesteld over de relatie tussen dit stuk, de Woonakkoorden, de Woonvisie en het Masterplan Wonen. Zoals ik al aangegeven heb is dit de strategie hoe we er als MRA in gezamenlijkheid naar kijken en is de inbreng van de provincie langs de randvoorwaarden zoals we die in het verleden met elkaar hebben opgesteld. Daar is het Masterplan Wonen bijgekomen. Dat gaan we na het reces bespreken. Het is aanvullend. Dat is de rol van de provincie om extra te doen om te versnellen. Het verhaal dat voorligt zou ook zonder het Masterplan Wonen uitgevoerd kunnen worden. Het Masterplan Wonen maakt alleen, -als we het daarover eens worden-, dat we op onderdelen verder kunnen versnellen en dat we een betere invulling kunnen geven aan betaalbaarheid. Datzelfde geldt voor de Woonvisie. Het is een van de randvoorwaarden waarop we ons baseren. In de Woonakkoorden gaat het om de operationalisering van het beleid met elkaar. Daarin staan afspraken over aantallen woningen en wat we vinden van natuur-inclusief en van circulair. We stellen daarin eisen, wat we van elkaar verwachten en welke rol we kunnen innemen. Dat is een verdere operationalisering, ook van deze strategie, in de uitwerking.

745

750

Dank voor de complimenten over de integrale aanpak. Het college vindt het niet verstandig om de discussie over massa-immigratie langs deze strategie te voeren. Het kent andere oorzaken. 175.000 woningen tot 2030 is al een enorme opgave. We zijn in onderhandeling met het Rijk over het aantal van 175.000. Het Rijk zal enorme bedragen moeten bijplussen om dat mogelijk te maken. Is het ook realistisch om 175.000 woningen per jaar te bouwen, als je weet dat de hoogste productie die we ooit gehad hebben in een jaar net boven 15.000 woningen lag. Dat was in de jaren tachtig. De capaciteit om veel meer te bouwen is er niet zomaar. JA21 stelt dat 230.000 woningen als ondergrens moet worden gehanteerd. Daarmee laat JA21 met haar bijdrage zien dat men echt werkelijk niet begrijpt hoe het werkt binnen de woningmarkt. Ik zie wat losse kreten in de motie waar ik niet veel mee kan. Bouwen voor de middenklasse is een zaak die valt onder de afspraken waarover we met gemeenten spreken. Wellicht kan de provincie in het Masterplan Wonen een verdere aanzet doen. Dat is de plek om het er met elkaar over te hebben.

755

760

765

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Jensen.

770

De heer **JENSEN** (JA21): Ik ga voorbij aan de sneer die de heer Loggen probeerde uit te delen. Die is voor zijn rekening. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat zijn eigen partijgenoot Daniel Koerhuis eigenlijk min of meer hetzelfde roept op Social Media en in de Kamer. Als je spreekt over ambitie, die is er zeker bij dit Kamerlid, dus waarom zou dit in de provincie niet kunnen?

775

Gedeputeerde **LOGGEN**: Het zou de heer Koerhuis sieren, als hij dit soort getallen noemt, dat hij daarbij met een dekking komt. Als je praat over een toename van 175.000 naar 230.000 woningen, dan zit daarop een enorm onrendabele top, die welk moet worden gefinancierd. Daar voor staat het Rijk als eerste aan de lat. We hebben in een eerdere fase aangegeven dat we een
780 positieve grondhouding hebben, maar het Rijk zal boter bij de vis moeten leveren. Dat doet het Rijk tot op heden niet. Het is dus voor ons onmogelijk om 230.000 woningen als ondergrens te hanteren, vanwege de ontbrekende dekking voor het verschil tussen 175.000 en 230.000 woningen.

785

De **VOORZITTER**: Over amendement 25 heeft het college positief geadviseerd. Bij amendement 26 is geadviseerd dit mee te nemen naar het Woonakkoord.

790

Gedeputeerde **LOGGEN**: Mag ik nog een opmerking maken. Ik heb een aantekening over het hoofd gezien. Zoals de heer Vink het in zijn duiding aangaf, dan is het amendement overbodig. Het werpt echter ook geen hindemissen. Ik zet mijn advies van 'ontraden' om naar 'neutraal'.

795

De **VOORZITTER**: De heer Hollebeek komt nog terug op motie 96. Dan zijn er de moties 97 tot en met 101 van JA21, 50PLUS/PvdO en een aantal van het CDA. Ik bedank de heer Loggen voor zijn eerste termijn.

De heer **VINK** (D66): Voorzitter, ik verzoek om een korte schorsing.

De **VOORZITTER**: Dan schors ik voor tien minuten tot vijf over half twaalf.

800

Schorsing 11.24 tot 11.35 uur

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Dan gaan we naar de tweede termijn.

805

Tweede termijn:

810

De heer **VINK** (D66): Vanwege de lichte verwarring vind ik het prettig om in tweede termijn, namens D66, nog kort iets toe te voegen aan het amendement, dat we hebben ingediend. We willen het in de vergadering houden en ter stemming aanbieden. Bij lange moties en amendementen is het niet altijd even helder en scherp wat de bedoeling is. Ik probeerde dat
815 mondeling toe te lichten. In het amendement staat vermeld: 'een dergelijke expliciete keuze'. Dat slaat op de focus van de afgesproken bouwlocaties en om het vrijwaren van andere locaties van grootschalige bebouwing. Een dergelijke expliciete keuze zou wat ons betreft onderdeel moeten worden van de volgende versie van de Verstedelijkingsstrategie. Dat is wat het amendement de facto behelst. Daarmee bevestigt het een wat impliciet gemaakte keuze in het huidige document. Met die toelichting en duiding van mij erbij zei de gedeputeerde alsnog dat hij neutraal tegenover dit amendement stond. Ik hoop dat ik hiermee heb bevestigd wat de bedoeling is van het amendement. Ik hoop dat allen voor het amendement zullen stemmen.

820 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik kom terug op het intermezzo met gedeputeerde Loggen. De oproep vanuit de Staten laat volgens mij genoeg ruimte voor een passende uitvoering door Gedeputeerde Staten. Ik hoop dat de gedeputeerde het ook zo wil beschouwen en positief zal adviseren.

825 Mevrouw **VAN WIJNEN** (GL): JA21 benoemt een aantal punten waarin we meelevens. Worden er wel genoeg woningen gebouwd? Hoe gaat het met bouwen voor jongeren? Hoe staat het met de betaalbaarheid? Toch gaan we niet instemmen met deze moties. GL is over het algemeen erg blij met de zorgvuldigheid waarmee in de provincie en de MRA wordt omgegaan met het landschap. We willen dat nu niet verkwaselen om extra woningen te bouwen. Zeker ook omdat er een groot probleem ligt bij de financiële prikkels in de woningmarkt. Ook al zouden we nu extra ruimte
830 opgeven dan houden we die prikkels in stand en is het dweilen met de kraan open.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): De woningnood in de provincie, en in de MRA in het bijzonder, is groot. De VVD is dan ook verheugd met het feit dat deze week het Masterplan Wonen eindelijk door Gedeputeerde Staten is gepresenteerd. Vandaag heb ik veel partijen horen
835 praten over waar we gaan bouwen, hoe we betaalbaar gaan bouwen en welk type woningen we moeten gaan bouwen. Allemaal onderwerpen, die wat de VVD betreft, niet thuishoren bij de Verstedelijkingsstrategie MRA, maar wel heel interessant zijn als we het gaan hebben over het Masterplan Wonen. Ik kijk uit naar de discussie over deze onderwerpen bij het Masterplan Wonen.

840 De heer **JENSEN** (JA21): Naar aanleiding van de preadviezen op de moties: Als we ze aanhouden wanneer kunnen we er dan opnieuw over spreken? Als het alleen een commissiebehandeling wordt, dan kunnen we geen moties indienen. Wanneer kunnen we de voordracht van het Masterplan Wonen verwachten in de Staten?

845 Gedeputeerde **LOGGEN**: Er zijn twee partijen die een opmerking maakten, waarop ik zou moeten reageren. De eerste was de Partij voor de Dieren. Begrijp ik het goed dat ik het moet lezen als 'onderdeel'? Dat maakte ik niet op uit de woorden van de heer Hollebeek.

850 JA21: Het Masterplan Wonen is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten. We willen het masterplan graag met u delen. In de commissie zullen we uw inbreng meenemen. Betrek de moties die u nu heeft voorbereid in die discussie. Dit is niet de plaats. Dient u de moties nu in dan zal ik ze alle moeten voorzien van een negatief advies, omdat ze in deze Verstedelijkingsstrategie niet leiden tot iets wat we kunnen uitvoeren. We praten hier over een strategie en niet over een uitwerkingsplan. Het gaat niet om het wel of niet aannemen van de moties. Het gaat erom of we iets kunnen met de intentie die erin besloten zit. Als het gaat over
855 betaalbaarheid, dan zijn er interessante opmerkingen gemaakt. Die zouden we goed kunnen laten neerdalen in het Masterplan Wonen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Jensen.

860 De heer **JENSEN** (JA21): Begrijp ik het goed dat we dan over moties Vreemd aan de Orde van de Dag hebben, als we die te zijner tijd gaan indienen?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Nee, het gaat over een bijdrage in de commissie. Als u daar met concrete voorstellen komt dan krijgt u van mij of een concrete toezegging, of een duidelijk
865 antwoord waarom het wel of niet zou kunnen. Ik zou het fijn vinden als het Masterplan Wonen niet alleen een verhaal van het college is, maar van de hele Staten. Ik constateer dat we ons Statenbreed zorgen maken over de woningbouw en dat we er ook allemaal iets aan willen doen., Betrek het in de discussie in de commissie.

870 De heer **JENSEN** (JA21): Dan houden we de moties aan tot nadere orde.

De **VOORZITTER**: De moties 97, 98, 99, 100 en 101 zijn ingetrokken.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik dacht dat ik de vraag van de gedeputeerde beantwoord had. De
875 formulering is zoals die er staat. Er zit voldoende ruimte in om er een passende uitvoering aan te geven. Er staat niet dat dit het enige vertrekpunt is. Of het nu een vertrekpunt of een onderdeel is, als u dat als hetzelfde wilt zien. We hebben de motie zo ingediend en we willen deze zo in stemming laten brengen.

880 Gedeputeerde **LOGGEN**: Dan moet ik de motie ontraden, zoals ik in de eerste termijn al aangaf.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we aan het eind van de tweede termijn. De amendementen 25 en 26 en motie 96 zullen in stemming worden gebracht.

Ik schors de vergadering voor twee minuten, zodat de Statenleden het Notubiz systeem kunnen
885 opstarten.

Schorsing van 11.46 tot 11.49 uur

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Op dit moment zijn 55 Statenleden ingelogd.
890 Het eerste amendement dat in stemming wordt gebracht is amendement 25.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Bij de indieners van de motie is geen duidelijkheid over wat nu wel of niet gezegd moet worden. De motie laat ruimte voor interpretatie. Ik vind het niet netjes dat ik het juiste woord moet kiezen, omdat ik met zeven andere indieners ben. Ik leg nog een keer neer
895 bij de gedeputeerde dat zoals het omschreven is, dat de motie op meerdere manieren uitvoerbaar is en de indieners ook verwachten dat dit gebeurt. Het lukt mij niet met een woord de gevoelens bij acht partijen voor het voetlicht te brengen. Ik laat de gedeputeerde hier ruimte in. Als hij er een bepaald woord aan wil geven, dan is dat zijn interpretatie.

900 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik begrijp de worsteling van de heer Hollebeek. Het is niet eenvoudig overleggen in een digitale omgeving. Ik lees dit dat we dit als een onderdeel moeten zien. Het

college zal op die manier daaraan verder uitvoering geven. Dan kan het college wel uit de voeten met wat hier staat.

905 De **VOORZITTER**: Dan ga ik nu over tot het in stemming brengen van amendement 25, ingediend door de PvdA, D66, SP en GroenLinks.
Zijn er partijen die een stemverklaring, aantekening of hoofdelijke stemming verlangen? Zo niet dan open ik de stemming.

[Mevrouw Nanninga geeft in de chat door dat ze tegen stemt.]

910 Ik sluit de stemming.

Amendement 25 is met 42 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen.
Tegen hebben gestemd 50PLUS/PvdO, Forum voor Democratie, Fractie Baljeu, JA21 en de PVV.
Amendement 25 is aangenomen.

915

Amendement 26 is ingediend door D66, GroenLinks, PvdA en Partij voor de Dieren.
Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst, een stemverklaring, of aantekening? Zo niet dan wordt de stemming geopend
De stemming wordt gesloten.

920

Amendement 26 wordt met 30 stemmen voor en 25 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd CDA, Forum voor Democratie, Fractie Baljeu, JA21, PVV en de VVD.
Amendement 26 is aangenomen.

925 We schorsen nu vijf minuten. Daarna zetten we de stemming voort met motie 96.

Schorsing 11.58 - 12.05 uur

930 De **VOORZITTER**: Ik heropen de Statenvergadering. Ik was gebleven bij het in stemming brengen van motie 96, die is ingediend bij voordracht 35 door PvdD, CU, PvdA, SP, 50PLUS/PvdO, DENK, D66 en GroenLinks.

Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst, een stemverklaring wil afleggen, of een aantekening verlangt? Zo niet dan open ik de stemming

Ik sluit de stemming

935

Motie 96 is met 30 stemmen voor en 25 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd CDA, Forum voor Democratie, Fractie Baljeu, JA21, PVV en de VVD.
Motie 96 is aangenomen.

940 Dan breng ik nu in stemming voordracht 35 'Wensen en bedenkingen Verstedelijkingsstrategie MRA'. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst, een stemverklaring wil afleggen, of een aantekening verlangt? Zo niet dan open ik de stemming. Ik sluit de stemming.

Voordracht 35 is met 44 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben
945 gestemd: Forum voor Democratie, JA21 en de PVV.
Voordracht 35 is aangenomen.

14. Statenvoordracht 26 Toepassen Provinciale Coördinatie Regeling project Everest Tata Steel

950

De **VOORZITTER**: Ik zal de sprekers in volgorde van indienen van moties het woord geven, zodat u de lunchpauze kunt gebruiken om, waar nodig, de moties nog met elkaar te bespreken.

955

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): We gaan eerst in op het voorliggende voorstel en aan het einde op de motie van de PvdA en onze eigen motie met DENK.

960

Mensen uit de IJmond smeken ons al jaren om hun gezondheid te beschermen tegen Tata's vervuiling. Het resultaat is dat mensen nog steeds met een veel hogere kans op o.a. kanker moeten leven. En vandaag worden we door Tata gevraagd of we de zogenaamde Provinciale Coördinatieregeling (PCR) willen toepassen om het vergunningsproces voor het CO2-afvang project EVEREST te versnellen. Een project dat een end-of-pipe maatregel is, waar de industrielobby keihard op heeft ingezet, ten nadele van investeringen in echt schone technieken. Een project dat inwoners nog decennia in een gif cocktail laat leven. Een versneld vergunningsproces waarbij burgers maar één echte kans hebben om het plan aan te vechten. En dat over een maatschappelijk heel gevoelig onderwerp. Je zou bijna denken dat dit voorstel een slechte grap is. Maar nee, Gedeputeerde Staten adviseren positief.

965

970

Tata wordt weer op haar wenken bediend. Kregen onze natuur en bewoners van IJmond maar zo'n VIP behandeling. Een versnelde bescherming van hun gezondheid. Het college doet alsof dit slechts een neutrale procedurestap is, maar de voordracht is doordrenkt van insinuaties dat EVEREST een goed project zou zijn. Geen woord over de hoge risico's en onzekerheden. Geen woord over dat hierdoor mensen waarschijnlijk langer giftige lucht moeten inademen. Waarom benoemen GS niet op zijn minst ook die nadelen?

975

We vragen onze collega's om zich achter de oproep van Greenpeace en burgers van IJmond te scharen en tegen de voorliggende voordracht te stemmen. Zolang verschillende alternatieve scenario's met groene oplossingen nog niet geanalyseerd zijn en zolang er grote maatschappelijke onrust is, is de toepassing van PCR voorbarig. Als we instemmen zetten we bovendien nog een stap in een doodlopende weg. Zo stelt de Statenvoordracht dat Everest "essentieel is voor het beschikbaar komen van een CO2-netwerk in de regio". Kortom: we hebben steeds Tata's CO2 uitstoot nodig om het idee van afvang en opvang van CO2 van de grond te krijgen. Daarmee wordt de maatschappij verder afhankelijk gemaakt van Tata Steel, waardoor het nog moeilijker wordt Tata te bewegen om snel schoon te produceren.

980

Hebben burgers dan voor niets tientallen keren hier wanhopig ingesproken en Statenleden proberen wakker te schudden?

985

Daarnaast merken wij op dat er veel wordt gesproken over de onzekere haalbaarheid van alternatieve, echt groene plannen. Maar beseffen de Statenleden hier dat die onzekerheden ook voor het CO2-project gelden? Het verschil is dat die laatste het CO2-probleem niet oplost, maar weer doorschuift naar toekomstige generaties.

Er is decennia vooral ingezet op zulke end-of-pipe maatregelen. Elke keer kost het bakken vol met geld en elke keer lopen we tegen de muur aan. Ondertussen gaat dit soort greenwashing ten koste van investeringen in echte oplossingen. Inzet van end-of-pipe maatregelen is niet
990 klimaatproblemen oplossen, maar doorschuiven.

Dat brengt ons bij de motie van PvdA en onze eigen motie. Het goede aan de PvdA motie is dat het zich schaaft achter het FNV-plan, dat echte oplossingen kan brengen. Tegelijkertijd lijkt het volgens de letter van de motie kiezen tussen end-of-pipe maatregel, of FNV-plan. Mocht het FNV-plan worden afgeschoten, dan is onze vraag aan PS en GS: Willen jullie dan pleiten voor een
995 onafhankelijke analyse van andere, echt groene scenario's voor Tata en tot die tijd op de rem trappen voor wat betreft end-of-pipe maatregelen?

Wij hebben daarom een motie die het voorstel van de PvdA aanvult. PS kunnen niet alles sturen, maar samen kunnen we een mooi signaal geven richting het Rijk.

Daarom de volgende motie, die we samen met DENK indienen.

1000

Motie 102/05-07-2021

Problemen Tata Steel niet doorschuiven, maar bij de bron aanpakken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 28 juni 2021, ter behandeling van de Voordracht Toepassen Provinciale Coördinatieregeling (PCR) project Everest Tata Steel; constaterende dat:
1005

- *Tata Steel provincie Noord-Holland heeft verzocht om de PCR toe te passen voor het project Everest om CO2 af te vangen;*
- *hiermee het vergunningsproces voor CO2-afvang versneld kan worden doorlopen;*
- 1010 - *o.a. omwonenden van Tata Steel, Urgenda en Greenpeace zich hebben uitgesproken tegen de voorgenomen plannen van afvang (en uiteindelijk opslag) van CO2; overwegende dat:*
- *met afvang en opslag van CO2 het CO2-probleem niet wordt opgelost, maar weer doorgeschoven naar toekomstige generaties;*
- 1015 - *CO2-afvang (en uiteindelijk opslag) een dure end-of-pipe maatregel is om CO2 in de lucht te verminderen, waar nog zeer grote onzekerheden over bestaan;*
- *o.a. onderzoekers van Stanford University waarschuwen dat deze maatregel grote risico's met zich meebrengt, in praktijk te weinig doet voor het klimaat en meestal de luchtvervuiling doet toenemen;*
- 1020 - *zij ook stellen dat met de sterke focus op afvangen van CO2 "men middelen af leidt van echte oplossingen";*
- *Stanford University concludeerde dat er met het afvangen van CO2 geen vermindering is van de sociale kosten (o.a. luchtvervuiling, mogelijke gezondheidsproblemen, economische kosten);*
- 1025 - *inzet op CO2-afvang/opvang ons weer voor decennia afhankelijk dreigt te maken van vervuilende bedrijven (lock-in effect);*
- *het geld maar één keer besteed kan worden en investeringen op end-of-pipe maatregelen plannen met structurele oplossingen (zoals die van Zeester-groep) in de weg kunnen zitten;*

1030 *gehoord de discussie, spreken uit:*

- *end-of-pipe maatregelen zoals afvang (en uiteindelijk opslag) van CO2 van Tata Steel in principe onwenselijk te vinden;*
- *van het Rijk volop inzet te willen op technieken waarbij geen CO2 ontstaat (bronaanpak); en gaan over tot de orde van de dag.*

1035 *Partij voor de Dieren en DENK*

Laten we als PS vandaag breken met de decennialange trend van uitstel van echte oplossingen en doorschuiven van problemen naar jongeren.

1040 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **LEERINK** (PvdA): Tata Steel heeft verzocht om de PCR toe te passen voor het project EVEREST om CO2 af te vangen en voor opslag te transporteren naar lege gasvelden onder de Noordzee. Het belang voor Tata is er in gelegen dat alleen met toepassing van de PCR tijdig een
1045 aanvraag bij het Rijk kan worden ingediend en gebruik kan worden gemaakt van de CCS-regeling, waarmee miljarden zijn gemoed. Er ligt ook een groot maatschappelijk belang en dat is dat we de klimaatdoelen met betrekking tot het terugdringen van de uitstoot van CO2 halen. We snappen de aanvraag en we snappen het advies van het college om hiermee akkoord te gaan. Voor de PvdA en vele andere partijen is ondergrondse CO2 opvang, eventueel en slechts onder
1050 strikte voorwaarden, slechts een allerlaatste redmiddel als andere betere alternatieven onverhoopt niet realiseerbaar zijn. Het ondergronds opslaan van bij Tata vrijkomende CO2 levert weliswaartijdelijk een bijdrage aan het realiseren van de doelen van het Klimaatakkoord, maar draagt niet direct bij aan het gezonder en leefbaarder maken van het IJmondgebied en meer specifiek Wijk aan Zee. Het alternatieve plan van de FNV groen staal Zevenster, waarbij gebruik
1055 wordt gemaakt van nieuwe technieken leidt niet alleen tot het versneld realiseren van klimaat neutrale staalproductie, maar kan tevens op korte termijn een bijdrage leveren aan de leefbaarheid in het IJmondgebied, onder andere door het sluiten van cokesfabriek 2. Het gevaar dreigt bij het kiezen voor tijdelijk ondergronds opslaan van CO2, dit alternatief voor schonere en gezondere staalproductie op de lange baan geschoven wordt. Het is daarom van belang dat op
1060 korte termijn een breed opgezette haalbaarheidsstudie naar het alternatieve FNV Zeesterplan wordt gestart. In afwachting van de uitkomst van het onderzoek zou geen definitief besluit over de ondergrondse opslag genomen moeten worden. Ook Tata heeft aangegeven open te staan voor nieuwe ontwikkelingen en dat het belangrijk is dat er een afwegingsmoment in de procedure wordt ingebouwd.

1065 Er is deze week een belangrijk Kamerdebat, waarin over dit onderwerp wordt gesproken met betrokken bewindslieden. Het is daarom dat de PvdA samen met de VVD, GroenLinks, D66, SP, CDA en de CU een motie indient.

Motie 103/05-07-2021

1070 Opslag versus haalbaarheidsstudie Groen staal/Zeester

De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 28 juni 2021 voor o.a. bespreking van Toepassen Provinciale Coördinatie Regeling project Everest Tata Steel Overwegende dat:

- 1075 - *Het ondergronds opslaan van de bij Tata vrijkomende CO2 weliswaar tijdelijk een bijdrage levert aan het realiseren van de doelen van het klimaatakkoord, maar niet direct bijdraagt aan het gezonder en leefbaarder maken van het IJmondgebied en meer specifiek Wijk aan Zee;*
- 1080 - *Het alternatieve plan van de FNV (Groen Staal/Zeester), waarbij gebruik wordt gemaakt van nieuwe technieken (DRI en AEF), niet alleen leidt tot het versneld realiseren van klimaatneutrale staalproductie, maar tevens op korte termijn een bijdrage kan leveren aan de leefbaarheid in het IJmondgebied, o.a. door het sluiten van cokesfabriek 2*
- *Het gevaar dreigt dat bij het kiezen voor het tijdelijk ondergrondse opslaan van CO2, dit alternatief voor een schonere en gezondere staal productie op de lange baan geschoven wordt;*
- 1085 - *Het daarom van het groot belang is dat op korte termijn een haalbaarheidsstudie naar het alternatieve FNV/Zeester plan wordt gestart en er in afwachting van de uitkomsten van dit onderzoek geen definitief besluit over ondergrondse CO2 opslag wordt genomen*
- *Ook Tata heeft aangegeven open te staan voor nieuwe ontwikkelingen en er daarom in de*
- 1090 - *procedure een nader afwegingsmoment moet worden ingebouwd*
- *Er op 8 juli in de Tweede Kamer met de betrokken bewindslieden over dit onderwerp gesproken wordt*
- Roept het Rijk, in het bijzonder de betrokken bewindslieden, en de Tweede Kamer op:*
- 1095 - *Er alles aan te doen om op korte termijn samen met alle betrokkenen te komen tot een haalbaarheidsonderzoek voor het FNV/Zeester plan*
- *Geen definitief besluit te nemen over ondergrondse CO2 opslag van Tata voor de uitkomsten van dit onderzoek bekend zijn*
- *De mogelijkheid open te houden dat gelden bestemd voor CO2 opslag (CCS regeling), ook voor dit alternatieve plan kunnen worden ingezet.*

1100 *Verzoekt het college van GS:*

- *De Tweede Kamer en betrokken bewindslieden voor 8 juli actief op de hoogte te brengen van boven genoemde overwegingen en standpunt*
- *Zich maximaal in te spannen om er voor te zorgen dat er geen onomkeerbaar besluit genomen wordt met betrekking tot ondergrondse CO2 opslag zolang de resultaten van dit onderzoek niet bekend zijn*
- 1105

En gaan over tot de orde van de dag.

PvdA, GroenLinks, D66, VVD, SP, CDA en CU

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Kostić.

1110

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Wij hebben nog twee verduidelijkende vragen over de motie. Graag een duidelijk antwoord, want dat bepaalt ons stemgedrag.

1115 De motie heeft het over een haalbaarheidsonderzoek. Hoort daar een maatschappelijke kosten-
batenanalyse bij, waaronder de gezondheidskosten, die we kunnen vergelijken met een scenario
analyse van CO2-afvang en -opslag? Of wordt het vooral een financieel oud economisch plaatje?
De motie heeft het steeds over het FNV-plan of CO2 afvang en -opslag. Stel dat het FNV-plan
wordt afgeketst, wat wil de PvdA dan? Wil ze dan dat er de tijd wordt genomen om andere echt
groene scenario's te onderzoeken voordat er verder wordt gegaan met de end-of-pipe
oplossingen?

1120

De heer **LEERINK** (PvdA): Als het gaat om het eerste. Het is belangrijk dat er een breed opgezet
haalbaarheidsonderzoek komt, waarbij niet alleen naar de financiële kant wordt gekeken.

Meerdere aspecten spelen daarbij een rol.

1125 Het tweede punt: Omdat we nu zonder haalbaarheidsstudie te weinig informatie hebben om te
kunnen beoordelen of er, zelfs als we zouden doorgaan met het plan Zeester, toch weer tijdelijk
of deels gebruik gemaakt zal moeten worden van ondergrondse CO2-opslag en we niet in de
situatie willen komen dat we straks met lege handen staan en moeten concluderen dat er
helemaal niets gebeurt, stemmen we, met alle kanttekeningen die we gemaakt hebben, wel in
met het voorstel zoals het er nu ligt. De motie is helder. Onze inzet is helder. We hebben grote
1130 aarzelingen bij de CO2-opslag. Het is wat ons betreft het laatste redmiddel. De provincie gaat
uiteindelijk niet beslissen of die ondergrondse opslag gaat plaatsvinden. Dat besluit wordt in Den
Haag gemaakt. Mede namens de PvdA-fractie in de Tweede Kamer kan ik u zeggen dat dit het
laatste redmiddel is en dat de PvdA er nog veel vraagtekens bij heeft. Het helemaal uitsluiten kan
ook niet. Dat is precies de reden waarom deze motie er ligt. We willen niet in de situatie komen
1135 dat goede alternatieven niet zijn onderzocht.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Stel dat het FNV plan wordt afgeketst, vindt de heer Leerink dan dat we
de end-of-pipe oplossing even moeten parkeren en analyses moeten doen op andere, echt groene
scenario's, of kiest hij meteen voor end-of-pipe?

1140

De heer **LEERINK** (PvdA): Ik ga deze discussie niet aan. Als ik u kan geruststellen dat wij het eens
zijn met het feit dat end of pipe oplossingen eigenlijk onwenselijk zijn en als u impliciet probeert
te vragen of we voor uw motie zullen stemmen, dan is het antwoord: Ja. We zullen voor uw motie
stemmen.

1145

Ik wil nog een punt maken. Ik roep op, als we hiermee doorgaan, om bewoners en
belanghebbenden vanaf dag 1 maximaal te betrekken. Het instellen van de PCR-regeling zou
geen heimelijke overweging mogen zijn om de rechten van burgers in te dammen. Daar waar de
PCR-regeling in zichzelf minder mogelijkheden biedt aan burgers om bezwaar aan te tekenen, is
1150 het voor ons dus extra reden om dit traject zo in te richten dat bewoners en belanghebbenden
maximaal aan het besluitvormingstraject kunnen deelnemen. We horen graag of we college
hierbij aan onze zijde vinden.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

1155

- Mevrouw **ALBERTS** (SP): In de commissie heeft de SP al gesteld over de CO₂-opslag niet enthousiast te zijn. Het is een end-of-pipe oplossing. Het is tijdelijk. Het komt altijd weer een keer terug. Dat we niet enthousiast waren, daar komt de SP nu terug. De SP is gewoon tegen. Toen waren we nog niet bekend met het plan van de FNV. Dat vinden we een veel beter plan.
- 1160 Voorkomen is beter dan genezen, is een van de stelregels van de SP. Daar hoort dit plan bij. Ga daar vol voor. We hadden een motie opgesteld, maar dat hadden meerdere partijen bedacht. We hebben ervoor gekozen om ons volledig aan te sluiten bij de motie van de PvdA. De motie van de PvdD wordt ook door ons gesteund.
- 1165 Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Het belangrijkste om het project EVEREST en PCR toe te passen is dat anders de realisatie van CO₂-reductie van 5 Megaton per jaar niet tijdig wordt gehaald. We plaatsen daartoe kanttekeningen bij. Gehoord hebbend de PvdA zijn wij zeer gecharmeerd van dat voorstel. In het stuk valt te lezen dat niemand, ook Tata Steel, enige ervaring heeft met grootschalige CO₂-afvang. Dat baart ons grote zorgen. We willen eerst meer zekerheid over hebben, voordat we daarmee kunnen instemmen. Wat kan er misgaan met CO₂-afvang op deze schaal? Wat zijn de risico's? Wat zijn de consequenties voor de provincie bij een mislukking? Is er een plan B?
- 1170 Wij zijn voor een schone en veilige leefomgeving voor de direct omwonenden van Tata Steel. We horen graag hoe de gedeputeerde hierover denkt.
- 1175 De heer **ROSENDAAL** (VVD): We steunen de procedure om te komen tot afvang van 5 megaton CO₂ per jaar over negen jaar en daarmee het verzoek om toepassing van de PCR EVEREST. Om tussentijdse provinciale klimaatdoelstellingen en die van het Klimaatakkoord te bereiken is het van groot belang om stappen voorwaarts te zetten. Nu Tata door tijdelijke afvang, in afwachting
- 1180 van een definitieve vermindering van de uitstoot van CO₂, meer dan een derde van de verminderingdoelstelling van de Nederlandse industrie zal realiseren is een grote stap voorwaarts. Zoals in de commissie is aangegeven en zoals wordt benadrukt in de motie, is afvang geen eindoplossing. We beseffen dat deze tijdelijke oplossing veel geld gaat kosten voor Tata en voor de overheid. Geld dat we liever direct zouden willen inzetten voor de waterstoftransitie,
- 1185 waardoor Tata voorop komt te lopen in de productie van groen staal. Dan moet dat wel kunnen zonder dat daarmee eerder genoemde Klimaat tussendoelstellingen voor 2030 worden vertraagd. Het is wenselijk om op korte termijn de resultaten van de haalbaarheidsstudie te ontvangen en te laten meewegen in het definitieve besluit over de CO₂-opslag. De VVD-woordvoerder in de
- 1190 Tweede Kamer, Sylvie Erkens, geeft aan dat de haalbaarheidsstudie van Tata en FNV mee te willen nemen in de discussie in de Kamer. Ik veronderstel dat wij daarin zullen worden gesteund door andere partijen.
- De mogelijkheid tot opslag van CO₂ blijft nodig, totdat er een bewezen beter alternatief is. Het project EVEREST kan een tussenstap zijn om uiteindelijk voor 2050 te komen tot groene staalproductie. Liever zien wij dat nog veel sneller. Innovatie en kwaliteit zijn de kracht van het
- 1195 innovatieve Noord-Hollandse bedrijf. Om draagvlak te behouden en te versterken is het bereiken van CO₂-neutrale staalproductie noodzaak.
- Intussen zet Tata grote stappen om de uitstoot van geur in 2023 met 85% te verminderen en de stofuitstoot naar Wijk aan Zee met 65% ten opzichte van 2021. Naast de maatregelen in verband

1200 met grafietregens wordt ook gewerkt aan vermindering van geluid en de afname van zorgwekkende stoffen. De VVD vindt het belangrijk om dit vandaag ook te benadrukken, omdat er soms een beeld wordt neergezet door partijen alsof er niets beter gaat.

1205 Al deze maatregelen op het gebied van vergroening en vermindering van overlast zijn van groot belang voor de gezondheid van medewerkers, omwonenden, voor het milieu en het klimaat en niet in de laatste plaats voor een duurzaam gezonde staalindustrie in de IJmond. Alleen door voortdurende innovatie en zich aan te passen aan de verwachtingen van haar klanten en andere belanghebbenden kan Tata blijven voortbestaan en over langere tijd bijdragen aan degelijke technische opleidingen voor onze jeugd, aan werkgelegenheid en aan onze welvaarin ruime zin. De VVD ondersteunt daarom de versnelde ontwikkeling naar groene staalproductie van harte. We zien uit naar de resultaten van de haalbaarheidsstudie en naar de concrete resultaten van
1210 hinderbeperking op korte termijn.

Mevrouw **KONING** (CDA): Het CDA vindt het belangrijk om industrie, die met plannen komt om CO2 neutraal te worden, te steunen in het proces daar naartoe. Met PCR het proces EVEREST van Tata stroomlijnen en versnellen, is dus een goed voornemen. Dit kan leiden tot een reductie van
1215 5 miljoen ton CO2 per jaar. De PCR is een procedurele stap die gezet moet worden. Daarmee kan voorkomen worden dat er straks achter het net wordt gevestigd bij mogelijke subsidies die nodig zijn. Er kan voor gezorgd worden dat de afspraken, zoals gemaakt in het Klimaatakkoord, door Tata gehaald kunnen worden.

1220 We vinden het daarnaast belangrijk dat ook het alternatieve plan van FNV Metaal voor de reductie van CO2 Groen staal/Zeester wordt onderzocht. De haalbaarheidsstudie is toegezegd. Die moet afgerond zijn voordat een definitieve keuze voor een van de twee plannen gemaakt moet worden. GS hebben toegezegd de uitkomsten van dat onderzoek bij hun besluitvorming te betrekken. Dat willen wij met andere partijen graag ook goed borgen en in lijn brengen met activiteiten vanuit de Tweede Kamer op dit dossier. We zijn daarom mede indiener van de motie over de
1225 haalbaarheidsstudie Groen staal/Zeester. In samenhang met de motie kunnen wij dus akkoord gaan met het toepassen van de PCR voor Tata Steel project EVEREST.

De **VOORZITTER**: Voordat we verder gaan met de overige sprekers in de eerste termijn gaan we eerst schorsen voor de lunch. Dan stel ik voor dat we die tijd gebruiken om de moties te
1230 beoordelen.

De heer Heijnen heeft een orde voorstel.

1235 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik heb wat twijfel over hoe de stemmingen nu gaan. De voorgaande vergaderingen en nu eigenlijk weer zien we dat de aanloop naar de digitale stemming lang duurt. We hebben een lange vergaderdag. Ik zou u en de griffie willen vragen om in de lunchpauze ook na te denken over hoe het stemmen wellicht wat efficiënter kan, bijvoorbeeld met schriftelijke rondes met peilingen of geclusterd stemmen. Het kost nu heel veel tijd.

1240 De **VOORZITTER**: Dat zie ik ook, maar bij de laatste stemmingen ging het eigenlijk heel snel. Ik stel voor om het toch eerst via NotuVote te proberen. Als blijkt dat het toch niet goed

functioneert dan zullen we ergens in deze vergadering een moment nemen om daarover met elkaar te overleggen.

1245 De heer **KLEIN** (CU): Ik heb ook een punt van orde. U stelt net voor om de moties in de lunchpauze te beoordelen. Ik vind dat wat ongemakkelijk. Er moeten nog vier woordvoeringen komen. We voeren een debat over de ingediende moties. Ik zou mijn collega Staatsleden informeren over hoe ik over moties denk. Het is een wat ongelukkig voorstel om de lunchpauze ook te gebruiken voor de beoordeling van moties, voordat het debat is afgelopen.

1250 De **VOORZITTER**: Ook na afloop van de eerste of twee termijn kunt u nog om een schorsing vragen. Ik bedoel met mijn voorstel zeker niet dat ik daarmee uw inbreng wil diskwalificeren. Uw boodschap is helder.

1255 Ik schors de vergadering voor de lunch tot 13.00 uur.

Schorsing 12.36 – 13.00 uur

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering en wij gaan door met de eerste termijn van PS.

1260 De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Wij kunnen het na de discussie in de commissie kort houden. Het mag duidelijk zijn dat wij een grote voorkeur hebben voor CO₂-vrije staalproductie en wanneer dat haalbaar is, vinden wij dat de overheden, zowel de provinciale als de Rijksoverheid, alles op alles moeten zetten om dat te realiseren. De grote vraag is echter of staalproductie op basis van waterstof en elektrische ovens voor 2030 haalbaar is. Tata zegt nu van niet, de werkgroep Zeester en Urgenda zeggen van wel en wij hebben in ieder geval vorige maand gehoord dat een staalfabriek op basis van waterstof in Zweden de eerste productie heeft gedraaid. Daarom is het goed dat GS als voorwaarde hebben gesteld dat er een serieus onafhankelijk onderzoek komt naar de haalbaarheid van deze variant voordat er een definitief besluit genomen wordt over de toepassing van CO₂-afvang van de huidige fabrieken. De motie die wij samen met de PvdA indienen, benadrukt dat nog maar eens. Om te voorkomen dat wij bij een onverhoopt negatieve uitslag van het onderzoek met lege handen staan, kunnen wij instemmen met het toepassen van de provinciale coördinatie-regeling voor project Everest. Wij hopen echter dat wij deze stap kunnen overslaan en dat Tata Steel in een keer geholpen kan worden om een innovatieve toekomstbestendige staalfabriek te worden waarin geen CO₂ meer vrijkomt bij de productie van staal. De motie 102 van de PvdD, CO₂-afvang kan wanneer gecombineerd met gebruik van CO₂ of opslag van CO₂, een bijdrage leveren aan negatieve emissies, dus het uit de atmosfeer halen van CO₂ en dat moet de PvdD toch aanspreken, dus los van de keuze rondom de toekomst van Tata Steel moeten wij CO₂-afvang zeker niet in het geheel afwijzen. Wij zullen daarom tegen deze motie stemmen.

Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): Voorzitter, de motie van de PvdA en andere partijen geeft onze mening hierop heel goed weer. Wij stemmen voor de regeling, echter met het uitdrukkelijke verzoek dat het Rijk en de provincie alles op alles zetten om stappen voorwaarts te zetten zodat

1285 een duurzame staalproductie en een gezondere leefomgeving dichterbij komen. De motie van de PvdD, wij vinden het erg jammer dat het geen gezamenlijke motie wordt, maar wij zullen wel voor stemmen.

1290 Mevrouw **ER** (GL): Voorzitter, Tata Steel is een van de grootste vervuilers in Nederland en dat betekent dat ze voor een grote verduurzamingsopgave staan. Het is daarom goed om te zien dat het staalbedrijf bezig is met oplossingen om de CO₂-uitstoot te verminderen. Van de oplossing die gevonden is in project Everest, waarbij het plan is om CO₂ af te vangen in lege gasvelden op de Noordzee, worden wij niet heel vrolijk. Wij vinden dit geen duurzame oplossing omdat deze de oorzaak van het probleem niet wegneemt. Daarbij is het slechts een tijdelijke oplossing. Het opvangen van CO₂ helpt bovendien niet mee aan de energietransitie naar duurzame energie.

1295 Inmiddels hebben wij met dank aan de FNV en de werkgroep Zeester een goed alternatief dat kosteneffectiever, klimaat- en omgevingsvriendelijker is. Beide partijen hebben het afgelopen jaar hard gewerkt aan het onderzoek voor het plan dat zij Groen Staal hebben genoemd. Deze technologieën die wereldwijd al vaker zijn toegepast, worden gezien als de stap naar

1300 klimaatneutrale staalproductie. Tata Steel heeft zelf aangegeven dat zij op lange termijn hiernaar wil overstappen. Wij pleiten er daarom voor dat Tata Steel kiest voor groen staal in plaats van de geplande route van het afvangen en opslaan van CO₂. Daarnaast is het afvangen en opslaan van CO₂ energie-intensief en leidt het volgens natuurorganisaties structureel tot toename van stikstofemissie. Gezien de huidige stikstofcrisis draagt het bij aan de onwenselijkheid van deze

1305 oplossing. Hoewel wij een groot voorstander zijn van klimaatneutrale staalproductie en daarom een voorkeur hebben voor het plan Groen Staal, zien wij CO₂ liever in de grond dan in de lucht. Wij hebben op dit moment namelijk niet de luxe om nieuwe technieken uit te sluiten. Wij stellen wel een aantal harde voorwaarden aan CO₂-opslag: investeringen in CO₂ mogen niet ten koste gaan van investeringen in duurzame energie en energiebesparing. Bovendien moet de vervuiler

1310 betalen, dus geen belastinggeld naar CO₂-opslag als er alternatieven zijn. CO₂ mag alleen opgeslagen worden als de veiligheid van mens en milieu gegarandeerd kan worden. Wij zullen voor de toepassing van PCR stemmen maar dienen daarbij wel samen met de PvdA de motie CO₂-opslag versus haalbaarheidsstudie Groen Staal in, zodat er geen definitieve besluiten worden genomen over CO₂-opslag voordat er meer bekend is over de haalbaarheid van het plan Groen

1315 Staal. Daarnaast zullen wij ook voor de motie van de PvdD stemmen.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Voorzitter. Ik sluit mij aan bij de PvdD. Wij steken het geld dat hiermee gemoeid is, liever in duurzame oplossingen, minder CO₂ produceren in plaats van volop CO₂ produceren en deze in de grond lozen met de sticker 'groene oplossing'. Laten wij daarom

1320 naar een echt groene oplossing kijken en ons geld daarin steken.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Voorzitter. Dank voor alle bijdragen. Laat ik duidelijk zijn dat het uitgangspunt van het college altijd is geweest een duurzame en groene staalproductie met aandacht voor de gezondheid, want dat is heel erg belangrijk. Slechts het afvangen van CO₂

1325 levert niet direct gezondheidswinst op. Het streven naar duurzaamheid en gezondheid doen wij elke dag via handhaving, toezicht en vergunningen, maar ook met aanvullende maatregelen, zoals investeren in het afvangen van CO₂. Dat is een investering voor de lange termijn voor een

1330 duurzame industrie. Over de haalbaarheidsstudie en het alternatief dat er ligt, dat niet alleen voor CO2 interessant is maar ook voor de gezondheid in de omgeving, zal collega Stigter vanuit breder perspectief iets zeggen, dat geldt ook voor de motie die er ligt. Als het sec gaat over de PCR die nu voorligt, moeten wij duidelijk onze rol daarbij aangeven. Er ligt een Klimaatakkoord waarin afspraken zijn gemaakt tussen Rijk en industrie over afvang en opslag van CO2 in de bodem en daar is een subsidieregeling aan gekoppeld. Wij streven ook naar het beste alternatief op korte termijn dat voor CO2 en de gezondheid heel belangrijk is, maar deze afspraken liggen er en als daar niet in geschoven wordt, is dit nog steeds een serieus alternatief dat wij als provincie als bevoegd gezag voor het afgeven van de vergunning moeten beoordelen. Dit gaat slechts over de PCR Coördinatie-regeling van hoe die procedure loopt. Het aanvragen van de vergunning zullen wij sec op de wet- en regelgeving moeten beoordelen en dan zal Tata moeten aantonen dat ze aan alle eisen voldoet, dan zal er ook een MER gaan plaatsvinden. Dit traject moeten wij nog gaan lopen, dit gaat slechts over de procedure en ja, het klopt dat er in de procedure, de gang naar de rechtbank mogelijk is, maar dat er altijd de mogelijkheid is om naar de Raad van State te gaan. Die druk zit er ook op omdat de voorwaarden voor de subsidieregeling en het afgeven van de vergunning nadrukkelijk aan elkaar verbonden zijn. Als blijkt dat het alternatief niet haalbaar is en niet de voordelen oplevert die wij graag zouden willen, dan zullen wij moeten doorpakken naar het alternatief. Dat is niet een keuze van de provincie, wij zullen de aanvragen op basis van wet- en regelgeving moeten beoordelen. Dat is sec de rol van de provincie. Dan gaat het ook over geen onomkeerbare besluiten nemen, natuurlijk zullen wij daarop inzetten naar het Rijk toe, maar dat is uiteindelijk een afspraak tussen het Rijk en de industrie om daarmee aan de slag te gaan. Als er toch een aanvraag binnenkomt, dan zullen wij die moeten gaan beoordelen. Mevrouw Van Soest, de risico's van opslag van CO2 in de bodem of in ieder geval de afvang – de bodem is van het Rijk – zullen bij de vergunningaanvraag worden meegenomen en niet bij dit verzoek om PCR toe te passen.

1355 Ines **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, PCR. De gedeputeerde zegt dit is aan het Rijk en de industrie, maar in het voorliggende voorstel doen GS toch een uitspraak over de wenselijkheid. Waarom doen GS dat en waarom worden de eventuele nadelen van het project niet benoemd? Het is toch zo dat wij hier niet mee hoeven in te stemmen? Het gaat om een versnelling van het proces terwijl er maatschappelijke gevoeligheid heerst. Waarom willen GS per se dat PS hier nu mee instemmen?

1360

1365 Gedeputeerde **OLTHOF**: In de voordracht wordt aangegeven dat sec het afvangen en opslag van CO2 in de bodem van de zee geen gezondheidswinst oplevert maar wel een bijdrage levert aan de afspraken in het Klimaatakkoord over de CO2-uitstoot. Wij zijn in die zin niet positief, maar wij beoordelen dat er afspraken liggen en als wij de PCR nu niet van toepassing verklaren, dan wordt het in het vervolgtraject op basis van de huidige afspraken – als het gaat over de subsidieregelingen en voorwaarden, als het alternatief niet haalbaar blijkt te zijn – bijna onmogelijk om Everest toe te passen. Dan is de vraag: wat dan? Als het haalbaarheidsonderzoek niet voldoende oplevert en niet positief is en wij in het uiterste geval toch moeten doorpakken naar Everest – wat op dit moment de huidige afspraken zijn, laat daar geen misverstand over bestaan – dan is uiteindelijk PCR nodig om dat mogelijk te maken. Dat staat los van het feit dat

1370

wij de vergunningaanvraag op basis van de inhoud zullen beoordelen. Dat is geen politieke keuze of wij vinden dat afvang en opslag van CO2 een toepasbare techniek is.

1375 Ines **KOSTIÇ** (PvdD): Voorzitter, dat is geen antwoord op mijn vraag. U dient in de voordracht wel degelijk een waardeoordeel in en dat is zeer kwalijk.

Gedeputeerde **STIGTER**: Voorzitter. Het vraagstuk is ingewikkeld maar ook weer overzichtelijk. Alle partijen die vandaag het woord hebben gevoerd en ook GS zijn voorstander van de groene staalvariant boven CO2-afvang en -opslag. De groene staalvariant is beter voor het klimaat, draagt bij aan verbeterde leefbaarheid en gezondheid in de omgeving, is innovatief en zet het staalbedrijf in IJmond op de wereldkaart. We hoeven elkaar niet de groene maat te nemen bij deze variant. De kernvraag is hoe haalbaar is die groene variant, technisch, want een groot deel van de techniek moet nog ontwikkeld worden. Financieel, wij kennen het financiële plaatje niet en ook niet hoe dat zich verhoudt tot de bijdragen landelijk of vanuit Europa, maar ook of wij energetisch in staat zijn om binnen een korte tijd zoveel groene stroom te maken voor groene waterstof. Hiermee zijn allerlei onzekerheden gemoeid, daarom is het belangrijkste wat nu moet gebeuren, serieus en onafhankelijk onderzoek naar de haalbaarheid van deze variant. De uitkomst moet bekend zijn, voordat definitief de afslag wordt gekozen voor CCS, op een gegeven moment kun je niet meer terug. Dat is de positie die wij als college expliciet naar buiten uitdragen, zeker ook naar het Haagse speelveld, waarvan een deel overigens op dit moment op het Tata terrein te vinden is. Wij hopen op een positief resultaat uit dat onderzoek, dat is niet eenvoudig maar dan is duidelijk welke stappen nog gezet moeten worden. Tegelijkertijd kunnen wij het ons niet veroorloven dat als die variant niet haalbaar en uitvoerbaar is, wij op dat moment moeten beginnen met de uitvoering van CCS, want wij hebben in het Klimaatakkoord afspraken gemaakt over CO2-reductie, waar Tata een belangrijk onderdeel van uitmaakt. Wanneer die doelstelling niet wordt gehaald, dan vliegt CO2 de lucht in en gaat de CO2-heffing heel hard lopen, ook voor Tata, dat is de reden dat wij alles op alles zetten om te onderzoeken of de groene variant haalbaar is. Mocht het niet haalbaar zijn, dan kunnen wij het ons niet veroorloven nu niet al een belangrijke stap te zetten in dat proces, want mocht het niet haalbaar zijn, dan is CO2 in de bodem te verkiezen boven CO2 in de lucht. Motie 102, ik vind dat qua bewoordingen een ingewikkelde motie. In de aanloop van het dictum wordt CCS helemaal weggeschreven maar mogelijk hebben wij die variant wel nodig mocht het niet haalbaar zijn. Tegelijkertijd roept het dictum op en beschouwt het CCS als second best oplossing en dat zit dicht bij de inzet zoals wij die nu plegen. Om die reden wil ik deze motie neutraal aan PS voorleggen en het oordeel aan PS overlaten. Motie 103, CO2 opslag/haalbaarheidsstudie, kunnen wij volmondig omarmen. Goed dat er een onafhankelijk onderzoek plaatsvindt voordat een definitieve route voor CCS wordt bewandeld. Die motie kunnen wij omarmen.

1410 Ines **KOSTIÇ** (PvdD): Voorzitter, GS hebben het over de haalbaarheid van een alternatief, het FNV-plan, maar waarom spreken GS niet over haalbaarheid van het gehele project afvang en opslag van CO2 überhaupt en alleen over dit? Bent u bereid om een uitgebreide maatschappelijke kosten/batenanalyse te doen voor het FNV-project zoals voorgesteld en beaamd door de PvdA, en die te vergelijken met de kosten van CO2-afvang en -opslag, zodat het een eerlijke afweging

1415 wordt en niet alleen een financieel technische? Bent u bereid om dan verder te kijken dan alleen FNV? Het moet niet zo zijn dat FNV als dat afketst, het enig mogelijke groene plan is.

1420 Gedeputeerde **STIGTER**: Voorzitter, het plan en de afspraken waren gericht op CCS, zo is het opgenomen in het Klimaatakkoord en zelfs de provincies hebben daar hun handtekening onder gezet, dus daar hebben wij ons op gericht, wetende dat dit een korte of middellange stap zou zijn en dat er een groene variant glorieerde waar voorbereidingen voor werden getroffen. Dit initiatief kwam er doorheen en misschien valt die lange termijn naar voren te halen ondanks alle onzekerheden. Dat is voor ons en velen een nieuw perspectief en daar hebben wij op ingezet, laten wij kijken naar die variant – en dan wordt er breed gekeken naar alle aspecten – of dat 1425 alternatief haalbaar is en wat de financiële en technische consequenties zijn en ook voor het wel of niet halen van de afspraken in het Klimaatakkoord. Het is heel goed dat dat onderzoek plaatsvindt waarbij de insteek van de provincie altijd is geweest om te kijken, wat betekent deze variant voor de gezondheid van de omgeving? Dat je niet alleen kijkt naar CO₂, maar wat doet het breed voor de omgeving, dat is duidelijk het uitgangspunt geweest voor de haalbaarheidsstudie zoals wij vinden dat die eruit moet zien. Ik weet niet of u het zo bedoelde, 1430 maar wij als provincie hebben daar een relatief bescheiden rol in. Wij hebben een formele rol zoals collega Olthof die aangaf en vervolgens is het vooral aan Tata en het Rijk om hier afspraken over te maken. Er zal uiteindelijk een financiële maatschappelijke kosten/baten plaatsvinden tussen deze variant en CCS, wetende dat op termijn nog een keer naar de groene variant gekeken moet worden. Dat is om breed te kijken naar de financiële haalbaarheid van dit vraagstuk. De 1435 CCS-route is nooit de definitieve afslag. Als er nu gekozen zou worden voor CCS, dan moet men nu aan de bak om de groene staalproductie van de grond te krijgen en ook dat heeft zijn financiële effecten. In die breedte zal het bekeken moeten worden. We kennen nu een alternatief van Zeester en FNV, wij roepen op om daarnaar te kijken en dat er nog andere alternatieven mogelijk zijn, ja, je kunt blijven onderzoeken maar op een gegeven moment moet je doorpakken.

1440 De **VOORZITTER**: Ik zie dat er geen behoefte meer is aan een tweede termijn. Is er behoefte aan een schorsing voor de stemming? Ik zal in ieder geval vijf minuten schorsen. Ik heb in het presidium toegezegd dat de heer Olthof zonder debat omdat er geen mogelijkheid is om rondvragen of actualiteiten in te dienen en omdat er vragen zijn ingediend over een actueel 1445 onderwerp gelinkt aan de discussie die wij net hadden, gelegenheid krijgt om te antwoorden op de gestelde vragen, maar ik laat geen debat toe.

1450 Gedeputeerde **OLTHOF**: Voorzitter, naar aanleiding van het artikel van afgelopen zaterdag in het Noord-Hollands Dagblad met een vervolg in de krant van vandaag, zijn er vragen gerezen. Het is goed om daarop een korte reactie te geven. Het beeld dat is ontstaan betreuren wij ten zeerste, maar samen met het Rijk, Omgevingsdiensten, gemeenten en ook met de GGD en vele andere partijen zetten wij ons gezamenlijk elke dag keihard in voor een gezondere leefomgeving in de IJmond. Hoewel het GGD-rapport van juli 2020 niet onder de verantwoordelijkheid van of in opdracht van de provincie is opgesteld, benadrukten de uitkomsten van het rapport mij nogmaals 1455 de noodzaak voor inzet. Er komt te veel longkanker voor in de IJmond en daar moet echt iets aan

gebeuren. Wij moeten keihard werken aan het verbeteren van de leefomgeving en alle betrokken organisaties, waaronder Tata Steel, hebben daarin hun verantwoordelijkheid te nemen.

1460 De **VOORZITTER**: Dan schors ik nu tot 13.35 uur en dan gaan wij over tot stemming over moties 102 en 103 en daarna de voordracht. Ik zie dat er 55 deelnemers in het systeem zijn. De vergadering is heropend. Wij gaan motie 102 in stemming brengen. Stemverklaringen?

1465 De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Dank aan GS om terug te komen op het GGD-rapport. Dat was naar aanleiding van wat wij vanmorgen in het presidium hebben besproken, dat er meerdere partijen in PS hun zorgen hebben geuit, maar dat komt niet sterk terug in de beantwoording van de gedeputeerde. Dat wilde ik even benadrukken dat er meerdere fracties zijn die zich hier zorgen over maken. Ik heb geen stemverklaring.

1470 De **VOORZITTER**: Dan heeft u nu iets gedaan waarvan uw collega's zullen zeggen dat het een stemverklaring had moeten zijn. De stemming over motie 102 is geopend.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik kan geen stem uitbrengen, maar ik ben voor motie 102.

1475 De **VOORZITTER**: Er zijn 55 stemmen uitgebracht, wij sluiten de stemming. Motie 102 is aangenomen met 29 stemmen voor en 26 stemmen tegen van CDA, CU, FvD, Fractie Baljeu, JA21, PVV en VVD. Motie 102 is aangenomen. Motie 103. Stemverklaring of aantekening? Ik verzoek u echt achter de knoppen te zitten, anders is het hier niet te handelen. Mensen moeten iedereen bellen en achteraan lopen. Ik ben niet voornemens om dit systeem nu te gaan aanpassen, want daar dupeer ik veel mensen mee die juist hun agenda hebben afgestemd om erbij te kunnen zijn
1480 en er bij de stemming niet bij kunnen zijn. Regels tijdens de wedstrijd aanpassen is niet verstandig.

1485 Ines **KOSTIÇ** (PvdD): Voorzitter, stemverklaring. Opslag en afvang van CO2 is niet klimaatproblemen oplossen maar doorschuiven. Dat houdt ons nog extra jaren afhankelijk van vervuilende activiteiten en bewoners van IJmond moeten nog decennia langer leven in het gif van Tata. Deze motie vraagt om het FNV-plan een eerlijke kans te geven en daar zijn wij uiteraard voor.

1490 De **VOORZITTER**: Dan open ik de stemming over motie 103. Ik zie 55 deelnemers. De stemming is gesloten. Motie 103 is met 48 stemmen voor en 7 stemmen tegen (FvD, PVV) aangenomen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik heb een foutieve stem uitgebracht, ik heb tegen gestemd maar ik had voor willen stemmen.

1495 De **VOORZITTER**: Dat staat nu in de notulen. Dan breng ik voordracht 26 in stemming.

De heer **DESSING** (FvD): Stemverklaring. Blauwe waterstof, het concept van het fossiel verbranden en vervolgens CO2-afvangen vinden wij een onzinnig plan dat heel veel geld kost. Daarnaast is de

1500 PCR-regeling een heel sterk ondemocratisch middel en om die redenen zullen wij tegen deze voordracht stemmen.

1505 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Stemverklaring. Het € 1,4 miljard kostende project Everest is voornemens om 500 miljoen ton CO2 in de grond te stoppen, terwijl de aarde minder dan 6 uur nodig heeft om dezelfde hoeveelheid CO2 uit te stoten. Geldverspilling ten top dus, wij zullen tegen de voordracht stemmen.

1510 De **VOORZITTER**: Dan breng ik de voordracht in stemming. Nog steeds 55 deelnemers. De stemming is geopend, ik sluit de stemming. Voordracht 26 is aangenomen met 35 stemmen voor (CDA, CU, D66, GL, PvdA en VVD) en 20 stemmen tegen.

15. (Behandeld in PS 28 juni 2021)

16a. Statenvoordracht 31 RES 1.0 Noord-Holland Zuid en Noord-Holland Noord

1515 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter. We staan hier op een eerste ijkpunt in dit traject: de vaststelling van de RES 1.0. Besluitvorming rondom complexe dossiers als dit, verloopt altijd in kleine, langzame stappen en wij proberen daarbij te fungeren als groene aanjager om die
1520 stappen natuur-, milieu- en diervriendelijker, maar ook duurzamer, socialer en eerlijker te laten verlopen. Ik wil de gedeputeerde bedanken dat hij een groot deel van onze groene voorstellen niet direct naar de prullenbak heeft verwezen. Sommige van onze ideeën vonden daarbij wat eerder hun weg richting de volgende fase van het RES-proces, vele andere kwamen voor de
1525 coalitiepartijen en GS misschien iets te vroeg. In dit geval hebben wij als constructieve oppositiepartij er dikwijls voor gekozen om onze moties aan te houden en ze later in het proces nogmaals voor het voetlicht te brengen als haas in de marathon om de andere partijen met een
1530 groen randje harder te laten lopen. Zijn we dan dolgelukkig met zowel het proces als de 1.0. versie? Nou, er zijn nog wel wat stevige aandachtspuntjes, bijvoorbeeld wat in de wandelgangen 'de Amsterdamse kwestie' is gaan heten. Het verdient nou niet bepaald de schoonheidsprijs hoe Amsterdam de zoekgebieden voor windenergie door de spreekwoordelijke - en vergeef me het
1535 lelijke woord - strot schijnt proberen te duwen. Daar ligt - en daar zullen een paar moties door andere fracties over worden ingediend, sommige daarvan door ons gesteund - echt wat ons betreft een taak voor GS die verder gaat dan bij de gemeente Amsterdam te vragen of de gesprekken goed verlopen. De afstemming tussen diverse gemeenten loopt niet altijd even soepel en de belangen van verschillende gemeenten komen ook niet altijd overeen met het algemeen regionaal belang. En aangezien de provincie een rol heeft om dit overstijgende belang te borgen en ook zelf met initiatieven kan komen, dien ik een motie in.

Motie 104/05-07-2021

Meer initiërende rol provincie

1540 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021*

Constaterende dat:

De werkwijze van de RES is om een zorgvuldige afweging te maken in de regio's samen met maatschappelijke partijen, ondernemers en inwoners.

1545

Overwegende dat:

- *De provincie een terughoudende positie inneemt in dit proces;*
- *De afstemming tussen gemeenten niet altijd even soepel verloopt;*
- *Belangen van verschillende gemeenten niet altijd overeenkomen met het algemeen regionaal belang;*
- *De provincie hierin een rol heeft om het overstijgende belang te borgen en ook zelf met initiatieven kan komen.*

1550

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

1555

In het vervolgtraject van de RES een meer initiërende rol te nemen daar waar een zorgvuldige afweging in het geding komt

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdD, PvdA, DENK

1560

Als PvdD staan wij voor al onze inwoners, ook bij dit dossier. In een eerder stadium hebben we onder meer aandacht gevraagd voor financiële participatie, maar bijvoorbeeld ook voor kleine windmolens. Daar zullen we zeker bij de Omgevingsverordening op terug blijven komen.

1565

Noord-Holland wordt echter niet alleen bewoond en bereisd door mensen. We hebben eerder ook al aandacht gevraagd voor slachtoffers van windturbines onder vogels, en daar willen we vandaag toch wel op doorpakken. Daarvoor dien ik een motie in.

Motie 105/05-07-2021

Vogelvriendelijkere windmolens

1570

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

Constaterende dat:

De Regionale Energie Strategieën (RES) veel grote windmolens met zich mee gaan brengen.

1575

Overwegende dat:

- *Uit Noors onderzoek blijkt dat de vogelsterfte door windmolens met 70% zou afnemen, en voor roofvogels zelfs misschien volledig, door een zwarte streep op één van de wieken aan te brengen, of door één van de wieken voor de helft of geheel zwart te verven;*
- *Wieken van dezelfde kleur vervagen in de hersenen van vogels tot een vaste transparante schijf en dit door een onderbreking in de kleur verholpen kan worden;*
- *In de Groningse Eemshaven succesvol onderzoek is gedaan met een radarsysteem dat slachtoffers moet voorkomen;*

1580

- 1585
- *Onderzoeksbureau Waardenburg denkt dat het eventueel mogelijk is beide systemen naast elkaar te gebruiken;*
 - *Voor veel trekvogels Nederland een internationaal knooppunt is op hun route tussen noord en zuid;*
 - *Het goedkoper is de verf aan te brengen voordat de windmolens daadwerkelijk op hun plek staan.*

1590

Verzoeken het college van GS:

- *De effecten op mens en dier te onderzoeken van maatregelen om vogelslachtoffers door windmolens zoveel mogelijk te voorkomen, zoals bijvoorbeeld het geheel of gedeeltelijk zwart maken van een wiek of het installeren van een radarsysteem;*
- 1595 - *Te onderzoeken hoe dit soort maatregelen door de provincie gestimuleerd of afgedwongen kunnen worden;*
- *Daarover verslag te doen aan PS*

en gaan over tot de orde van de dag.

1600 *Fracties PvdD, CU, PvdA, GL, CDA*

Ik wil ook mijn waardering uitspreken voor de rol van de gezamenlijke natuurorganisaties en de participatiecoalitie. We hebben hun inbreng bijzonder gewaardeerd en we zijn dan ook blij dat richting een volgende versie van de RES'en deze rol nog steeds voor hen is weggelegd. Ik denk dat ze de spijker op de kop slaan als ze inbrengen dat zoekgebieden rond Marken, 1605 Holendrecht/Landje van Geijssel en het IJmeer op z'n minst ongelukkig gekozen zijn en dat bijvoorbeeld de Schemer, de Baanstee en de Pumer veel geschikter zijn als zoekgebied. Daarom hopen we ook dat GS niet te veel blijft hangen in termen van top-down versus bottom-up. Goede ideeën verspreiden zich immers pas wanneer iemand zich geroepen voelt om zich er hard voor te 1610 maken. En ik hoop ook echt dat vanuit die meer initiërende rol wij als provincie daar ook wat meer het voortouw in kunnen gaan nemen. Mijn vraag aan de gedeputeerde is dan ook of hij deze overweging mee wil nemen. Het IJmeer wil ik er wel even specifiek uitpikken. Dit zoekgebied staat voor ons eigenlijk wel een beetje symbool voor sommige ongelukkige keuzes. Een gedeelte behoort tot de Stelling van Amsterdam en het IJmeer is een belangrijk rust- en 1615 foerageergebied voor veel soorten vogels. Ik werd er tijdens de inspraakronde eigenlijk pas echt goed op gewezen door de beheerder van het Vuurtoreneiland: het zoekgebied bevindt zich precies in de zichtlijn tussen forteiland Pampus en het vuurtoreneiland. In een gebied waar bovendien nog meer ruimtelijke druk te verwachten valt vanwege de te verwachten toekomstige symbiotische ruimtelijke ontwikkeling van Amsterdam en Almere. En daarom dien ik mijn derde 1620 en laatste motie in.

Motie 106/05-07-2021

Bescherm natuur en cultuurhistorie in het IJmeer

1625 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021*

Constaterende dat:

In de RES 1.0 Noord-Holland Zuid het IJmeer is aangewezen als zoekgebied voor windenergie.

1630 *Overwegende dat:*

- *Het gebied deel uitmaakt van de Stelling van Amsterdam;*
- *Het zoekgebied zich precies bevindt in de zichtlijn tussen forteiland Pampus en vuurtoreneiland Hoek van 't IJ;*
- *Het IJmeer een belangrijk rust- en foerageergebied voor veel soorten vogels is;*

1635 - *De gezamenlijke natuurorganisaties geen plaats zien voor meer windmolens in het gebied en oproepen om alternatieven beter te onderzoeken.*

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

In het vervolgtraject van de RES terughoudend te zijn in de uitwerking van zoekgebieden voor de

1640 *opwekking van windenergie in het IJmeer*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdD, PvdA, GL, D66, DENK

1645 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dank voor uw inbreng en de motie voor zwarte wieken, die hebben wij landelijk ingediend in de Eerste Kamer waar die unaniem is aangenomen, maar dan op zee. Ik ben benieuwd hoe u er maar kijkt als wij dit op land gaan invoeren en wat dat doet met de leefomgeving. Ik snap dat het voor vogels een betere oplossing is, maar hoe kijkt u aan tegen de perceptie die bij mensen gaat leven om naar die zwarte wieken te moeten kijken.

1650

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter, dat is zeker onderdeel van het onderzoek, dat staat ook in de motie, om te onderzoeken de effecten op mens en dier, dus dat zullen wij zeker laten meenemen daarin. Dan zijn er nog een aantal moties die wij mede-indienen. Het gaat te ver en duurt te lang om die allemaal uitgebreid te benoemen. Maar toch wil ik er twee nog even

1655

accentueren. De motie van mevrouw De Vries over de binnendijkse achteroevers in de Wieringerhoek. Wij vinden namelijk dat dit plan veel meer rekening houdt met de kwetsbare natuur in en rond het IJsselmeergebied dan het plan voor grote zonne-atollen. En de motie van de heer Klein over de WHO-geluidsnorm want wij zijn wel degelijk voor bescherming van de burger. Wij zijn namelijk nog steeds geen voorstander van vaste statische afstandsnormen, maar willen dat de nadruk ligt op de daadwerkelijke overlast die mensen ervaren. Daar wil ik het voor nu even bij laten. Ik zal in tweede termijn eventueel ingaan op de ingediende moties van de andere sprekers, maar dat hangt even af van de beantwoording door GS.

1660

De **VOORZITTER**: De drie moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

1665

De heer **KOYUNCU** (DENK): Voorzitter, vandaag beslissen wij over de RES, helaas is het mede door de onhandige werkwijze van het college een omstreden plan geworden. Ik wil vooropstellen dat de energietransitie voor ons absolute topprioriteit is. Wij scharen ons niet achter de oppositie tegen de RES, omdat wij klimaatverandering zeker niet ontkennen zoals sommigen dat wel doen.

1670 Integendeel, wij hebben constant benadrukt dat wij ons scharen achter de klimaatopgave en zijn
bereid om daarvoor kosten te maken, maar zoals wij vaker hebben aangegeven, is de
volksgezondheid de rode lijn. De energietransitie bestaat uit twee woorden: energie en transitie.
Energie staat voor technologie en transitie voor mensen meekrijgen in een omschakeling. Wij
moeten dus niet alleen windturbines plaatsen om energie op te wekken, maar ook mensen
1675 meekrijgen in de klimaatopgave en dat gebeurt nu niet. Sterker nog, de mensen beginnen zich in
toenemende mate tegen de plannen te keren en dat wil je koste wat het kost voorkomen, anders
spreken we niet meer over een energietransitie naar meer groene energie, maar van een
energiestagnatie. Recente ontwikkelingen laten zien dat de terechte zorgen van burgers niet
ongegrond zijn. Een rapport van het RIVM, de oprichting van een kenniscentrum, een motie die is
1680 aangenomen in de Tweede Kamer en als laatste markering, een uitspraak van de Raad van State.
U begrijpt, er is veel onduidelijkheid en de kans dat wij onderweg naar de uiteindelijke RES voor
nog meer verrassingen komen te staan, is reëel. Willen wij dit wel? Ik vrees dat het geen kwestie
is van willen maar van moeten. Willen we dat de Noord-Hollanders al die tijd in onzekerheid
moeten leven? Ook wij hebben in aanloop naar deze vergadering getwijfeld, zouden wij wellicht
1685 bepaalde gebieden tijdelijk moeten schrappen van de lijst. Uiteindelijk hebben wij besloten dat
hoe complexer de oplossing is, hoe minder draagvlak er zal zijn omdat mensen het simpelweg
niet begrijpen en draagvlak is essentieel, dat geven ook de coalitiepartijen toe in hun moties.
Daarom stellen wij voor om de vaststelling van zoekgebieden aan te houden tot er meer duidelijk
is. Het zekere voor het onzekere nemen als het gaat om de volksgezondheid, maar ook behoud
1690 van kwetsbare natuur. Wij hebben tot op heden veel tijd en energie gestoken in de kwesties
tussen buurgemeenten. Al in maart hebben wij hier met een motie aandacht voor gevraagd.
Vandaag dienen wij samen met andere partijen weer twee moties in. Hopelijk is het de laatste
keer dat er een motie nodig is om de problemen tussen buurgemeenten op te lossen.

1695 Mevrouw **GIELEN** (GL): Voorzitter, ik hoor eerst een mooi betoog over de urgentie die u met ons
deelt over de klimaatcrisis en energietransitie en vervolgens stelt u voor te wachten en uit te
stellen. Hoe kunnen die twee met elkaar gerijmd worden?

De heer **KOYUNCU** (DENK): Er is zeker urgentie maar volksgezondheid is de rode lijn. Op deze
1700 manier zijn er te veel vraagtekens waardoor wij niet verder kunnen, dus niet koste wat het kost
de RES doorzetten. Wij willen graag duidelijkheid en geen risico's nemen met de
volksgezondheid.

Mevrouw **GIELEN** (GL): Bent u het niet met ons eens dat de klimaatcrisis nu al veel impact heeft?
1705 De leefomgeving en volksgezondheid moeten uiteraard bovenaan staan, maar tot hoe ver gaat
dat uitstellen, hoe lang kunnen wij dan nog wachten?

De heer **KOYUNCU** (DENK): Als GL bereid is om samen te kijken naar de onderzoeken en samen
een agenda op te stellen waarop wij heel snel duidelijkheid kunnen krijgen, dan denk ik dat het
1710 op korte termijn mogelijk is. Van mensen vragen om pal onder windmolens te gaan slapen terwijl
producenten zelf aangeven dat dat gevaarlijk is, is op dit moment een heel slecht idee. Daarom
stellen wij voor om op dit moment on hold te zetten. Daarnaast dienen wij een aantal moties in

om richting te geven aan GS voor de RES. Er is veel gezegd en het is nu tijd om aan de burgers duidelijk te maken waar wij voor en waar wij tegen zijn. Gaat de coalitie alle argumenten en
1715 waarschuwingen negeren en Noord-Hollanders dwingen om pal onder windturbines te leven met
alle gevolgen van dien? U herinnert zich het werkinstructieboek van Vestas waarin de
producenten van windturbines eigen medewerkers instrueren om zich zo min mogelijk binnen
400 m van windturbines te begeven. Ik kijk in het bijzonder naar de VVD. Al uw lokale partijen in
gemeenten hebben kleur bekend, maar mijn collega's in PS willen de windturbines doordrukken.
1720 Het vooruitzicht is zeer ernstig. In Noord-Holland hebben wij nu een groot Tata Steel maar
krijgen wij met de RES-plannen tientallen Tata-situaties verspreid over geheel Noord-Holland? Ik
hoop het echt niet, ik hoop dat de meerderheid van PS gehoor geeft aan de bezorgde Noord-
Hollanders. Dan een reeks moties die ik wil indienen.

1725 **Motie 107/05-07-2021**

Beoordelingsregel opnemen bij de vergunning van windturbines en zonneparken

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

1730 *Constaterende dat:*

Bij de Webinar van de VNG over de RES en het omgevingsplan is gesteld dat:

o Aan vergunningen voor windturbines en zonneparken extra voorwaarden kunnen worden verbonden;

o Er geen beperking is aan de voorwaarden die daaraan kunnen worden verbonden;

1735 *o Resultaten van (toekomstige) onderzoeken mogen dienen als voorwaardelijke gunning.*

Verzoeken het college:

Als beoordelingsregel bij vergunningverlening op te nemen om bereid te zijn de windturbines

1740 *en/of de zonneparken te verplaatsen en/of te verwijderen en te voldoen aan toekomstige inzichten en normen die aan de hand van wetenschappelijke onderzoeken worden vastgesteld in de komende 2 decennia*

en gaan over tot de orde van de dag.

1745 *Fractie DENK*

Motie 108/05-07-2021

Gesprekken tussen buurgemeenten

1750 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021*

Constaterende dat:

- De Staten eerder een motie hebben aangenomen die het college opriep om gemeenten aan te spreken op een goede afstemming bij het bepalen van de zoekgebieden voor windturbines;*

1755

- *Uit de schriftelijke beantwoording (26-04-2021) van de mondelinge vragen van het lid Koyuncu naar voren komt dat het college niet in alle gevallen daaraan gevolg heeft gegeven, in het bijzonder bij gemeenten waarbij er sprake is van gebrekkige afstemming. Denk daarbij aan gemeenten zoals Oostzaan en Landsmeer.*

1760

Verder constaterende dat:

- *Er nog steeds klachten komen van gemeenten over een gebrekkige afstemming tussen buurgemeenten;*
- *De gemeenteraad van Oostzaan heeft aangegeven onvoldoende te zijn betrokken als buurgemeente binnen de subregio Zaanstreek-Waterland;*
- *De gemeenteraad van Zaanstad ook haar zorgen heeft geuit over de gebrekkige afstemming met buurgemeenten en de GS om ondersteuning heeft verzocht.*

1765

Overwegende dat:

1770

- *De provincie als regiehouder óók een verantwoordelijkheid voor goede afstemming tussen gemeenten heeft;*
- *Gebrekkige afstemming tussen gemeenten het draagvlak voor de plaatsing van windturbines kan verminderen en daarmee de uitvoering van de RES ondermijnt;*
- *Gebrekkige afstemming ook gevolgen kan hebben voor woningbouw en kan leiden tot vertraging c.q. een bouwstop;*
- *Het een taak van de provincie is om knelpunten tussen gemeenten in kaart te brengen en zorg te dragen voor een goede afstemming tussen gemeenten.*

1775

Verzoeken het college:

1780

- *Gesprekken te organiseren met en tussen buurgemeenten die zorgen uiten over gebrekkige afstemming ten aanzien van de plaatsing van windturbines;*
- *Te onderzoeken waar de knelpunten zitten en mogelijke oplossingen aandragen;*
- *En daarover terug te rapporteren aan PS*

1785

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie DENK, PvdD

Motie 109/05-07-2021

Gezondheids- en veiligheidseffecten boven alle twijfel verheven

1790

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

Constaterende dat:

1795

- *Het RIVM in een verkenning constateert dat er gevaren voor de gezondheid en veiligheid kunnen ontstaan bij energiebronnen zoals windturbines;*
- *Deze gevaren nader worden onderzocht door het RIVM.*

Overwegende dat:

- 1800 - *Nader onderzoek van het RIVM zal uitwijzen wat de precieze gezondheids- en veiligheidseffecten zijn van windturbines;*
- *Eventuele afspraken over de plaatsing van windturbines met bedrijven niet in strijd mogen zijn met de volksgezondheid;*
- 1805 - *De legitieme zorgen van burgers over de gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines enigszins weggenomen kunnen worden door vast te leggen dat windturbines nooit de gezondheid c.q. veiligheid in gevaar zullen brengen.*

Verzoeken het college:

1810 *Een clause op te nemen in de overeenkomsten met bedrijven (die windturbines gaan plaatsen) die beide partijen oproept om bij nieuwe informatie uit onderzoeken van het RIVM opnieuw in gesprek te gaan over de plaatsing van windturbines, zodat deze conform de bevindingen van het RIVM zijn met betrekking tot de gezondheids- en veiligheidseffecten en daarover terug te rapporteren aan PS*

en gaan over tot de orde van de dag.

1815 *Fractie DENK*

Motie 110/05-07-2021

Inpassingskader voor windturbines en zonneparken

1820 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021*

Constaterende dat:

Bij de Webinar van de VNG over de RES en het Omgevingsplan is gesteld dat:

- 1825 *o Aan vergunningen voor windturbines en zonneparken extra voorwaarden kunnen worden verbonden;*
- o Er geen beperking is aan de voorwaarden die daaraan kunnen worden verbonden;*
- o Resultaten van (toekomstige) onderzoeken mogen dienen als voorwaardelijke gunning.*

1830 *Verzoeken het college:*

Een speciaal inpassingskader voor windturbines en zonneparken te ontwikkelen indien deze moeten worden verplaatst om te kunnen voldoen aan eventueel toekomstige nieuwe wetenschappelijke inzichten en richtlijnen die het RIVM in de komende twee decennia hierop vaststelt en daarover terug te rapporteren aan PS

1835

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie DENK

Motie 111/05-07-2021

1840 **Minimale afstand volkstuintuinenparken**

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

Constaterende dat:

- 1845
- *Uit een verkenning van het RIVM naar de veiligheidseffecten van windturbines bevestigd wordt dat er inderdaad veiligheids- en gezondheidsrisico's bestaan;*
 - *Een afgebroken blad wordt gezien als het grootste risico. Dat kan tot meer dan honderd meter ver worden weggeslingerd en kan grote schade aanrichten;*
 - *Het RIVM spreekt van een afstand van 250 meter bij nominaal toerental voor*
- 1850
- *windturbines (met een vermogen tussen 1-5 MW);*
 - *Er bij vaststelling van de zoekgebieden geen rekening is gehouden met een minimale afstand bij volkstuinparken.*

Overwegende dat:

- 1855
- *Volkstuinparken voor veel mensen in Noord-Holland een plek zijn om tot rust te komen, te genieten van de stilte en de natuur;*
 - *Geluidsoverlast door windturbines een inbreuk op die rust kan veroorzaken;*
 - *Volkstuinparken op een veilige afstand tot windturbines dienen te worden geplaatst.*

1860 *Verzoeken het college:*

- *De zoekgebieden zodanig aan te passen dat de volkstuinparken geen veiligheids- of gezondheidsrisico's lopen door de plaatsing van windturbines;*
- *En daarover terug te rapporteren aan PS*

1865 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fractie DENK, CDA

Motie 112/05-07-2021

Monitoring gezondheids- en veiligheidseffecten

1870

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

Constaterende dat:

- 1875
- *Uit een verkenning van het RIVM naar de gezondheids- en veiligheidseffecten van energiebronnen zoals windturbines, nogmaals wordt bevestigd dat er mogelijk gevaren zijn;*
 - *Het RIVM stelt daarom voor om juist in de (huidige) ontwikkelfase van de RES gezondheids- en veiligheidsaspecten integraal mee te nemen en deze gedurende de transitie te monitoren.*

1880

Overwegende dat:

- *De gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines tot grote zorgen en ophef hebben geleid;*
- *Deze zorgen uiterst serieus genomen dienen te worden;*

- 1885
- *Het vooralsnog onduidelijk is hoe de provincie zorg gaat dragen voor een goede monitoring van ontwikkeling van de gezondheids- en veiligheidseffecten;*
 - *Het RIVM een expertisecentrum heeft opgezet genaamd Expertisepunt Windenergie en Gezondheid dat de provincie kan ondersteunen bij een goede monitoring van de gezondheids- en veiligheidseffecten.*

1890

Verzoeken het college:

- *In gesprek te treden met het Expertisepunt Windenergie en Gezondheid over hoe de gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines gemonitord moeten worden en op basis hiervan een plan van aanpak op te stellen;*

1895

- *en daarover terug te rapporteren aan PS*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties DENK, CDA

1900 **Motie 113/05-07-2021**

Ontbindende voorwaarden

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

1905 *Constaterende dat:*

- *Het RIVM in een verkenning constateert dat er gevaren voor de gezondheid en veiligheid bestaan bij energiebronnen zoals windturbines;*
- *Deze gevaren nader worden onderzocht door het RIVM;*
- *De RES 1.0 in vele gemeenten al is aangenomen.*

1910

Overwegende dat:

- *De volksgezondheid altijd topprioriteit dient te krijgen bij de afwegingen om windturbines te plaatsen;*
- *Nader onderzoek van het RIVM zal uitwijzen wat de precieze gezondheids- en veiligheidseffecten zijn van windturbines;*

1915

- *De Tweede Kamer om deze redenen onlangs een motie heeft aangenomen om een onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar de gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines;*

1920

- *Uit een recente uitspraak van de Raad van State blijkt dat de gehanteerde normen voor de veiligheid, slagschaduw en gezondheid t.a.v. het plaatsen van windturbines in strijd zijn met het Europese recht;*

- *Eventuele afspraken over de plaatsing van windturbines met bedrijven niet in strijd mogen zijn met de volksgezondheid;*

1925

- *De provincie de legitieme zorgen onder de bevolking over de gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines uiterst serieus dient te nemen;*

- *De volksgezondheid te allen tijde gegarandeerd kan worden door ontbindende voorwaarden op te nemen in de afspraken met ontwikkelaars van windturbines.*

Verzoeken het college:

- 1930 - *In haar rol als regiehouder samen met gemeenten te onderzoeken of en hoe ontbindende voorwaarden kunnen worden opgenomen in de afspraken met ontwikkelaars van windturbines;*
- *Indien dit niet mogelijk is, te onderzoeken hoe windturbines verwijderd kunnen worden zonder enige vorm van (financiële) compensatie aan de ontwikkelaar/eigenaar indien uit*
- 1935 *verder onderzoek blijkt dat de gehanteerde normen leiden tot onaanvaardbare risico's voor de gezondheid en/of veiligheid van bewoners;*
- *en daarover terug te rapporteren aan PS*

en gaan over tot de orde van de dag.

1940 *Fractie DENK*

Motie 114/05-07-2021

Uitstellen vaststelling zoekgebieden

1945 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021*

Constateerende dat:

- *Uit een verkenning van het RIVM naar de gezondheids- en veiligheidseffecten van energiebronnen zoals windturbines, nogmaals wordt bevestigd dat er reële gevaren zijn;*
- 1950 - *Het RIVM deze gevaren nader gaat onderzoeken;*
- *Meerdere gemeenten in Noord-Holland zoekgebieden hebben vastgesteld waarbij windturbines geplaatst kunnen worden binnen 600 meter afstand van kwetsbare locaties zoals woonwijken en beschermde natuurgebieden;*
- *Sommige zoekgebieden zo klein zijn dat er nauwelijks ruimte is om binnen de*
- 1955 *zoekgebieden te zoeken naar alternatieven.*

Overwegende dat:

- *Uit voorzorg het verstandig is om het onderzoek van het RIVM af te wachten alvorens de zoekgebieden vast te stellen waarbij windturbines op een mogelijk schadelijke afstand*
- 1960 *worden geplaatst;*
- *Hierdoor de Tweede Kamer (motie 32.813) het kabinet heeft opgeroepen om op korte termijn een onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar de effecten van verschillende afstandsnormen op de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden;*
- *Het nog niet duidelijk is hoe de provincie de gezondheids- en veiligheidseffecten gaat*
- 1965 *monitoren;*
- *De Raad van State recent heeft bepaald dat de Nederlandse normen voor geluid, slagschaduw en veiligheid t.a.v. het plaatsen van windmolens strijdig zijn met het Europese recht.*

1970 *Verzoeken het college:*

Om de vaststelling van zoekgebieden uit te stellen totdat de resultaten van het onafhankelijk onderzoek in opdracht van de Tweede Kamer bekend zijn én duidelijk is hoe gemeenten omgaan met de recente uitspraak van de Raad van State inzake de veiligheids-, gezondheids- en slagschaduwnormen en daarover terug te rapporteren aan PS

1975

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie DENK

De **VOORZITTER**: De acht moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

1980

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Voorzitter, complimenten voor de enorme inzet van de medewerkers van de RES-organisaties, provincies, gedeputeerden, bestuurders, volksvertegenwoordigers en alle andere betrokken partijen bij de RES. Er is enorm veel werk verzet. Wat voor energietransitie willen wij? Wij gaan voor een voortvarende en rechtvaardige energietransitie. De klimaatdoelen

1985

gaan wij halen, dat laten wij niet liggen voor onze kinderen, ik kan het niet vaak genoeg herhalen. In een van de bijeenkomsten zei een van de jongeren, Noord-Holland is net een badkuip, die moet je niet vol laten lopen en gelijk heeft ze. Het zou niet juist zijn deze opgave te laten liggen voor de generaties na ons. Het Bod dat er ligt, is een goed begin, maar wij realiseren ons ook dat de grootste opgave nog komt. Bovendien kunnen er bij de concretisering van de

1990

zoekgebieden locaties afvallen en bijkomen natuurlijk. Richting de RES 2.0 gaan wij het gesprek aan over de concrete invulling van de globale zoekgebieden. Hierbij zullen wij ons positief kritisch en nieuwsgierig tonen, nieuwsgierig naar de kansen voor financiële participatie, innovatieve initiatieven, arbeidsmarkt, kansen voor ondernemers, combinaties met andere opgaven zoals biodiversiteit, en wonen. Kritisch zullen wij concrete plannen bekijken op

1995

leefbaarheid, landschappelijke inpassing en natuur. Eerlijk, rechtvaardig en voortvarend dus. De leefbaarheid voor de Noord-Hollanders moet hierbij uitgangspunt zijn. Energietransitie is belangrijk, maar duurzame energiebronnen mogen geen ernstige gezondheidsschade veroorzaken. Die zorgen van inwoners nemen wij serieus. Het RIVM heeft vooralsnog ook bij nader algemeen onderzoek geen directe relatie gevonden tussen windmolens en ernstige

2000

gezondheidsschade, maar bij de aanvraag van concrete projecten worden sowieso de eventuele effecten van de in te zetten energiebronnen op de omgeving helder in kaart gebracht en beoordeeld. Daar zullen wij kritisch op zijn. Ook zullen daarbij eventueel te nemen maatregelen om de effecten te voorkomen, in kaart worden gebracht. Overigens geldt dat in zijn algemeenheid, ook het boren naar gas en olie kan gezondheidsschade opleveren, ook dat moet

2005

in kaart worden gebracht. Bij het in kaart brengen kan het op te zetten kenniscentrum van het RIVM een belangrijke rol spelen. Hierbij worden in alle provincies en ook in Noord-Holland de landelijke normen gehanteerd. Een belangrijk aandachtspunt is natuur, flora en fauna, ook de effecten van energiebronnen op de natuur moeten goed in kaart worden gebracht bij concrete projecten. Ernstige onherstelbare schade aan belangrijke natuur willen we niet. Naderonderzoek

2010

zal vaak nodig zijn. Wij maken ons zorgen over de plannen voor atollen op het IJsselmeer. Het is weliswaargeen zoekgebied in RES 1.0, maar het is wel nadrukkelijk onderdeel van de discussie. Het betreft een kwetsbaar gebied, het blauwe hart van Nederland. Het regio-overschrijdend onderzoek zullen wij met aandacht volgen. Bij de invulling van de nu nog globale zoekgebieden

2015 die wel in de RES staan, zullen wij goed opletten of er wel echt iets kan in die zoekgebieden, IJmeer, Gaasperplas en de Ringgebieden rond Amsterdam. Dat kan heel goed betekenen dat locaties afvallen, maar dan kijken we vervolgens wel naar alternatieven waar het wel kan. Alleen nee zeggen zonder alternatief kan niet. Wij dienen samen met D66 en PvdD een motie in.

Motie 115/05-07-2021

2020 Onderzoek naar binnendijkse achteroevers met zon, natuur en recreatie Wieringerhoek

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

Constaterende dat:

- 2025 - *De ambitie van de RES is dat er een zo maximaal mogelijk Bod komt uit de regio's voor de opwek van duurzame energie met wind en zon op land;*
- *Nederland de 14% duurzame energie in 2020 die we aan de Europese Unie beloofden, niet heeft gehaald en de Nederlandse opwek dat jaar 'met statistische overdracht' uit Denemarken moest worden aangevuld;*
- 2030 - *Het Bod in de voorliggende RES'en behoorlijk is maar er ook zoekgebieden zijn afgevallen ten opzichte van de concept RES'en;*
- *Er nog kansen zijn voor andere zoekgebieden dan nu genoemd in de RES'en 1.0;*
- *Dat ook PS bevoegd zijn zoekgebieden toe te voegen aan de RES'en, zeker waar deze gemeente-overschrijdend zijn;*
- 2035 - *De Noord-Hollandse natuurorganisaties een plan hebben aangedragen voor binnendijkse achteroevers met natuur en zonnepanelen in de Wieringermeerpolder.*

Overwegende dat:

- 2040 - *Met dit plan op een plek waar nu sprake is van monocultuur, een kans bestaat op verdere opwek van duurzame energie met zonnepanelen tot mogelijk 875 GWh;*
- *In dit plan zoetwater wordt geborgen om verzilte landbouwgronden bewerkbaar te houden voor de landbouw. Water op maaiveld biedt tegendruk tegen verzilting vanuit de ondergrond;*
- 2045 - *De achteroevers bijdragen aan het vergroten van de zoetwatervoorraad en waterretentie;*
- *Dit plan deze opwek combineert met de ontwikkeling van nieuwe natuur met paai en opgroeigebied voor jonge vis en extra leefgebied voor vogels;*
- *De natuurorganisaties hebben aangegeven draagvlak te zien in de regio voor dit plan;*
- *De gemeenten Medemblik en Hollands Kroon op bestuurlijk niveau hebben aangegeven dat er geen draagvlak zou zijn voor dit plan binnen hun gemeente;*
- 2050 - *Draagvlak één van de overwegingen is voor het inpassen van een zoekgebied in de RES maar niet de enige;*
- *Dit plan een verrijking zou kunnen zijn voor zowel de RES als het gebied Wieringerhoek;*
- *Dit plan economische kansen biedt voor de omgeving vanuit de opbrengst van de zonnepanelen, maar ook voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme, zoals bleek uit presentaties in maart jl. onder meer naar aanleiding van het identiteitsonderzoek IJsselmeerkust en de presentatie van de natuurorganisaties van het plan;*
- 2055

- *Dit plan eventueel een alternatief kan zijn voor grote zonne-atollen in het IJsselmeer;*
- *Het IJsselmeer een Natura 2000-gebied is, waar zorgvuldig mee om dient te worden gegaan.*

2060

Van mening zijn dat:

De provincie Noord-Holland samen met de betrokken gemeenten, inwoners, agrariërs en natuurorganisaties serieus moet onderzoeken of dit plan bijdraagt aan het halen van de doelstellingen voortvloeiend uit het Klimaatakkoord, landschappelijk goed in te passen valt en op voldoende draagvlak kan rekenen in de regio.

2065

Gehoord de discussie, roepen het College van GS op:

Serieus de haalbaarheid te onderzoeken van het plan Binnendijkse achteroevers met natuur en zonnepanelen en recreatie in de Wieringermeerpolder en hiervan verslag te doen aan PS

2070

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdA, D66, PvdD

2075

Wij willen ruimtelijk sowieso graag toewerken naar een breed provinciaal toetsingskader voor het landschap waarin alle ruimtelijke opgaven voor Noord-Holland betrokken worden. Ook is geadviseerd aan GS door PARC. Wij komen binnenkort met een initiatiefvoorstel als een logisch vervolg op ons webinar RES en de landschappelijke inpassing daarvan. Draagvlak voor de concrete projecten is een van de vier uitgangspunten van de RES, het gaat immers over het bewoonbaar houden van de provincie. Dit is een belangrijk uitgangspunt voor ons. Een rechtvaardige energietransitie betekent echter ook dat we niet alleen naar de luidste stem luisteren, we luisteren naar alle stemmen. Of er voldoende draagvlak is voor een zoekgebied, is aan de gemeenteraad, dat hebben wij zo afgesproken in PS. Het halen van de klimaatdoelen blijft hierbij vooropstaan en het bewustzijn dat wij er met deze eerste 35 TWh nog lang niet zijn. Een rechtvaardige energietransitie betekent verder een eerlijke verdeling van de lusten en de lasten. Voorkomen van energiearmoede, iedereen die dat wil, moet mee kunnen doen, ook bewoners met een kleine beurs en jongeren en andere doelgroepen die daarvoor in aanmerking komen. Wij zijn blij dat uit de Statenbrief blijkt dat dit alle aandacht heeft van GS. Wij dienen ter ondersteuning twee moties in over financiële deelname dan wel verlaging van de lasten van de energietransitie middels verduurzaming en besparingsmogelijkheden en voorwaarden vanuit het Omgevingsfonds. Wij laten de Noord-Hollanders met een kleine beurs, jongeren, starters niet in de kou staan of zoals mijn partijgenoot, Mohamed Mohandis het zo mooi zei, je kunt pas groen doen als je niet meer rood staat.

2080

2085

2090

Motie 116/05-07-2021

2095

Energie-armoede

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

Constaterende dat:

- 2100 - *Draagvlak een belangrijke voorwaarde is voor het realiseren van de doelen uit het klimaat en energie-akkoord;*
- *Omwonenden van windmolens en/zonneparken niet altijd (tijdig) worden betrokken bij de ontwikkeling van concrete projecten voor zon- en windparken;*
- 2105 - *In het Klimaatakkoord het streven is dat 50% van de productie van hernieuwbare opwek op land in handen komt van de lokale omgeving (inwoners en bedrijven). Het gaat daarbij om mee-investeren aan de voorkant van een project;*
- *De RES'en 1.0 de kansen en mogelijkheden voor lokaal eigendom van de productie van hernieuwbare opwek in de regio beschrijven;*
- 2110 - *De financiële participatie een streven is maar geen verplichting en dat dit in de huidige RES'en 1.0 te vrijblijvend is vormgegeven;*
- *De RES'en het instrumentarium missen om financiële participatie af te dwingen in hun voorstellen;*
- *Isolatie wordt gezien als goed middel tegen energiearmoede en er veel draagvlak voor is, zie de stemming voor het nationaal isolatieprogramma en een onderzoek van I&O Research;*
- 2115 - *Er een aanbeveling is vanuit de Europese Commissie om aandacht te besteden aan energiearmoede;*
- *Er een motie in de Tweede Kamer is aangenomen in september vorig jaar met betrekking tot het opzetten van een nationaal isolatieprogramma;*
- 2120 - *Meerdere energiecorporaties hebben opgeroepen tot het beter isoleren van huizen met een energielabel lager dan een C, als onderdeel van het "nationaal isolatieprogramma".*

Overwegende dat:

- 2125 - *De zon en de wind van iedereen is en de energietransitie van ons allemaal moet zijn;*
- *Minder draagkrachtige huishoudens door gebrek aan middelen vaak in de minst energiezuinige woningen wonen en relatief hoge energierekeningen hebben;*
- *Het participeren in winstgevende wind- en zonneparken kansen biedt voor zowel het bestrijden van energie-armoede onder meer door het nemen en financieren van energiebesparende maatregelen die op termijn weer geld opleveren door lagere energierekeningen;*
- 2130 - *Dat in de uitwerking van de RES 2.0 (opleveren in 2022-2023) een uitgewerkt voorstel moet liggen ook met betrekking tot de – minstens- 50 % financiële participatie;*
- *De provincie in veel gevallen de vergunningen verleent voor wind- en zonneparken (en ook gemeenten);*
- 2135 - *De provincie (en gemeenten) gaat over het instrumentarium om voorwaarden te stellen bij het afgeven van vergunningen.*

Verzoeken het college:

- 2140 - *Om in de op te stellen Notitie Financiële participatie waaraan ambtelijk gewerkt wordt, aan te geven op welke wijze de voorwaarde kan worden gesteld aan de indiener of projectontwikkelaar dat omwonenden zijn benaderd met een passend bod om financieel in te stappen;*

- 2145
- *Te onderzoeken welke laagdrempelige financieringsvormen zich lenen om inwoners met weinig middelen in staat te stellen om mee te kunnen doen met de financiële participatie en tevens te onderzoeken hoe een koppeling gemaakt kan worden aan de financieringsmogelijkheden van het energiezuinig maken van zowel koop en huur woningen;*
 - *Te onderzoeken in hoeverre provinciaal bezit hiervoor ingezet kan worden*

2150 *en gaan over tot de orde van de dag.*
Fractie PvdA, GL, D66, PvdD, CU, SP

Motie 117/805-07-2021

Financiële participatie in de RES voor en door iedereen

2155

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

Constaterende dat:

- 2160
- *Draagvlak een belangrijke voorwaarde is voor het realiseren van de doelen uit het klimaat en energie-akkoord;*
 - *Omwonenden van windmolens en/zonneparken niet altijd (tijdig) worden betrokken bij de ontwikkeling van concrete projecten voor zon- en windparken;*
 - *In het Klimaatakkoord het streven is dat 50% van de productie van hernieuwbare opwek op land, in handen komt van de lokale omgeving (inwoners en bedrijven). Het gaat*
- 2165 *daarbij om mee-investeren aan de voorkant van een project;*
- *De RES'en 1.0 de kansen en mogelijkheden voor lokaal eigendom van de productie van hernieuwbare opwek in de regio beschrijven;*
 - *De financiële participatie een streven is maar geen verplichting en dat dit in de huidige RES'en 1.0 te vrijblijvend is vormgegeven, terwijl dit uitgangspunt belangrijk is voor het*
- 2170 *creëren van draagvlak;*
- *De RES'en het instrumentarium missen om financiële participatie af te dwingen in hun voorstellen.*

Overwegende dat:

- 2175
- *De zon en de wind van iedereen is en de energietransitie van ons allemaal moet zijn;*
 - *Het participeren in winstgevende wind- en zonneparken kansen biedt voor inwoners met een kleine beurs om mee te doen in de energietransitie;*
 - *Energie-armoede onder meer effectief kan worden bestreden door het nemen en financieren van energiebesparende maatregelen die op termijn weer geld opleveren door*
- 2180 *lagere energierekeningen;*
- *Dat in de uitwerking van de RES 2.0 (op te leveren in 2022-2023) een uitgewerkt voorstel moet liggen ook met betrekking tot de - minstens - 50 % financiële participatie;*
 - *De provincie in veel gevallen de vergunningen verleent voor wind- en zonneparken (en ook gemeenten);*

- 2185 - *De provincie (en gemeenten) gaat over het instrumentarium om voorwaarden te stellen bij het afgeven van vergunningen.*

Verzoeken het college:

- 2190 - *Om in de op te stellen Notitie Financiële participatie waaraan ambtelijk gewerkt wordt, aan te geven op welke wijze concreet invulling kan worden gegeven aan de wens van de Staten om minstens 50% lokale participatie te realiseren;*
- *Te onderzoeken welke laagdrempelige financieringsvormen zich lenen om ook inwoners met weinig middelen in staat te stellen om mee te kunnen doen met de lokale participatie*

2195 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fracties PvdA, GL, D66, PvdD, CU, SP

2200 Participatie in het proces vinden wij belangrijk en wij willen alle argumenten horen en de zorgen van bewoners begrijpen en wij wachten niet af tot de mensen naar ons toekomen. Ook na de concept-RES'en hebben wij als PvdA het afgelopen driekwart jaar met heel veel mensen gesproken, tegen- en voorstanders. Wij hebben nadrukkelijk de groep opgezocht die zich nog niet in de discussie gemengd had, de jongeren, de bevolkingsgroep die het meest, het langst en het hardst te maken gaat krijgen met de gevolgen van de klimaatverandering als wij nu niet onze verantwoordelijkheid nemen en durven doorpakken, duurzaam doorpakken. Een laatste voorbeeld van onze inzet was ons webinar Jongeren en de Noord-Hollandse energietransitie. Een eerlijke energietransitie betekent ook dat iedereen mee kan doen, dat geldt zeker in deze discussie, dus ook laaggeletterden, mensen met beperkingen, anderstaligen, kortom iedereen. In de commissie hebben wij als PvdA daar nadrukkelijk bij herhaling aandacht voor gevraagd. Daarom dienen wij de motie van GL mede in. Bij een eerlijke transparante energietransitie hoort ook dat de Noord-Hollanders goed en tijdig geïnformeerd worden over wat er in hun provincie staat te gebeuren. Dat kan nog een stukje beter. Een goede heldere campagne die ook de urgentie van de energietransitie en de mogelijkheden om mee te doen, helder maakt via alle soorten media vanuit de provincie, dat is echt urgent. Hiemee kunnen we inwoners verleiden om mee te doen, wij nodigen GS uit richting RES 2.0 hierin het voortouw te nemen. Laten we met open vizier het gesprek aangaan, waar concrete projecten buurgemeenten en buurprovincies raken. Daarom dienen wij diverse moties mede in. In het actieprogramma Klimaat is door GS aandacht gevraagd voor een verdubbeling van de slagkracht van de woningcorporaties en ook dat hoort bij een eerlijke energietransitie en is heel belangrijk voor ons, omdat dit de energietransitie versnelt, bijdraagt aan een eerlijke energietransitie en meer draagkracht creëert. Wij horen graag van GS welke acties zij hierop ondernemen richting RES 2.0. Al eerder riepen wij op tot extra aandacht voor de gespikkelde wijken waar corporatie en particulier eigendom door elkaar lopen. Wij maken ons al geruime tijd ernstige zorgen over de congesties die nu al ontstaan op het energienetwerk. Het demotiveert initiatiefnemers als zij goede plannen hebben, maar deze niet kunnen uitvoeren omdat de stroomkabel te dun is of overbelast. Hebben GS zicht op verlichting van deze problemen richting RES 2.0? Een krachtige inzet op groene en turquoise waterstof – bij turquoise gaat het echt over veel meer dan alleen mest – is essentieel voor een goede opslag en transport van duurzame energie. Wij vragen vooral aandacht voor de mogelijkheden in de

Noordkop en de Port of Den Helder. Laten wij die kans niet missen en de mogelijkheden van de energietransitie eerlijk verdelen over de provincie. Samen sterker, niet ieder voor zich. De energietransitie is duidelijk een complexe materie, dit lossen we niet 1, 2, 3 op. Dit traject
2230
2235

behoeft constante aandacht en intussen zijn wij het punt voorbij dat wij als volksvertegenwoordigers alleen nog maar vanuit onze stoel kunnen filosoferen en heel hard nee roepen. Er zal nu daadwerkelijk iets moeten gebeuren, de RES 1.0 is een eerste stap. Die gaan wij samen met u zetten als PS, met gemeenten en waterschappen maar bovenal met onze inwoners, voor onze inwoners en de toekomst van Noord-Holland.

De **VOORZITTER**: De drie moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Voorzitter. Nu mogen wij iets zeggen over de RES, wat vinden wij
2240
2245
2250
2255
2260
2265

ervan? Nou gemengde gevoelens. Aan de ene kant is er veel werk verzet en gemeenten en de RES-organisatie hebben hun best gedaan om locaties te vinden waar wind of zon opgewekt kan worden, dat was de opdracht. Wij vinden het belangrijk omdat deze vormen van energie kunnen bijdragen aan de broodnodige afbouw van het gebruik van fossiele brandstoffen. We kunnen de uitstoot van broeikasgas verkleinen maar ook de afhankelijkheid van Nederland van buitenlandse regiems zoals Rusland voor gas en voor olie van verschillende landen in het Midden-Oosten. Dat moet gewoon gebeuren. Aan de andere kant vinden wij de hoeveelheid CO₂-arme energie die met wind en zon op land opgewekt zou kunnen worden, onder aan de streep vrij klein. Nederland is niet alleen dichtbevolkt, maar ook een delta met vruchtbare landbouwgrond dat wereldwijd zeldzaam is. Zolang er ergens op de wereld honger wordt geleden, voelt het vreemd om die vruchtbare grond op te geven voor zonneweiden. Het is goed dat van onderop naar locaties voor wind en zon gezocht is, maar een retorische vraag: is dit niet een proces geweest waarin door professionals echt hard gewerkt is, maar die inwoners niet heeft kunnen bereiken zodat het ook als een proces van hen voelt? Wij hebben een initiatiefvoorstel opgesteld over waar wij vinden dat windmolen en zonneprojecten aan moeten voldoen voordat zij er daadwerkelijk kunnen komen. Windturbines kunnen goed in grote haven- en industriegebieden en zonneparken op
2270

braakliggende grond of op daken van nieuwbouwwijken die onze jongeren keihard nodig hebben en waar het provinciebestuur te weinig prioriteit aan geeft. Er kunnen niet in alle gemeenten plekken gevonden worden waar windmolens of zonnepanelen passen en waar onderbouwd kan worden dat zij geen schade toebrengen aan de gezondheid van omwonenden en waar zij landschappelijk goed ingepast kunnen worden, zoals wij in ons initiatiefvoorstel naar voren brengen. Er zal nog veel 'gedoe' over de verschillende zoekgebieden komen. Voor elk zoekgebied moet gekeken worden of vergunningen afgegeven kunnen worden of dat het gewoon niet kan als je goed naar de criteria kijkt waaraan deze projecten zouden moeten voldoen. Misschien is er veel aanpassing nodig in de RES 2.0. Wij vinden het onverstandig dat de provincie terwijl zij over woningbouw heel veel regels in de Omgevingsverordening heeft opgenomen, in dezelfde Omgevingsverordening die nu als concept voorligt, nauwelijks tot geen regels stelt voor de inpassing van zon en windenergie in de RES-zoekgebieden. Vandaar nogmaals het verzoek in het initiatiefvoorstel om dit wel te doen. Nu krijgen de gemeenten dit lastige dossier feitelijk over de schutting gegooid. Ik dien twee moties in die eerder zijn aangekondigd in de commissie.

Motie 118/05-07-2021

Geen windturbines binnen 600 m zonder draagvlak omwonenden

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

2275

Constaterende dat:

- *Er in verschillende gemeenten in Noord-Holland zorgen zijn over het effect van windturbines op de leefbaarheid, de natuur en het landschap;*
- *Het afstandscriterium wat de provincie Noord-Holland tot nu toe hanteert, het*
2280 *afstandscriterium van 600 meter, een houvast is voor inwoners die in RES-zoekgebieden wonen en zich zorgen maken over hun gezondheid en de leefbaarheid*
- *Projecten dichtbij woningen draagvlak voor de energietransitie zouden kunnen verkleinen vanwege de zorgen over leefbaarheid en gezondheid.*

2285

Overwegende dat:

Lokale steun voor energieprojecten cruciaal is voor het succes van de energietransitie;

Roepen het college van GS:

2290

Geen steun te verlenen aan planvorming voor windturbines op locaties dichterbij dan 600 meter van woningen, tenzij sprake is van aantoonbare steun voor deze plannen bij direct omwonenden

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie CDA, JA21

2295

Wij verwachten geen positief preadvies op deze motie, want de VVD heeft in de commissie al aangegeven dat de zinnen uit het coalitieakkoord en ik citeer: "Samen met partners werken we aan regionale energiestrategieën, de resultaten daarvan verankeren wij in ons ruimtelijk beleid." gelezen moeten worden als een afspraak in het coalitieakkoord, toen al, om de 600 m en andere regels voor ruimtelijke inpassing bij de RES helemaal los te laten.

2300

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, ik hoor mevrouw Van Andel spreken over de 600 m norm en daar hameren wij als JA21 al een hele lange tijd op. Als deze motie nu wordt ingediend, waarom heeft het CDA in het verleden tegen de motie gestemd om de 600 m norm in totaliteit te handhaven en waarom komt zij nu met een motie om dat alsnog te behouden?

2305

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Wij dachten daar toen heel erg strikt over en dat is nog steeds zo, want er staat ook een uitzondering in onze motie. Als iedereen voor is, iedereen blij, dan zijn wij dat ook, maar wij zeggen eerlijk, wij hebben gezien in de afgelopen tijd dat lang niet iedereen blij is met de RES, dus deze regel is wel degelijk nodig tenzij er aantoonbare steun voor de

2310

plannen is bij de direct omwonenden.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik ben blij met het voortschrijdend inzicht van het CDA, maar als u daarop terugkijkt, had u dat niet eerder kunnen zien aankomen? Had u niet kunnen voorzien

2315 dat het afschaffen van die norm binnen en buiten de MRA tot zoveel onrust en ophef bij de mensen in Amsterdam en daarbuiten zou leiden?

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Daarom zijn wij er tegen dat het nu uit de concept-
Omgevingsverordening geschrapt is en daar is wat ons betreft het laatste woord nog niet over
gezegd. Dan de tweede motie.

2320

Motie 119/05-07-2021

Geen windturbines binnen 600 m gemeentegrens zonder steun buurgemeente

2325 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021*

Constaterende dat:

- *Er in verschillende gemeenten in Noord-Holland zorgen zijn over het effect van windturbines op de leefbaarheid, de natuur en het landschap;*
- *Het afstandscriterium wat de provincie Noord-Holland tot nu toe hanteert, het*
2330 *afstandscriterium van 600 meter, een houvast is voor inwoners die in RES-zoekgebieden wonen en zich zorgen maken over hun gezondheid en de leefbaarheid;*
- *Er zorgen zijn over de afstemming tussen gemeenten onderling over de plaatsing van windturbines;*
- *Voorkomen moet worden dat gemeenten de overlast door windturbines bij*
2335 *buurgemeenten neerleggen door deze op of vlakbij de gemeentegrens te plaatsen.*

Overwegende dat:

Lokale steun voor energieprojecten cruciaal is voor het succes van de energietransitie.

2340 *Roepen het college van GS op:*

Geen steun te verlenen aan planvorming voor windturbines op locaties dichterbij dan 600 meter van een gemeentegrens, tenzij er sprake is van aantoonbare steun voor deze plannen bij de buurgemeente

2345 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fracties CDA, JA21, DENK

De **VOORZITTER**: Beide moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

2350 Mevrouw **GIELEN** (GL): Voorzitter, het CDA heeft het over aantoonbare steun, maar wanneer is daar sprake van? Wat is aantoonbare steun?

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Daar speelt de gemeenteraad een belangrijke rol bij. Dan zouden wij ook het liefst willen zien dat de gemeenteraad zich daarbij baseert op wat zij van inwoners
2355 gehoord hebben.

Mevrouw **GIELEN** (GL): Een vervolgvraag. Wij zitten nu al in de situatie dat zoekgebieden en de RES'en niet alleen door ons worden vastgesteld, maar juist door de gemeenteraden en dat daarmee de steun voor de zoekgebieden die wij hier vandaag bespreken, helder is.

2360

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Ik voorspel u wat ik net al zei, er gaat nog veel gedoe komen over heel veel daadwerkelijke projecten, wij spreken nu over zoekgebieden, maar de daadwerkelijke projecten moeten echt nog komen en daar richten wij ons op. Ik hoop dat er op deze motie een ander preadvies gaat komen, want het is bij uitstek de provincie die ervoor moet zorgen dat bij vraagstukken die meerdere gemeenten aangaan, overeenstemming tussen de gemeenten bereikt wordt.

2365

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. De klimaatverandering wordt steeds duidelijker zichtbaar. Het weer wordt steeds extremer met de warmste juni in 120 jaar meethistorie, maar ook de intensiteit van buien van de afgelopen dagen en de extreme hitte in Noord-Amerika. En volgens het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) moet het ergste nog komen. Dit panel van de Verenigde Naties voorspelt dat bij een opwarming van 2 graden al 80 miljoen mensen in de generatie na ons een groter risico lopen om honger te lijden. Er ligt op onze generatie een grote verantwoordelijkheid om te doen wat we kunnen om de CO₂-uitstoot terug te dringen. Een grote verantwoordelijkheid die we ook voelen als we moeten besluiten over de eerste versie van de Regionale Energiestrategie. In Noord-Holland zijn er twee: voor Noord-Holland Noord en voor Noord-Holland Zuid. Een product van vele partijen met input van veel maatschappelijke organisaties. Ook hebben wij als Statenfractie input opgehaald bij onze lokale volksvertegenwoordigers. Met het totale bod leveren wij als provincie een passende bijdrage aan de doelstelling in het Klimaatakkoord. Wij zijn blij dat de meest problematische zoekgebieden uit de concept-RES vervallen zijn. Wat er overblijft zijn zoekgebieden waar relatief veel draagvlak voor is. Toch zijn er nog wel een aantal dingen die schuren. In de eerste plaats vinden wij dat gezondheidsrisico's zoveel mogelijk beperkt moeten worden. Dat betekent dat wij niet zozeer willen vasthouden aan de 600 m norm als afstand van windturbines naar huizen, maar dat we de veel relevantere normen van de World Health Organisation (WHO) willen hanteren. De WHO en het RIVM hanteren een geluidsnorm van 45 dB en daar willen wij bij aansluiten. Waar de 600 m grens geen enkele garantie geeft dat je geen onevenredige overlast ervaart, geeft de WHO-norm een veel betere bescherming. GS hebben eerder aangegeven geen andere normen van het Rijk te willen hanteren maar de uitspraak van de Raad van State op 30 juni heeft het belang van goed onderbouwde lokale normen alleen maar benadrukt, dus vooruitlopend op de toepassing van die normen willen wij nu graag de kaarten van de zoekgebieden aanpassen, zodat wij een helder signaal naar onze inwoners afgeven. Daarom een motie.

2370

2375

2380

2385

2390

Motie 119/05-07-2021

2395 WHO normen verwerken in geluidskaarten

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

Constaterende dat:

- 2400 - *Op de RES-kaarten in de zoekgebieden voor windenergie cirkels zijn getekend rondom gevoelige bestemmingen;*
- *Deze cirkels gebaseerd zijn om een inschatting van de afstand die nodig is om aan de wettelijke geluidsnormen te voldoen;*
- 2405 - *De Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) een strengere geluidsnorm (45 dB Lden) adviseert dan de landelijke regels (47 dB Lden);*
- *Het RIVM heeft in 2020 geadviseerd om de WHO adviesnormen geluid over te nemen, dit naar aanleiding van de motie Schonis (D66).*

Overwegende dat:

- 2410 - *De gemeenten en provincies de vrijheid hebben om de zoekgebieden zo te kiezen dat de afstand van windmolens tot gevoelige bestemmingen ervoor zorgt dat aan de WHO-geluidsnorm wordt voldaan;*
- *De Raad van State op 30 juni 2021 de tussenuitspraak heeft gedaan dat tot het moment dat het Rijk een milieubeoordeling voor windparken heeft gemaakt, de algemene normen in het Activiteitenbesluit en de activiteitenregeling niet mogen worden gebruikt voor windturbineparken;*
- 2415 - *De Raad van State eveneens oordeelde dat een gemeente in een bestemmingsplan gemotiveerd eigen normen kan stellen;*
- *De WHO-norm goed kan worden gemotiveerd.*

2420

Besluiten:

De zoekgebieden voor windenergie in alle RES-kaarten voor Noord-Holland zo aan te passen dat zij de WH-geluidsnorm representeren

2425 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fracties CU, PvdD

Een tweede punt van zorg betreft de situatie aan de gemeentegrenzen. Het lijkt er soms op dat windturbines als een soort van grenspalen worden gezien, maar dat kan niet de bedoeling zijn.

2430 De RES zou juist een regionaal gedragen product moeten zijn en met name bij Amsterdam Noord en het Geingebied zien we voorbeelden dat de regiogedachte minder duidelijk aanwezig is. Wij vinden het essentieel dat de uitwerking van de plannen in deze gebieden gezamenlijk wordt opgepakt. Daarom een motie.

2435 **Motie 121/05-07-2021**

RES grensoverschrijdende teams

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

2440 *Constateerende dat:*

- *Er op verschillende plekken in Noord-Holland bezwaren zijn van gemeenten tegen keuzes van zoekgebieden door en in andere gemeenten;*

- *De Noord-Hollandse RES'en niet laten zien hoe de keuzes van zoekgebieden samenhangen met keuzes in de RES'en die in andere provincies zijn gemaakt.*

2445

Overwegende dat:

- *Samenhangende gebieden soms binnen meerdere provincies of gemeenten vallen;*
- *De Regionale Energiestrategieën een regionaal gedragen product moeten zijn;*
- *Er met name rondom Amsterdam behoefte is aan betere afstemming, bijvoorbeeld in het Geingebied, bij Landelijk Noord en bij de grens met Oostzaan en Landsmeer;*
- *Ook mogelijke woningbouwplannen vragen om afstemming tussen gemeenten over de locaties van de zoekgebieden.*

2450

Dragen GS op:

2455 *Voor de verdere uitwerking van de RES gemeente- en provincie grensoverschrijdende teams samen te stellen (zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau) die gezamenlijk werken aan de plannen voor samenhangende gebieden die onder meerdere gemeenten en/of provincies vallen*

en gaan over tot de orde van de dag.

2460

Fracties CU, PvdD, PvdA

Het derde punt betreft de vraag of volkstuinen wel of geen kwetsbare gebieden zijn en of deze wel vallen onder de beschermingsregels die gelden voor de afstand van windmolens tot kwetsbare objecten. Wat ons betreft is dat helemaal geen vraag: dat zijn kwetsbare gebieden.

2465

Volkstuinen hebben veel meer waarde dan alleen het verbouwen van je eigen groente. GS hebben in de commissie in antwoord op vragen van de VVD aangegeven dat volkstuinen als kwetsbare objecten gezien 'kunnen' worden. Wij vinden het belangrijk om dit vast te leggen, daarom een motie.

2470

Motie 122/05-07-2021

RES volkstuinen gevoelige bestemmingen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

2475

Constaterende dat:

- *Er een aantal zoeklocaties is aangewezen in de directe omgeving van volkstuincomplexen;*
- *Er ten aanzien van externe veiligheid in het Activiteitenbesluit (artikel 3.15a) voorwaarden worden gesteld aan de afstand van windmolens tot (beperkt) kwetsbare objecten;*
- *De gedeputeerde n.a.v. vragen in de commissie heeft geantwoord dat dit zou kunnen gelden voor volkstuinen wanneer deze gezien worden als recreatieterreinen.*

2480

Overwegende dat:

- *Veel mensen recreëren in volkstuinen;*
- *In sommige volkstuinen overnacht wordt.*

2485

Spreken uit:

- *Volkstuinen waar overnacht mag worden, te zien als “terreinen bestemd voor recreatief nachtverblijf” en daarmee als kwetsbare objecten;*
- 2490 - *Volkstuinen waar niet overnacht mag worden te zien als “terreinen voor dagrecreatie” en daarmee als beperkt kwetsbare objecten gelden.*

Dragen GS op:

- 2495 *te zorgen in de uitwerking van de RES dat de voorwaarden ten aanzien van externe veiligheid conform worden toegepast in de zoekgebieden nabij volkstuinen*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties CU, PvdD

- 2500 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): De motie over de geluidsnormen WHO. Heeft u en de PvdD daar verdere gedachten bij op wat voor afstand die windturbine dan komt te staan? Ik heb me even verdiept in het RIVM-onderzoek van 2013 en dat geeft aan dat een windturbine op 300 m afstand alsnog tussen 43 en 50 dB produceert. Hebt u er een bepaalde gedachte bij dat die op een bepaalde afstand komt te staan of past dit binnen de opzet van uw motie?

2505

- De heer **KLEIN** (CU): Dat is een goede vraag, maar het is ingewikkeld omdat dat niet zo maar te zeggen is. Het hangt af van het type windturbine en van wat er verder in de omgeving staat. Er is nu een poging gedaan op de RES-kaarten om cirkels te trekken, maar wij willen vragen om die cirkels zo te trekken dat het een redelijke representatie is van de WHO-normen, maar hoe dat precies uitpakt, moet in de vergunning bepaald worden. Dan nog een motie over de reservezoekgebieden. Op sommige plekken in de RES worden niet alleen zoekgebieden aangewezen, maar ook reservezoekgebieden en juridisch gezien is er geen verschil tussen beiden omdat in de concept-Omgevingsverordening wordt verwezen naar ‘zoekgebieden in de RES’ en in al die zoekgebieden zijn straks windmolens toegestaan terwijl gemeenten hebben aangegeven die reservezoekgebieden voorlopig niet te willen gebruiken. Bovendien bieden in veel gevallen de voorkeursgebieden al voldoende ruimte voor de beoogde opwek. Omdat wij bij de RES 2.0 opnieuw afwegingen kunnen maken, is het niet nodig om nu al windmolens toe te staan in reservegebieden. Daarom een motie.

2510

2515

2520

Motie 123/05-07-2021

Nog geen ruimte voor windmolens in reservegebieden RES 1.0

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

2525

Constaterende dat:

- *Op enkele plekken in de RES niet alleen zoekgebieden worden benoemd, maar ook reserve- zoekgebieden;*

- 2530 - *Er juridisch geen verschil is tussen beide omdat de concept-Omgevingsverordening NH2022 verwijst naar de “zoekgebieden zoals vastgelegd in de Regionale energiestrategieën Noord-Holland Noord 1.0 en Noord-Holland Zuid 1.0”;*
- *De RES 1.0 een eerste stap is in een proces waarin de zoekgebieden steeds aangepast worden aan nieuwe inzichten.*

Overwegende dat:

- 2535 - *Met vaststelling van de Omgevingsverordening NH2022 ook in de reservezoekgebieden windmolens zouden worden toegestaan, terwijl gemeenten hebben aangegeven die voorlopig nog niet te willen gebruiken;*
- *De voorkeursgebieden in principe al voldoende ruimte bieden voor de beoogde hoeveelheid opwek van duurzame energie;*
- 2540 - *Er bij de RES 2.0 opnieuw gekeken wordt naar de stand van zaken en er nieuwe afwegingen gemaakt kunnen worden wanneer nodig.*

Verzoeken GS:

- 2545 *De Omgevingsverordening NH 2022 zo aan te passen dat windmolens alleen worden toegestaan in voorkeurszoekgebieden maar niet in reservezoekgebieden*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie CU

- 2550 De **VOORZITTER**: De vier moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter. Ik hoop dat mijn stem het haalt, gisteren was hij helemaal weg. Mocht ik af en toe niet verstaanbaar zijn, dan weet u waarom. Toen wij in maart 2019 geïnstalleerd werden, was klimaatverandering vooral op de achtergrond aanwezig. Alarmerende rapporten en ook berichten over smeltend ijs waren er genoeg, maar we hadden in ieder geval tot 2555 2030 de tijd voordat het echt urgent zou worden. Zo was de gedachte. Echter, begin 2020 begon de grootste droogte en branden uit de geschiedenis van Australië en eigenlijk is het sindsdien op veel plekken over de hele wereld niet meer rustig geweest. De aaneenschakeling van extreem weer op aarde laat zien dat klimaatverandering niet pas later plaats gaat vinden, maar dat we er 2560 nu al middenin zitten. 2020 was een jaar van verwoestende branden in de Amazone, het drukste orkaanseizoen ooit, overstromingen in Afrika, temperaturen boven 35 graden in het Poolgebied en een hittegolf in India met temperaturen boven 45 graden. 2021 is nog maar halverwege maar lijkt nog erger te worden met een absoluut dieptepunt afgelopen week, een hittegolf met 49,6 graden in het dorpje Lytton in Canada, dat ter hoogte van België zal liggen als het zich in Europa 2565 zou bevinden. Terwijl ik deze voordracht aan het voorbereiden was, werden er daar mensen geëvacueerd omdat het dorpje in de fik stond door bosbranden veroorzaakt door de extreme hitte. Het dorpje bestaat niet eens meer. En voor degenen die denken dat het bij ons niet zo'n vaart zal lopen, heb ik slecht nieuws: wij komen vanzelf ook weer aan de beurt. Nu we net een aantal droge en hete zomers achter de rug hebben, lijkt het nu normaal weer, maar niets is 2570 minder waar. Deze juni was met een gemiddelde temperatuur van 18,3 graden de warmste ooit

gemeten en de enorme hoeveelheid neerslag in korte tijd bij onze burens en in eigen land geeft geen rooskleurig beeld voor de toekomst. Ons kikkerlandje is noch koud, noch lauw, maar zit tegen het kookpunt aan. Het is klimaatcrisis en het moment om daarop te reageren is vandaag. Op dit moment betekent dat voor PS het accorderen van deze RES 1.0. Het vaststellen van deze
2575 RES 1.0 is geen reuzensprong, maar wel een belangrijke stap om verantwoordelijkheid te nemen in een land waar de industriële revolutie zo ongeveer begonnen is. Deze goedkeuring van zoekgebieden waar naar locaties gezocht kan worden voor het opwekken van duurzame energie start het vervolgtraject om specifieke projecten nader uit te werken. Daarbij is voor D66
2580 vanzelfsprekend en heel belangrijk om gezondheidseffecten goed te onderzoeken, rekening te houden met landschappelijke inpassing en omwonenden te betrekken, bij voorkeur ook door ze financieel te laten participeren. Het voorstel zoals het er nu ligt, voorziet hier in. Er moet rekening worden gehouden met bewoners en het vervolgtraject en de RES heeft goede waarborgen om dat goed te laten verlopen. Ik heb daar al over gesproken in de commissie en zal dat niet herhalen. Toch zien wij nog mogelijkheden om iets toe te voegen, daartoe dienen wij
2585 diverse moties in of mede in. Over burgerparticipatie steunen wij de ideeën van de PvdA en GL, maar wij hebben zelf ook een motie over het uitdaagrecht, mede ingediend door GL. Bij de totstandkoming van de RES 1.0 zijn al veel inwoners, belangenorganisaties, experts, investeerders, energie-coöperaties, experts en ambtenaren betrokken geweest. D66 heeft voorgesteld om het uitdaagrecht te betrekken in de uitvoering van de regionale energiestrategie.
2590 De energietransitie heeft de meeste kans van slagen als inwoners invloed kunnen uitoefenen op hun eigen omgeving. Het uitdaagrecht is een instrument dat hen daarbij kan helpen, omdat zij zo, onder door de provincie opgestelde voorwaarden, kunnen bewijzen dat ze het zelf beter kunnen dan de overheid.

2595 **Motie 124/05-07-2021**

Uitdaagrecht bij RES, www.righttochallenge.nl

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

2600 *Constaterende dat:*

- *Het klimaatakkoord van 50% lokale eigendom spreekt bij duurzame energieprojecten;*
- *Het voor het draagvlak bij onze inwoners van de energietransitie van essentieel belang is dat zij betrokken kunnen zijn en het gevoel hebben dat zij controle hebben over hun eigen omgeving.*

2605

Zijn van mening dat:

Het voor proactieve inwoners met ideeën voor een duurzaam energieproject daarom makkelijk gemaakt moet worden om hun ideeën ten uitvoer te kunnen brengen.

2610 *Overwegende dat:*

Het uitdaagrecht een manier is om inwoners het heft in eigen hand te geven binnen hun eigen omgeving.

Dragen het college op:

- 2615 1. *Het uitdaagrecht uit te werken voor de uitvoering van de regionale energiestrategie;*
2. *Aan PS bij de behandeling van de Omgevingsverordening 2022 te rapporteren hoe dit wordt geïmplementeerd*

en gaan over tot de orde van de dag.

2620 *Fracties D66, GL*

Tussen gemeenten loopt het overleg nog niet helemaal lekker als het om windturbinelocaties vlakbij gemeentegrenzen gaat. Wij vinden dat ze er eerst zelf uit moeten komen, maar gezien de geluiden van diverse gemeenten rond Amsterdam zo vroeg in het proces, zijn wij daar niet gerust op. Om juridische procedures tussen overheden te voorkomen en daarmee de komst van windturbines te versnellen, heeft D66 samen met de VVD en anderen een motie ingediend dat het college wanneer nodig, de regie pakt om toch tot onderlinge afspraken te komen. D66 hoopt echter dat de diverse gemeenten – gezien de urgentie van het klimaatprobleem – het niet zover laten komen en gewoon hun verantwoordelijkheid nemen. Dan rest mij nog te vertellen voor wie wij dit allemaal doen. Dat is niet alleen mijn generatie, maar vooral de volgende generaties. Mijn kinderen die hun school doorlopen en daarna carrière gaan maken op de arbeidsmarkt, hebben hun hele jonge leven al te maken met de energietransitie. Het is belangrijk dat ze goed op de hoogte zijn van wat er speelt. Daarom een motie.

2635 **Motie 125/05-07-2021**
KinderRES

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

2640 *Constaterende dat:*

- *De gehouden Energy Challenges in het primair en voortgezet onderwijs een succes waren, maar dat dit programma vanuit de provincie Noord-Holland dit jaar niet actief ondersteund is;*
- *Er verder momenteel geen lesmateriaal is voor het primair onderwijs over de energietransitie en zeker niet over wat het betekent voor de eigen omgeving.*

Overwegende dat:

- *Draagvlak vinden in alle lagen van de bevolking voor de omvangrijke energietransitie van groot belang is, dat betekent ook bij de jeugd;*
- *Bij jongeren interesse wekken voor nieuwe banen in de energietransitie belangrijk is voor het slagen van de energietransitie.*

Zijn van mening dat:

Het informeren van de jeugd over en betrekken van de jeugd bij de energietransitie past bij de rol van de provincie.

Dragen het college op:

2660 *1. Om samen met het onderwijsveld te onderzoeken wat de behoefte is met betrekking tot een onderwijsprogramma over klimaat en energie (bijvoorbeeld Energy Challenges) voor het primair en voortgezet onderwijs.*

2. Bij dit onderzoek mee te nemen hoe de RES onderdeel van dit onderwijsprogramma zou kunnen zijn op een manier dat het past bij de belevingswereld van kinderen.

3. Hierover met een voorstel richting PS te komen

2665 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fracties D66, GL, PvdA, PvdD, CU, CDA, DENK

2670 Een kinderRES is al met succes geïmplementeerd door de provincie Zeeland waar scholen aan de hand van gastlessen leerlingen wegwijs maken in de klimaatverandering, de gevolgen hiervan voor Nederland en hoe ze in Zeeland de uitstoot van broeikasgassen in 2050 met 95% hebben verminderd. Het zou mooi zijn als we dat in Noord-Holland ook gaan doen. Een positieve bijvangst is er ook, de RES is in Zeeland op gemeenteniveau echt gaan leven omdat wethouders graag aanwezig wilden zijn bij de gastlessen. Ook wordt de poster zelfs gebruikt om volwassenen op een eenvoudige manier uit te leggen hoe het in elkaar zit. Als politici hebben wij
2675 vaak het verwijt gekregen dat wij geen actie hebben ondernomen tegen klimaatverandering. Laten we met het aannemen van deze RES het startsein voor verandering geven. De keuzes in de RES zijn echt niet allemaal perfect, maar volgens ons is het een goede eerste stap op weg naar verduurzaming van de provincie. Wij begrijpen dat verandering soms moeilijk is en dat er
2680 moeilijke keuzes gemaakt moeten worden, maar niets doen is geen optie. Anders verworden we werkelijk tot de politici die met het water aan de lippen nog steeds aan het debatteren zijn over klimaatverandering, zoals het kunstwerk genaamd Electoral Campaign maar beter bekend als 'The Politicians debate in Climate Change' van Isaac Cordal zo treffend laat zien.

2685 De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Voorzitter. U geeft aan dat er absoluut een klimaatprobleem is en daar zijn wij het mee eens, maar u heeft heel veel insprekers gehoord de afgelopen tijd over dit onderwerp, die zeggen, wij zien ook dat er een klimaatprobleem is en wij zijn voor duurzame energie maar niet zo dichtbij onze huizen, want dan gaat onze gezondheid eronder leiden of dan
2690 gaat een prachtig natuurgebied eronder lijden. Ik heb u in uw betoog geen enkele handreiking aan deze insprekers horen doen. Wat zegt u tegen deze insprekers?

2695 De heer **KANIK** (D66): Dat heb ik in de commissie wel gedaan en daarom heb ik gezegd dat ik dat niet allemaal ga herhalen. Wij hebben een ontzettend lange vergadering en als ik daar op inga, dan wordt het helemaal lang. Er zijn wel waarborgen gesteld, dat heeft onze fractie in Amsterdam gedaan samen met een aantal andere fracties door Health Impact Assessments erin te zetten, door gezondheid voorop te stellen en nu ook dienen wij samen met de PvdD een motie in waarin wij zeggen, wees terughoudend met duurzame energie in het IJmeer. Wij hebben daar wel

2700 degelijk ook aandacht voor, al heb ik dat niet direct in mijn bijdrage laten opnemen, omdat ik er in de commissie al uitgebreid over gesproken had.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Wij denken dat dat te weinig is en dat een bepaalde afstand nodig is, dus misschien kunt u goed kijken naar de moties die daarover zijn ingediend.

2705 Mevrouw **GIELEN** (GL): Voorzitter. Wat begon met een startnotitie, toen een concept werd, zijn nu twee definitieve RES'en 1.0. Dank aan de gedeputeerde en alle ambtenaren die hier heel hard aan hebben gewerkt en ook een woord van dank aan alle burgers die betrokken zijn geweest via insprekavonden, participatiebijeenkomsten, sociale media en anderszins. Wij zijn trots op het Bod wat nu voorligt, dat sluit goed aan bij de energie die wij in de provincie verbruiken en nemen
2710 wij die verantwoordelijkheid en wekken wij naar rato op. Zo spannen wij ons samen in om de klimaatcrisis die vandaag de dag de gevolgen laat zien, aan te pakken en grijpen wij de energietransitie met beide handen aan. Want er is veel gebeurd de afgelopen twee jaar. Insprekavonden, congressen, buurtbijeenkomsten online-avonden en noem maar op. Dat
2715 snappen wij, want de RES'en vragen om die keuzes, het is een ingewikkelde puzzel die wij samen met onze inwoners moeten leggen. Ik licht graag een aantal punten uit die voor ons van belang zijn, namelijk de relatie tot de natuur, belang van financiële participatie, wie kunnen participeren en hoe wij verder gaan. Ik begin met de natuur, een heel belangrijk onderdeel. Op sommige plekken kunnen die twee heel goed samengaan en kunnen er zelfs nieuwe energielandschappen ontstaan, die wij in Noord-Holland al heel lang kennen van bijvoorbeeld de Oudhollandse molens
2720 die wij nog steeds zien als een toevoeging aan ons landschap. Bovenaan staat dat wij altijd zorgvuldig met onze natuur en leefomgeving moeten omgaan. Wij dienden eerder een motie in voor een gedragscode voor de relatie tussen duurzame energie en de natuur die nu is uitgewerkt in het perspectief Landschap en Leefomgeving en wij dienen vandaag twee moties van de PvdD van harte mede in en daarin vragen wij terughoudend te zijn met ontwikkelingen in het IJmeer en
2725 dat geldt voor N2000 in bredere zin en waar het gaat om de vogelvriendelijkere windmolens.

De heer **SMALING** (SP): Hoor ik mevrouw Gielen nou de Zaanse schans vergelijken met wat er nu allemaal in die RES'en op het programma staat? Die indruk krijg ik wel.

2730 Mevrouw **GIELEN** (GL): Ik heb daar enigszins een vergelijking mee getrokken, maar daarmee probeer ik vooral te zeggen dat wij niet moeten vergeten dat de energietransitie ook veel kansen brengt. Bijvoorbeeld als ik bij verschillende jongerenbijeenkomsten georganiseerd door de PvdA, ben en luister naar wat er gezegd wordt, dan hoor ik jongeren zeker zeggen dat het echt een
2735 toevoeging kan zijn aan het landschap. Dat zal echt niet overal zou zijn, maar ik denk dat er wel manieren te bedenken zijn waarin zonneweiden een toevoeging zijn.

De heer **SMALING** (SP): Ik vind het een bizarre vergelijking, maar die is voor uw rekening. U bent positief gestemd en u bedankt alle mensen voor hun participatie, maar wat gaat u doen met mensen die niet hebben geparticipeerd?

2740

Mevrouw **GIELEN** (GL): Wij hebben een motie voorbereid over de doelgroepen die nog niet hebben meegedaan aan participatie en daar liggen echt nog verbeterpunten. Wij zullen GS straks vragen om de participatie tot nu toe te evalueren en breed bewoners die nog niet betrokken zijn, wel te betrekken. Ik hoop van harte op uw steun daarbij. Een ander belangrijk punt is financiële participatie en wij zijn blij dat GS met een leidraad komen hiervoor en daarbij is lokaal eigendom van 50% van groot belang. Wij zijn ook voorstander van vormen als een omgevingsfonds, want ook voor financiële participatie geldt dat iedereen moet mee kunnen doen. Wij kunnen de transitie alleen op die manier aanpakken, eerlijk en rechtvaardig. Daarom dienen wij de moties van de PvdA zoals over financiële participatie en het vinden van laagdrempelige financieringsvormen die zich lenen om inwoners met weinig middelen en energiearmoede en beter isoleren van huizen – minder verbruik is minder kosten – mee te laten doen aan de lokale participatie, mede in. Een ander uitgangspunt is dat iedereen die dat wil, moet kunnen meepraten over projecten in de directe omgeving en daarbij moeten we verder kijken dan de Usual Suspects en verschillende groepen inwoners actief betrekken. Wind en zon zijn van iedereen, daarom moet iedereen de kans krijgen om mee te praten en mee te doen. Op initiatief van de CU hebben wij afgesproken om de communicatie over het proces van de afgelopen twee jaar te evalueren en wat ons betreft voegen wij daar de evaluatie van de participatie aan toe en vragen GS actief te communiceren aan gemeenten.

2745
2750
2755

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, ik hoor GL spreken over de motie over energiearmoede en dat er eerst geïsoleerd moet worden. Bent u het met mij eens dat als we eerder de bronnen gaan vervangen nadat wij aan het isoleren zijn, dat de kosten in eerste instantie zullen stijgen voor de inwoners.

2760

Mevrouw **GIELEN** (GL): Nee, daar ben ik het niet mee eens. Wij moeten inzetten op zowel opwekken van duurzame energie als op energiebesparing. In de komende jaren zal onze elektriciteitsbehoefte alleen maar verder stijgen en het is een beetje naïef om te denken dat wij nu zo snel zo hard kunnen gaan isoleren dat wij nu te veel duurzame stroom zouden gaan opwekken. Daarom moeten wij beide sporen tegelijkertijd inzetten omdat beiden van groot belang zijn.

2770

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik hoor GL zeggen dat de bron niet per se tot een hogere elektriciteitsrekening zal leiden dan nu het geval is, maar de bronnen zoals een warmtenet of energie uit windturbines met hogere netkosten, zijn toch veel hoger dan de bronnen die wij op dit moment hebben of gaat u nu claimen dat de bronnen die wij gaan implementeren, goedkoper zijn dan de huidige bronnen?

2775

Mevrouw **GIELEN** (GL): Volgens mij hebben we niet echt de tijd om nu maar dit te gaan uitstellen en te wachten met de opwek van duurzame energie, wij zitten nu in een klimaatcrisis en zien daar nu de gevolgen van en dus moeten wij dat allemaal tegelijkertijd aangrijpen om zoals het gebruik van energie te verminderen als aan de slag te gaan met nieuwe bronnen in te zetten. Ik zie hier geen verschil tussen.

2785 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter. Ik constateer dat mevrouw Gielen nu een draai maakt, omdat zij het eerst over lage kosten had en nu toch zegt, we hebben er haast mee. Mijn advies aan mevrouw Gielen is om zich goed te verdiepen in wat het allemaal kost voordat u onze inwoners op kosten gaat jagen.

2790 Mevrouw **GIELEN** (GL): Wij vinden sowieso dat de vervuiler moet betalen, dat zijn vooral grote multinationals die op dit moment hun bijdrage nog niet leveren. Ik snap niet hoe de heer Van den Berg erbij komt dat wij inwoners op kosten zouden willen jagen.

2795 De heer **KOYUNCU** (DENK): Voorzitter. Ik wil mijn collega het volgende vragen, ik hoor haar praten over participatie en dat de mensen moeten kunnen meepraten over wat er in hun buurt gebeurt. Heeft GL het dan over meepraten in de zin van of er een windturbine wel of niet komt of gaat het alleen meepraten over de aankleding?

2800 Mevrouw **GIELEN** (GL): Voorzitter, aan de ene kant moeten wij inwoners mee laten praten en daarvan is wel onderdeel dat wij met elkaar en niet alleen wij als PS van Noord-Holland en niet eens alleen in Nederland als geheel maar in wereldwijd verband, in het akkoord van Parijs hebben wij afgesproken om er alles aan te moeten doen om onder de 1,5 graad opwarming te blijven en dat doe ik heel graag in overleg met burgers en moeten wij het gesprek altijd voeren over waar het moet komen en op welke manier er in een gemeente iets ingepast zou moeten worden. Maar wij moeten realistisch zijn, die opgave wacht niet, die moeten wij gewoon halen. Wij hebben 2805 eerder met de CU afgesproken de communicatie met het proces te evalueren en wat ons betreft voegen wij daar de evaluatie van de participatie aan toe en vragen GS actief naar gemeenten te communiceren dat de provincie hen kan ondersteunen bij het organiseren van participeren, juist voor de lastiger te bereiken doelgroepen. Daarom dienen wij een motie in.

2810 **Motie 126/05-07-2021**
Andere doelgroepen betrekken bij participatie

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

2815 *Constateerende dat:*

- *De provincie een ondersteunende taak richting gemeenten heeft op het gebied van participatie en GS hebben aangegeven die rol ook na vaststelling van de RES 1.0 te willen faciliteren;*
- *Er tot dusver 5000 inwoners waaronder 50 jongeren deel hebben genomen aan participatiebijeenkomsten;*
- *Richting de RES 2.0 en bij de realisatie van concrete projecten participatie ook aan de orde is;*
- *De communicatie en informatievoorziening omtrent de RES 1.0 geëvalueerd gaat worden.*

2825

Overwegende dat:

- *Participatie een doorlopend proces is en zich weinig aantrekt van het vaststellen van de RES 1.0;*
- *Burgers allemaal verschillende ideeën hebben over hoe mensen betrokken kunnen worden bij de Regionale Energie Strategieën en de energietransitie in bredere zin;*
- *De beste ideeën ontstaan door samenwerking;*
- *Er al een evaluatie rondom communicatie van de RES 1.0 gepland staat.*

Roepen Gedeputeerde Staten op om:

- *Bij de geplande evaluatie omtrent communicatie en informatievoorziening van de RES 1.0 ook de procesparticipatie en de daarbij betrokken doelgroepen te evalueren;*
- *Aan de hand van de evaluatie met concrete aanbevelingen te komen;*
- *Actief naar gemeenten uit te dragen dat de provincie kan ondersteunen in procesparticipatie en daarbij specifiek te richten op het betrekken van doelgroepen die nog niet betrokken zijn geweest;*
- *Daar de participatiecoalitie bij te betrekken;*
- *Daarover te rapporteren aan PS*

en gaan over tot de orde van de dag.

2845 *Fracties GL, D66, PvdA, PvdD*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2850 Mevrouw **GIELEN** (GL): Wij zijn blij dat wij vandaag de RES'en gaan vaststellen, die helpen ons een stap verder in het stoppen van de klimaatcrisis. Dat is geen statisch proces en daarom is het goed dat de RES'en dat ook niet zijn, maar dat wij blijven kijken waar het beter kan, waar iets anders moet en waar wij iets kunnen toevoegen. De klimaatcrisis verdient urgentie en dat is niet iets van later. Deze week hebben wij met een oceaan die in brand stond, de enorme hittegolf in Canada en smeltende gletsjers in Alaska weer gezien dat die urgentie er nu al is en dat het niet

2855 iets is voor kinderen of kleinkinderen of volgende generaties, maar dat alle generaties, zeker ook die van mij, daar hard door geraakt zullen worden. De energietransitie is een onmisbaar onderdeel van de oplossingen richting het stoppen van de klimaatcrisis en daarvoor zetten wij vandaag belangrijke stappen. Laten wij niet vergeten dat wij die verantwoordelijkheid niet alleen naar onszelf hebben, maar ook naar onze medebewoners in welke zin van het woord dan ook van

2860 deze planeet.

2865 De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter. In de commissie heb ik al gezegd dat wij met gemengde gevoelens naar de RES kijken en wij hebben wederom benadrukt dat de RES'en zo snel mogelijk verbreed moeten worden naar andere vormen van duurzame energie, die minder overlast geven, het landschap minder belasten en stabiel zijn. Wij willen vooral blijven innoveren. Wij kunnen concluderen dat de meeste gemeenten uiteindelijke tevreden zijn over hoe hun wensen in de RES terecht zijn gekomen. Er zijn tot het laatst zoekgebieden aangepast en een groot deel van de geplande zoekgebieden voor windturbines is door goed te kijken naar draagvlak, tijdens het proces alsnog afgevallen. In de voordracht staat dat wijzigingen in de RES 1.0 niet eerder dan in

2870 de RES 2.0 verwerkt kunnen worden, maar GS hebben ons verzekerd dat alle wijzigingen in de vorm van aangenomen moties en amendementen van gemeenten wel degelijk met kaartmateriaal voor de Omgevingsverordening zullen worden verwerkt en daar zijn wij blij mee. De Raad van State heeft vorige week bepaald dat de landelijke geluidsnormen niet meer toegepast mogen worden totdat ze zijn onderworpen aan een MER. Kan de gedeputeerde aangeven wat de
2875 gevolgen zijn voor het verdere RES-proces?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter. De VVD zegt dat er zoekgebieden zijn afgevallen in het RES-proces, maar over welke zoekgebieden gaat het dan?

2880 De heer **VAN GILSE** (VVD): Er zijn meerdere zoekgebieden afgevallen en het is zelfs zo dat er hele regio's als 't Gooi hebben afgezien van windenergie, maar ook verder in Noord-Holland zijn diverse zoekgebieden zelfs de laatste weken nog afgevallen.

2885 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik ken die in 't Gooi ook, maar hoe kijkt de VVD aan tegen een zoekgebied zoals IJburg? Daar is duidelijk niet het draagvlak dat de bestuurders hadden willen zien. Die zoekgebieden zijn er nog steeds, wat is uw mening? Zouden die niet alsnog uit de RES gehaald moeten worden of vindt u dat ze gehandhaafd moeten blijven?

2890 De heer **VAN GILSE** (VVD): Wij hebben destijds in de coalitie besloten om het proces RES bottom-up te laten plaatsvinden zoals dat past in de geest van de Omgevingsverordening, dat betekent dat we de beslissing hierover dichtbij burgers en gemeenteraden hebben neergelegd. Als ik hen zou mogen adviseren, dan zou ik daar inderdaad beter luisteren maar dat is aan de gemeenteraden. Wij vinden het verstandig dat er landelijk nog eens goed naar de normen wordt gekeken. We hadden bij onze collega's in Den Haag hier al op aangedrongen en inmiddels is een
2895 motie van de VVD en SP in de Tweede Kamer aangenomen voor een onafhankelijk onderzoek naar de effecten van afstandsnormen op de gezondheid en is verzocht dit mee te nemen in het verdere RES-proces. Naar aanleiding van informatie van enkele sprekers had ik net als de CU aan de orde gesteld dat bepaalde zoekgebieden letterlijk strijdig zijn met het Bevi, vanwege de aanwezigheid van intensief gebruikte volkstuinen met ovemachtingsmogelijkheden. Na een
2900 aanvankelijke ontkenning van het probleem zegde de gedeputeerde op mijn aandringen toe dit verder uit te zoeken. Nu schrijft hij: "Volkstuinen, ervan uitgaande dat zij als recreatieterrein worden gezien, zullen als er ovemacht mag worden, als kwetsbaar object moeten worden gezien, waar het plaatsgebonden risico in acht moet worden genomen. Mag er niet worden ovemacht, dan gelden zelfs beperkt kwetsbare objecten waar rekening moet worden gehouden met het
2905 plaatsgebonden risico." Wij hebben de volgende vragen. Bestaat er bij GS nog enige twijfel of volkstuinen als recreatieterrein in de zin van Bevi gezien moeten worden? Als deze inderdaad onder Bevi vallen, worden de RES-zoekgebieden hierop alsnog aangepast? Dan de samenwerking in de regio's. De onderlinge afstemming en samenwerking tussen buurgemeenten is en blijft een grote bron van zorg en wij hebben hier meermaals aandacht voor gevraagd. Wij zien de
2910 zoekgebieden voor windturbines tot vlak aan de gemeentegrenzen liggen. Bij de buurgemeenten is hiervoor dikwijls geen lokaal draagvlak aanwezig. Inwoners van deze buurgemeenten ervaren dit proces als ondemocratisch, omdat ze via hun eigen gemeenteraad geen invloed kunnen

2915 uitoefenen op deze besluitvorming. Dit tast het zo belangrijke draagvlak aan. Buurgemeenten kunnen ook nog eens toekomstige woningbouwmogelijkheden verliezen, maar
2920 woningbouwmogelijkheden inclusief de zachte plancapaciteit, zijn van groot belang. De provincie moet actiever actie gaan voeren. Wij zijn op zich blij met de stappen die de gedeputeerde heeft gezet en heeft toegezegd met omgevingstafels en projectplannen zoals in het Geingebied, ook met diverse ambtelijke en bestuurlijke overleggen en inwonersbijeenkomsten voor inwoners van buurgemeenten rond Amsterdam. Wij blijven echter vrezen voor een impasse met de
2925 beschamende juridische procedures tussen gemeenten op kosten van de belastingbetaler als gevolg. De wethouder van Amsterdam heeft als voor haar kennelijk ultieme vorm van overleg de buurgemeenten individueel geïnformeerd over het besluit van haar college van 9 maart, dat stemt ons niet erg hoopvol. Daarom willen wij dat de Noord-Hollandse gemeenten samen spelregels gaan opstellen voor het geval dat buurgemeenten er onderling niet met elkaar uitkomen en hierin kan de provincie de regie voeren. Daarvoor dienen wij een motie in.

Motie 127/05-07-2021

Windturbines en gemeentegrenzen

2930 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021*

Overwegende dat:

- *Voor de RES-zoekgebieden voor wind-op-land lokaal draagvlak uitgangspunt is;*
- *De gemeenteraad volgens het college van GS de maatstaf is voor de provincie voor het vaststellen van lokaal draagvlak;*
- 2935 - *Gemeenten hun zoekgebieden voor windturbines soms plannen tot aan hun gemeentegrenzen;*
- *Hiermee ook de effecten van windturbines tot over de gemeentegrenzen terecht kunnen komen;*
- 2940 - *Bij buurgemeenten lokaal draagvlak hiervoor kan ontbreken;*
- *Inwoners van gemeenten dit proces als ondemocratisch kunnen ervaren, omdat zij via hun eigen gemeenteraad geen invloed kunnen uitoefenen op deze besluitvorming;*
- *Windturbines aan gemeentegrenzen op gespannen voet kunnen staan met toekomstige woningbouwmogelijkheden en daarover een gewogen afweging gemaakt dient te worden.*

2945

Voorts overwegende dat:

- *Goed nabuurschap tussen gemeenten belangrijk is;*
- *Gemeenten daarom in goed onderling overleg afstemming dienen te zoeken over de eventuele planning van windturbines nabij hun gemeentegrenzen;*
- 2950 - *Goede begeleiding van het overleg tussen gemeenten over de plaatsing van windturbines consensus zou kunnen versnellen en juridische procedures tussen gemeenten voorkomen;*
- *Het college van GS hierin kan ondersteunen en/of de regie kan nemen;*
- *Gemeenten, ook ondanks de inspanningen van GS daartoe, niet altijd tot overeenstemming komen over (zoekgebieden van) windturbines nabij hun*
- 2955 *gemeentegrenzen.*

Dragen het college van GS op om:

- 2960 - *Voor het geval dat gemeenten hun verschillen van mening niet bilateraal kunnen oplossen, vanuit de provinciale regiefunctie de Noord-Hollandse gemeenten gezamenlijke uitgangspunten op te laten stellen als onderling afsprakenkader hoe om te gaan met de planning van eventuele windturbines nabij gemeentegrenzen;*
- *Zich in te spannen om indien deze situatie zich aan de provinciegrenzen mocht voordoen, met de aangrenzende gemeenten in onze buurprovincies over en weer tot vergelijkbare afspraken te komen;*
- 2965 - *Tijdig vóór de behandeling van de Omgevingsverordening 2022 in de commissie RWK, de resultaten aan Provinciale Staten te rapporteren*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties VVD, D66, PvdA, DENK, SP, JA21

2970

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2975 Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Voorzitter. Kan de VVD een voorbeeld geven van wat u zou vinden dat er in dat onderlinge afsprakenkader zou moeten staan of misschien wel twee voorbeelden en hoe dat afgedwongen kan worden door de provincie?

2980 De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter. Wij hebben voor deze vorm gekozen omdat wij het belangrijk vinden, het de gemeenten zijn die het moeten doen en de provincie heeft daarbij een regiefunctie. Wij zeggen tegen de gedeputeerde, pak uw regiefunctie, zet de gemeenten bij elkaar en laat ze onderling tot werkbare afspraken komen. Het is heel nadrukkelijk het idee dat de gemeenten onderling tot spelregels komen.

2985 Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Voorzitter. Volgens mij is de gedeputeerde nu al aan het kijken of de gemeenten er proberen uit te komen, maar lukt dat nog niet zo goed. Ik zou daarom een voorbeeld willen horen van een afspraak waardoor dat nu wel zou lukken.

2990 De heer **VAN GILSE** (VVD): Het idee is juist dat de gemeenten dat gaan doen en niet de provincie, dus dat wil ik graag aan de gemeenten overlaten. Het is heel belangrijk dat wij ze bij elkaar zetten en dat ze zelf tot spelregels komen.

2995 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, Ik heb nog een vraag aan de VVD. Op de website van de VVD staat dat het lang spannend was bij het ruimte geven aan het bottom-up proces van de RES of de 600 m norm behouden zou kunnen worden. Er staat bij dat de VVD blij is dat het is gelukt en dat die 600 m norm behouden blijft. MRA hanteert de 600 m wel actief maar met een uitzonderingsmogelijkheid. Hoe legt u dat uit? Ik vind die claim op de website best verwarrend, zeker voor de inwoners.

3000 De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter. De heer Van den Berg verwijst naar een artikel dat op de website is gekomen op het moment dat wij die 600 m in de huidige Omgevingsverordening weer hebben kunnen inbouwen. Dat betekent dat wij die 600 m tot volgend jaar in de provincie kunnen handhaven. Vanaf 2011 heeft de VVD dat hele strakke kader wind op land toen in kunnen voeren als grootste partij en heeft dat gelukkig ook nog in het grootste gedeelte van deze periode overeind kunnen houden. Wij zijn daar heel blij mee want dat heeft veel windmolens

3005

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Die laatste opmerking laat ik even voor wat die is. U hebt een motie voorgesteld die lijkt een beetje op de onze om met grensoverschrijdende teams te gaan werken. Het verschil is dat u vooral zegt, wij willen dit doen wanneer de gemeenten er niet bilateraal uitkomen, terwijl ik denk, het zou toch goed zijn om het altijd te doen als je het over 3010 gezamenlijk gebied hebt, zoals ten noorden van Amsterdam. Daar loopt een stuk gemeentegrens Amsterdam en op een gegeven moment wordt het Waterland of Oostzaan of Landsmeer. Het is altijd goed dat gemeenten gezamenlijk over een gebied plannen gaan maken voor duurzame energie. Bent u dat met mij eens?

3015

De heer **VAN GILSE** (VVD): Dat ben ik helemaal eens met de CU, dat zou bijvoorbeeld kunnen in de vorm van een escalatiemodel wat de gemeenten samen overeenkomen.

3020

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, vandaag is het zover en wordt de RES 1.0 besproken in PS en als de signalen kloppen, dan gaat de meerderheid van PS ervoor zorgen dat wij vandaag een historische vergissing tegemoet zien met verstrekende landschapsverwoestende gevolgen voor onze mooie provincie, want de RES is een gedrocht van begin tot eind. Wij hebben het er al vaak over gehad en ons standpunt mag duidelijk zijn: FvD is pertinent tegen het doordrukken van absurde klimaatmaatregelen ten nadele van ons geweldige Noord-Hollandse landschap en haar inwoners. Kijkend naar de inhoud van de RES, valt ons een aantal dingen op. De RES is weinig 3025 inhoudelijk, er is geen consistent pakket van eisen en randvoorwaarden, geen inzicht in kosten, investeringsbehoeften of benodigde budgetten. De RES selecteert geen locaties voor wind- en zonneparken maar geeft alleen mogelijke opties. Er is geen aandacht besteed aan mogelijk alternatieve oplossingen, zoals gas en kernenergie. Deze RES erkent de impact van de voorziene wind- en zonnecentrales op de leefomgeving van burgers en op de kwaliteit van de natuur in de regio, maar ziet dat niet als een reden om het iets af te zwakken. De oplossing wordt gezocht in het versoepelen van de eigen regelgeving en het verhullen van consequenties door warme teksten over zorgvuldige inpassing en landschapskwaliteitsverbetering. Deze RES is technisch 3030 gezien bijzonder onrealistisch. De mismatch tussen de benodigde stroom enerzijds en het weersafhankelijke aanbod van wiebelstroom anderzijds wordt niet behandeld. De RES geeft geen alternatieve energiebron voor tijden met weinig wind en zon, geen mogelijkheden voor opslag van overtollige stroom en geeft geen overzicht en consequenties van de benodigde aanpassingen van het netwerk. Dit wekt de indruk dat de opstellers van de RES op dit gebied inadequaat geadviseerd zijn. En wat staat Noord-Holland over een tijdje te wachten als PS gedwee instemmen met alle decreten uit Den Haag, die op haar beurt de decreten uit Brussel inwilligt? Ik neem u mee 3035 naar het Noord-Holland in 2030, zoals het er dan uit zal zien. Te weinig laadpalen en niet

3040

toereikende netcapaciteit. Noord-Hollanders zullen hun mobiliteit hebben moeten opgeven, alleen de fiets en peperduur OV blijven over. De elektrische stroom is nooit werkelijkheid geworden door obstakels zoals te weinig laadpalen en niet toereikende netcapaciteit en ga zo maar door. De steden zijn al langer niet begaanbaar voor gangbare auto's aangezien de meeste linkse steden met Amsterdam voorop de diesel- en benzineauto de toegang hebben ontzegd. Een uitstootvrije stad boven alles. De doelen voor biodiversiteit zijn helaas hun doel voorbij geschoten en door de plaatsing van een zee aan windturbines durft geen vogel zich meer in het luchtruim van Noord-Holland te begeven. Van Schiphol is weinig meer over want de VVD heeft onder druk van GL bepaald dat het de CO2-uitstoot tot een minimum moet beperken. De vluchten die nog vanaf Schiphol uitgevoerd worden, zijn alleen voor mensen begaanbaar die een QR-code kunnen overhandigen om aan te tonen dat ze nog niet aan hun persoonlijke jaarlijkse CO2-taks zitten. Boeren zijn inmiddels vertrokken door het absurde stikstofprobleem dat alleen op papier bestaat en er is slechts een boerenmuseum over waar Noord-Hollanders kunnen zien hoe boeren vroeger het Noord-Holland mede hebben vormgegeven tot wat het nu is en haar geweldige producten produceerde voor ons allen. Dit is in grote lijnen het doembeeld waar het huidige beleid van de provincie met enig inlevingsvermogen naartoe leidt. Steeds meer moeten en steeds minder mogen en een verwoest landschap door landschapsvervuilende, geluidsoverlast veroorzakende vogelhakselturbines en landbouwgrond opslurpende zonneakkers. Het zal duidelijk zijn dat dit beeld voor ons niet te accepteren valt en dat wij hier ons altijd tegen zullen blijven verzetten. Bij de uitvoering van de klimaatreligie lopen GS aan de leiband van Den Haag en de klimaatpaus Frans Timmermans. Deze coalitie doet aan duurzaam doordrammen, GL, D66 en PvdA willen koste wat het kost deze RES. De VVD wilde dit eigenlijk niet maar doet het toch en de burgers van Noord-Holland wordt niets gevraagd. GS strooien ondertussen met geld voor duurzaamheidsresearch, zoals wild staat voor biodiversiteit en mos op bushokjes. Het zijn klimaatafslaten waarmee de burger wordt afgekocht en met een kluitje in het riet wordt gestuurd. PS, bezint eer gij begint en behoed uzelf voor een historische vergissing, waarmee u de eigen legitimiteit ondergraaft. Behoud het Noord-Hollands landschap en stem niet in met deze RES-waanzin, anders dragen wij de provinciale democratie na vanavond definitief ten grave.

3070 De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Voorzitter, vandaag bespreken we de RES 1.0 Noord-Holland Zuid en Noord-Holland Noord en naar onze mening is dit misschien wel de meest omstreden voordracht die wij ooit in dit huis hebben besproken, want de RES 1.0 gaat niet alleen verwoestende effecten hebben op de welvaart, het welzijn en de leefomgeving van onze burgers, maar is ook op een ietwat discutabele manier tot stand gekomen, kijkende naar de gemeenten in onze provincie die met elkaar overhoop liggen. Dat bleek o.a. uit de nodige inbrengen van sprekers tijdens de commissievergadering op 3 juni jl. en berichten uit de media. Waar draagvlak onder burgers veelvuldig werd gepredikt, bleek dat zij alleen zijdelings konden meepraten en in feite niets in te brengen hadden. De keuze was eigenlijk alleen: windturbines of zonnepanelen en waar ze komen. Bovendien zijn er voorbeelden dat er gemanipuleerd is bij het in kaart brengen van draagvlak voor windplannen. Zo waren de 'draagvlakonderzoeken' van de gemeente Amsterdam een gotspe, aangezien bewoners niets gevraagd werd over wat zij zouden vinden van turbines op 350 meter afstand van woningen. Tevens zijn energie uit zon en wind, laat staan uit biomassa, helemaal niet in staat om de klimaatambities te behalen en zijn zeer belastend voor natuur en

milieu, zaken die juist aan de basis liggen van de energietransitie. Daarbij komt ook nog eens dat
3085 de nagestreefde elektrificatie van onze samenleving een enorme wissel trekt op de hoeveelheid
grondstoffen die onze planeet rijk is. De energiestrategieën breken ook een lans voor waterstof
en aardwarmte (geothermie), maar ook hier zitten de nodige haken en ogen aan. Zo viel inzake
aardwarmte onlangs in een rapport van de Algemene Rekenkamer te lezen dat het Rijk de
Nederlandse drinkwatervoorraden 'niet afdoende' tegen de risico's van het boren naar
3090 aardwarmte beschermt en dat de meetnetten van instanties die toezicht houden op ons
grondwater, niet fijnmazig genoeg zijn om grondwatervervuilingen nabij een geothermieput te
registreren. En volgens de Algemene Rekenkamer zouden de verantwoordelijke ministers de
urgentie van het probleem onvoldoende inzien en dat is natuurlijk zeer zorgelijk. De PVV is van
mening dat de veiligheid van drinkwatervoorraden te allen tijde gewaarborgd moet worden en
3095 daarom dienen wij een motie in.

Motie 128/05-07-2021

Geen aardwarmte zolang drinkwaterveiligheid niet gewaarborgd kan worden

3100 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021*

Constaterende dat:

- *In de RES 1.0 Noord-Holland Noord aardwarmte als veelbelovend alternatief voor aardgas wordt gezien vanwege de geologische gesteldheid van de regio;*
- 3105 - *De gemeente Amsterdam wil inzetten op aardwarmte en er momenteel onderzoek wordt gedaan naar hoeveel warmte uit geothermie beschikbaar is in de regio Noord-Holland Zuid;*
- *Uit een recent rapport van de Algemene Rekenkamer naar voren komt dat het Rijk de Nederlandse drinkwatervoorraden 'niet afdoende' tegen de risico's van het boren naar*
3110 *aardwarmte beschermt;*
- *De Algemene Rekenkamer concludeert dat de meetnetten van instanties die toezicht houden op ons grondwater, niet fijnmazig genoeg zijn om grondwatervervuilingen nabij een geothermieput te registreren.*

3115 *Overwegende dat:*

- *Volgens de Algemene Rekenkamer de ministers van Infrastructuur en Waterstaat, alsmede van Economische Zaken en Klimaat de urgentie van het probleem onvoldoende zien;*
- *De veiligheid van drinkwatervoorraden te allen tijde gewaarborgd moet worden.*

3120

Roepen het college op om:

Richting het Rijk en de betreffende partners in de energieregio's aan te geven dat aardwarmte geen optie is, zolang de veiligheid van drinkwatervoorraden niet gewaarborgd kan worden

3125 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fracties PVV, 50PLUS/PvdO/JA21

Op 30 juni jl. heeft de Raad van State namelijk geoordeeld dat de geluidsnormen die door het Rijk zijn gebruikt voor plaatsing van windparken, niet deugen volgens Europees recht. De Nederlandse overheid heeft namelijk nooit een milieubeoordeling van de normstellingen gemaakt en volgens een recente uitspraak van het Europese Hof van Justitie had dat wel moeten gebeuren. De geluidsnormen zijn door de uitspraak per direct buiten werking gesteld en het demissionaire kabinet is nu aan zet om de gewenste milieubeoordeling te maken. Dat zal enige tijd in beslag gaan nemen. Naar de mening van de PVV heeft deze uitspraak van de Raad van State consequenties voor onder andere het RES-proces en graag horen wij van de gedeputeerde of hij het daarmee eens is. En deelt de gedeputeerde de mening dat de uitspraak van de Raad van State een gouden kans biedt om de regionale energiestrategieën terug naar de tekentafel te dirigeren? Waarbij de mening van burgers echt betekenis kan krijgen en veel kritischer wordt gekeken naar energie uit zon- en wind en waarbij het gebruik van aardgas wordt heroverwogen, zodat gestaag kan worden gewerkt aan het uitrollen van kernenergie, zoals de veelbelovende Small Modular Reactors. Immers, uit recent opinieonderzoek van Peil.nl blijkt dat kernenergie het populairst is als manier om CO2-vrije energie op te wekken en concludeert energieprofessor David Smeulders (TU Eindhoven) dat kernenergie nu echt op de politieke agenda moet komen. Bovendien hebben aardgas en kernenergie niet de waslijst aan nadelen van zonnepanelen, windturbines, alsmede biomassa en kunnen zij een grotere bijdrage leveren aan de bijna heilig verklaarde klimaatdoelstellingen. Dat zou de route moeten zijn die nu gevolgd moet worden.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Voorzitter. Omdat de ontwikkelingen zich zo snel opvolgen, heb ik geen tijd gehad om schriftelijke vragen te stellen over de RES, daarom heb ik deze verwerkt in mijn bijdrage. Mochten de antwoorden niet bevredigend zijn, dan zal ik alsnog de vragen schriftelijk gaan stellen. Vorige week bepaalde de Raad van State dat de geluidsnormen, normen voor slagschaduw en veiligheid die Nederland toepast voor het plaatsen van windturbines strijdig zijn met het Nevelen Arrest van het Europese Hof van Justitie. De hoogste algemene bestuursrechter heeft daarvoor de Nederlandse windturbinenormen beoordeeld aan de hand van criteria in het Arrest van het Europese Hof. Hiervoor had de groene Rekenkamer inmiddels ook aandacht gevraagd, maar er moest een gerechtelijke procedure aan te pas komen om Nederland te dwingen zich aan de regels te houden. Ik had iedereen op de meeting gewezen in mijn vorige speech en opgestuurd naar de PvdA en ik hoop dat zij de meeting van de groene Rekenkamer alsnog hebben gevolgd. Vanochtend was de opening van de Telegraaf: 'Bezorgde artsen vrezen dat de gehanteerde geluids- en afstandsnormen voor windparken veel te soepel zijn'. Experts waarschuwen voor gezondheidseffecten waaronder hartklachten. Inmiddels heeft de Tweede Kamer op initiatief van de VVD en SP een motie aangenomen om eerst de gezondheidsgevolgten te toetsen alvorens men windturbines op land wil plaatsen. Er zal eerst op grond van een strategische milieubeoordelingsrichtlijn vooraf wetenschappelijke zekerheid moeten worden gesteld. Wat heeft dit voor gevolgen voor de provincie? Gaat de provincie toezicht houden op de uitspraken als gemeenten zich aan de uitspraak van de Raad van State willen onttrekken? Is het juist dat er voor de RES NHN een MER is

- 3170 vastgesteld en niet voor NHZ? Waarom niet? Wat is het mandaat van de RES wanneer de 75 TWh zijn gehaald, met name omdat de zoekgebieden een status lijken te krijgen in de Omgevingsvisie 2022? De zoekgebieden zijn vastgesteld op basis van normen voor windturbines, nu deze normen door de Raad van State onrechtmatig zijn verklaard, moeten nu alle zoekgebieden geschrappt worden totdat de normen goed zijn. Graag een uitgebreid antwoord van GS. Er zijn nog
- 3175 steeds gemeenten rond Amsterdam die zich niet kunnen vinden in de zoekgebieden aan hun gemeentegrenzen. Deze zoekgebieden hebben niet het vereiste draagvlak en moeten worden geschrappt. Kan de gedeputeerde aangeven wat de gevolgen kunnen zijn van drie windmolens in de Noorder IJplas die inmiddels door een intentieverklaring van de gemeente Amsterdam de hoogste prioriteit hebben om beoordeeld te worden of ook deze plannen in de ijskast
- 3180 verdwijnen? Nederwind heeft een Wob-verzoek ingediend bij de Tweede Kamer over de gevolgen voor omwonenden van windturbines in hun leefomgeving en het borgen van wettelijke normen. Nederwind is een netwerk van meer dan 90 organisaties die een energietransitie voor staan zonder windturbines op land, zo ook mijn partij. Uit hetzelfde Wob-verzoek blijkt dat het Rijk juridische bijstand verleent aan windmolenexploitanten in rechtszaken tegen burgers die overlast
- 3185 en gezondheidsproblemen ondervinden ten gevolge van de windturbines. Dezelfde achterdocht leeft aan de Noorder IJplas, want zo redeneren de bewoners, hoe objectief kun je zijn als een ingehuurde ambtenaar van de gemeente Amsterdam die windenergieplannen begeleidt, tegelijk aandeelhouder is in een bedrijf dat een groter speler is in de windbusiness die lijntjes heeft met corporaties die willen bouwen. De Awb is hier duidelijk over: een ambtenaar mag op geen enkele
- 3190 wijze belang hebben bij een beslissing waarbij hij of zij betrokken is en zelfs de schijn mag niet bestaan. Hoe houden GS toezicht op dergelijke praktijken? Maar als een directeur van de GGD de naam van Tata Steel laat verdwijnen uit een groot onderzoek, dan is de betrouwbare overheid ver te zoeken en zullen de kiezers zich nog meer afwenden van de politiek. Dit moeten we toch niet willen met zijn allen? Hoe kunnen GS deze onrust wegnemen bij de bevolking van Noord-Holland?
- 3195 Graag een uitgebreid antwoord. Ik dien twee moties en een amendement in.

Motie 129/05-07-2021

Geen verdere stappen voordat de gezondheidsgevolgen helder zijn

- 3200 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021*

Constaterende dat:

- *Over ziekmakende windturbines bezorgde artsen, een onafhankelijke epidemioloog hebben ingeschakeld om recente rapporten van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu tegen het licht te houden;*
 - *De doctoren, verenigd in Windwiki, namelijk vrezen dat de conclusies van het instituut te rooskleurig zijn geweest.*
- 3205

Overwegende, dat:

- *Op basis van deze adviezen (minimaal 300 meter) gemeenten en GGD's ervan uitgaan dat plaatsing zeer dicht bij bewoning geen probleem is;*
 - *Veel er echter op wijst dat dit onterecht is;*
- 3210

- 3215 - Ook uit de praktijk al is gebleken dat omwonenden het risico lopen op slapeloosheid en langdurige stress en dat allerlei gevolgen kan hebben, zoals concentratieverlies. Een deel van hen besluit te verhuizen;
- 3220 - De Tweede Kamer een motie heeft aangenomen om eerst de gezondheidsgevolgen te toetsen alvorens men windturbines op land kan plaatsen;
- De Raad van State bepaald heeft dat de normen die Nederland toepast voor geluid, slagschaduw en veiligheid voor het plaatsen van windmolens, in strijd zijn met het Europese recht.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3225 *De uitkomsten van het onafhankelijke onderzoek in opdracht van de artsen van Windwiki af te wachten en tot die tijd geen onomkeerbare stappen te zetten in het plaatsen van windturbines op land*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie 50PLUS/PvdO

3230 **Motie 130/05-07-2021**

Geen juridische bijstand voor windmolenbouwers

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

3235 *Constaterende dat:*

Uit een WOB-verzoek gebleken zou zijn dat de Rijksoverheid juridische bijstand verleent aan windmolen-exploitanten in rechtszaken tegen burgers die overlast en gezondheidsproblemen ondervinden ten gevolge van windturbines.

3240 *Van mening dat:*

De overheid juist het beschermende schild om de burgers heen behoort te zijn, op de momenten dat de burgers zich op welke wijze dan ook bedreigd voelen in hun (kwaliteit van) bestaan en het daarom onbestaanbaar is dat de overheid rechtszaken tegen de eigen burgers faciliteert en mede financiert.

3245

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

Op geen enkele wijze juridische bijstand te verlenen aan windmolenbouwers/windmolen-exploitanten

3250 *en gaat over tot de orde van de dag.*

Fractie 50PLUS/PvdO

Amendement 127/05-07-2021

Geen aardwarmte zolang drinkwaterveiligheid niet gewaarborgd kan worden

3255

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

Besluiten om:

3260 *Het dictum 'De Regionale Energie Strategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ) zoals opgenomen in bijlage 1 vast te stellen' te wijzigen in 'De Regionale Energie Strategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ) zoals opgenomen in bijlage 1 niet vast te stellen'.*

Toelichting:

3265 *Uit diverse publicaties gebleken is dat de burgerparticipatie omtrent het plaatsen van windturbines in de directe leefomgeving van mensen, een wassen neus geweest is en niemand van de zogenaamde 'burgercoöperaties' zelf in de gebieden woont. Het participatietraject voldoet daarmee niet aan de afgesproken kaders waardoor de PS de RES niet zou moeten vaststellen.*

Fractie 50PLUS/PvdO

3270

De **VOORZITTER**: De twee moties en het amendement maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

3275 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter. Het Nederlandse windturbinebeleid staat op losse schroeven. Na maanden van protest van onder andere actiegroep Windalarm en een groep Amsterdamse artsen die een raadsadres rondom de gezondheidseffecten van windturbines op omwonenden opstelde, gaat de overheid eindelijk aan de slag met het in kaart brengen van de effecten die windturbines op de leefomgeving van onze inwoners hebben. En dat er naar die effecten al veel eerder gekeken had moeten worden, werd vorige week nog eens bevestigd door
3280 de Raad van State. Het huidige windturbinebeleid is in strijd met Europese regels. Daarom zal Nederland op basis van onderzoek en goede argumentatie met nieuwe normen voor de bouw van windturbines over de brug moeten komen. Welke houding gaan GS aannemen ten aanzien van deze uitspraak en het verdere RES-proces? Gaan GL en de VVD deze verschrikkelijke
3285 windturbineplannen gewoon doorzetten of maken zij pas op de plaats? Wat ons betreft, wordt het het laatste en daarom een motie.

Motie 131/05-07-2021

Pas op de plaats bij bouw windturbines

3290 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021*

Constaterende dat:

3295 *Het kabinet naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State eerst met nieuwe normen voor bijvoorbeeld geluidsoverlast moet komen, alvorens er nieuwe parken mogen worden aangelegd of bestaande parken mogen worden uitgebreid.*

Overwegende dat:

Het RES-proces ten aanzien van windturbines daarom logischerwijs niet kan worden

doorgezet zolang nieuwe normen voor de bouw van windturbines ontbreken.

3300

Verzoeken Gedeputeerde Staten

Het RES-proces ten aanzien van windturbines on hold te zetten totdat er nieuwe en legitieme normen zijn vastgesteld voor de bouw van windturbines

3305

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie JA21

In het verlengde daarvan, een vraag die ik de vorige keer ook aan GS heb gesteld, waar wij het volgens mij gewoon eens over waren, maar dat durft de gedeputeerde niet toe te geven, dat is de
3310 doelstelling van 35 TWh op land. Daarover hebben wij gezegd: die 35TWh is nou eenmaal afgesproken en daar is een meerderheid voor in de Tweede Kamer en ook in PS, maar laten we alsjeblieft wel stoppen bij die 35 TWh. Daarvoor hebben wij zowel in de Tweede Kamer als in PS een motie ingediend om niet meer windturbines neer te zetten dan nodig en gewoon te stoppen met de bouw van windturbines. Dat is volledig in lijn met wat in het Klimaatakkoord is
3315 afgesproken. Als er meer duurzame energie nodig is zoals nu het geval is met de Europese doelstellingen, wordt eerst gekeken naar extra wind op zee en als dat niet kan, naar extra zon op kleine daken. Zo staat het letterlijk in het Klimaatakkoord, dus ik snap niet goed waarom de gedeputeerde hier een hard hoofd in heeft. Ik ontvang graag nogmaals een reactie van gedeputeerde Stigter met een uitleg waarom hij niet gewoon wil stoppen bij 35 TWh als dat is wat
3320 wij hebben afgesproken. Daarom een motie.

Motie 132/05-07-2021

Moratorium voor wind op land en zonne-energie op landbouwgrond boven de 35 TWh

3325

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

Constateerende dat:

- *Recent uit een berekening van het PBL is gebleken dat de opgetelde RES-ambities aanzienlijk hoger uitvallen dan 35 TWh uit wind- en zonne-energie op land in 2030;*
- 3330 - *In het Klimaatakkoord staat dat opwekking boven 35 TWh niet zomaar direct op land mag plaatsvinden, maar eerst op zee of middels zon op kleine daken gevonden moet worden;*
- *Op basis van de huidige RES'en de 35 TWh ruimschoots zal worden overschreden.*

3335

Overwegende dat:

Hierdoor nog grotere gevolgen voor het landschap en de leefbaarheid dreigen.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

*Een moratorium in te stellen voor het opwekken van windenergie op land en zonne-energie op
3340 landbouwgrond als hierdoor de landelijke RES- doelstelling van 35 TWh wordt overschreden*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie JA 21

3345 Dan tot slot, iets wat ons grote zorgen baart en dat hangt samen met de RES en de verdere elektrificering van onze economie en dat is ons stroomnet. Onze infrastructuur is simpelweg niet opgewassen tegen het vervoeren van zulke grote hoeveelheden energie en daar moet snel iets aan gedaan worden als wij willen dat iedereen het licht aan en uit kan doen wanneer hij of zij dat wil. Daar is al vaker aandacht voor gevraagd. In 2019 heeft mijn collega, de heer Dekker, daar
3350 een en ander over betoogd in deze PS en ook de heer Voskuil van de PvdA heeft er vorig jaar heel terecht een motie over ingediend. Ik heb het idee dat het kwartje niet valt, dus hierbij een motie.

Motie 133/05-07-2021

Toekomstbestendig energienet

3355

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

Constaterende dat:

3360 *Recent wederom is gebleken dat het huidige energienet niet is opgewassen tegen de grote hoeveelheden elektriciteit die nu en in de toekomst nodig zijn.*

Verzoeken GS:

3365 *Gezamenlijk met de verschillende stakeholders in kaart te brengen welke investeringen waar nodig zijn om het energienet in Noord-Holland toekomstbestendig maken*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie JA 21

3370 De **VOORZITTER**: De drie moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Het sluitstuk is dit van een lange periode van debatten over het voldoen aan de klimaatdoelstellingen in onze provincie. Het zijn verhitte debatten geweest waarbij de posities van collega's heel uiteenlopend zijn geweest en dat is leuk want dat levert een pittig debat op. Dat hebben we ook gemerkt, niet alleen onderling maar ook in de vele sessies met bewoners, die bezorgd waren over landschap, de waarde van hun woning, gezondheid en dat
3375 hebben we allemaal meerdere malen langs zien komen. Wij zijn van mening dat dit plan niet gesteund zou moeten worden, wij zijn wel van mening dat wij vol moeten gaan voor een duurzame toekomst, dat levert een mand op met diverse mogelijkheden maar een mand met grote windturbines op land en in iets mindere mate grote zonneparken, hoort daar wat ons
3380 betreft niet bij. Dat geldt ook voor Marjan Minnesma die nota bene verantwoordelijk is voor het Urgenda-arrest en die zegt ook, doe dit niet. Als iemand met zoveel gezag over een duurzame toekomst kan praten en dat uitspreekt, dan vind ik dat we hadden moeten luisteren. Ik hoor ook de heer Van Gilse met zijn uitstekende bijdrage, dan denk ik, wat zitten we eigenlijk dicht bij elkaar, maar dan ben ik bang dat ondanks zijn goede inbreng, de VVD toch voor alle voorstellen

3385 zal stemmen want dat heeft mevrouw Kaamer van Hoegee al eerder aangekondigd. Het is bijna dagelijks in het nieuws, vandaag ook weer op de NOS-site en in de Telegraaf, misschien niet de meest duurzaamheidsgerichte krant, maar er is een artsencollectief aan de gang dat kijkt naar de RIVM-adviezen op dit moment en daar kunnen weer nieuwe noties en meningen over het gezondheidseffect van windturbines uit gaan komen. Pas nog een paar dagen geleden een
3390 uitspraak van de Raad van State die een milieubeoordeling verplicht stelt, de eerste grote jurisprudentie in Nederland die die kant op gaat. Daarom een motie naar aanleiding van de uitspraak Raad van State.

Motie 134/05-07-2021

3395 Windmolens en milieu

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

Constaterende dat:

- 3400 - *De Raad van State op 30 juni 2021 uitspraak deed over het bestemmingsplan Windpark Delfzijl Uitbreiding 2020 (202003882/1/R3);*
- *Uit deze uitspraak blijkt dat het Europees recht dwong en dwingt tot een voorafgaande milieubeoordeling voor windturbinenormen;*
- *Deze uitspraak derhalve dwingt tot het opnieuw beoordelen van heel veel windparken in*
3405 *Nederland.*

Overwegende dat:

- *Deze uitspraak gemeenten dwingt tot bezinning en het beoordelen van de milieueffecten van geplande en nog niet geplande windturbines;*
- 3410 - *Voorafgaand aan de bouw van windturbineparken met wetenschappelijke zekerheid moet worden vastgesteld dat geen verslechtering optreedt in de bescherming of verbetering van de mens en diens leefomgeving;*
- *Een deugdelijk toetsingskader voor alle bestemmingsplannen voor windturbineparken vanaf 30 juni 2021 aan de orde is.*

3415

Besluiten:

De RES 1.0 Noord-Holland Noord en de RES 1.0 Noord-Holland Zuid niet vast te stellen maar hiermee te wachten tot de Noord-Hollandse gemeenten aan hun verplichtingen die voortvloeien uit de genoemde uitspraak van de Raad van State, hebben kunnen voldoen

3420

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie SP

Opvallend ook in een van de laatste uitgaven van Binnenlands Bestuur, professor Geerten
3425 Bogaard, hoogleraar Decentrale overheden die de Thorbecke leerstoel in Leiden bezet, ziet in allerlei enquêtes die door gemeenten worden uitgevoerd, dat daar draagvlak wordt gesuggereerd maar als je de manier waarop de enquêtes zijn opgesteld, induikt, dan zie je dat het vaak hele

3430 sturende vragen zijn waarbij gewenste uitkomsten worden behaald. Gezondheid is voor ons cruciaal, dat hebben ook collega's gezegd. In Amsterdam heeft ook een dergelijk debat plaatsgevonden en hebben de SP en D66 een motie ingediend met het verzoek om een reflectieperiode in te lassen met het oog op de gezondheid. De wethouder is daar positief op ingegaan. Wij willen een soortgelijke motie indienen.

Motie 135/05-07-2021

3435 Windmolens en volksgezondheid

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

Overwegende dat:

- 3440
- *Windenergie nuttig en noodzakelijk is in de overgang naar een duurzame energievoorziening;*
 - *De 'grootschalige' productie van windenergie gepaard kan gaan met nadelen voor de leefomgeving en omwonenden;*
 - *De zorgen van omwonenden over geluidsoverlast en daarmee samenhangende*
- 3445 *gezondheidsschade, reële zorgen zijn.*

Verzoeken het college van GS:

Ook in de provincie inhoud te geven aan de in de gemeente Amsterdam aangenomen motie SP/D66 die verzoekt om:

- 3450
- *Een heldere analyse te maken in welke mate omwonenden bij plaatsing van windmolens extra risico lopen op gezondheidsschade gezien de huidige criteria waarop de windmolens geplaatst kunnen worden ten opzichte van woonwijken;*
 - *Aan te geven welke opties er zijn om deze risico's maximaal te verminderen;*
 - *De gezondheid van omwonenden een zodanige prominente rol te geven in het*
- 3455 *besluitvormingsproces rond de RES, dat het belang van de volksgezondheid altijd geborgd is bij de afweging waar windmolens komen te staan*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie SP

3460

In het RIVM-rapport zie je ook waar de gezondheid het meest onder druk staat en het gaat om mensen die niet betrokken zijn geweest. Er wordt een directe relatie benoemd in het RIVM-rapport tussen de mate van participeren en de effecten op gezondheid. Een ander punt dat wij in de commissie genoemd hebben, zijn de financiële consequenties. Een stuk in het Parool van een tijd geleden geeft aan dat windturbines in de buurt van dichtbevolkte omgevingen een enorm verlies aan woningwaarde met zich meebrengen. In de periode tot 2019 was het al € 5 miljard en dat ging volgens het onderzoek maar om een beperkt percentage van de totale windturbines, namelijk die bij dichtbevolkte gebieden. Er zijn diverse zoekgebieden die dichtbij bevolkte gebieden zijn gelegen, dus het is zinvol om te kijken wat ongeveer het verlies aan woningwaarde zou zijn bij het zoekgebiedpakket dat er op dit moment ligt. Wij zouden ook willen zien, wat zijn

3470

dan de planschaderegelingen die eventueel om de hoek komen kijken als dat aan de orde komt. Er zijn al veel kosten gemaakt om de RES op te tuigen. Het gaat om met SDR++ vanuit ons belastinggeld dit hele plan optuigen, de plussen en de minnen en waar het onder de streep op uitkomt, willen wij graag zien. Wij zullen de moties van de PvdA steunen over energiearmoede. In
3475 een eerdere motie die door PS is aangenomen, hebben wij zelf een paar maanden geleden gepleit voor 50% financiële participatie. Hoe het met die motie staat, hoor ik graag van de gedeputeerde, maar de motie van de PvdA preciseert de wens op een manier die zinvol is. Dan erfgoed, er is weinig over erfgoed gesproken. Ik wil graag weten, er is sprake van een afwegingskader in de tekst om blijkbaar toch te kunnen handelen op het gebied van erfgoed, wat betekent dat? Dat
3480 haal ik niet uit de tekst. Is dat er om de Stelling van Amsterdam heen wordt gefietst en wat is de situatie bij de Hollandse Waterlinie? Er zijn vragen over de nominatie van de Hollandse Waterlinie, of die door kan gaan. Hangt dat samen met wat ons eventueel te wachten staat aan plaatsing van windturbines in dit gebied? Ruimtelijke ordening, de grenskwesties zijn al door meerdere collega's benoemd, wij zullen moties hierover steunen. De Geinregio was een speciale case, een
3485 motie van ons is destijds met algemene stemmen aangenomen. Tot mijn verbazing bleek dat noch de gemeenteraad, noch de griffie noch het ambtelijk apparaat van de gemeente De Ronde Venen op de hoogte van die motie waren en toen ben ik zelf uit arren moede gaan inspreken toen de gelegenheid zich voordeed. Ik hoor nu dat de gemeente De Ronde Venen waarschijnlijk negatief zal besluiten over het zoekgebied. Tenslotte bouwlocaties die afvallen, dan kan
3490 behoorlijk oplopen en zeker in Zaanstad speelt dat een rol. Om die paar punten samen te vatten, heb ik nog een motie die een beetje stapelt.

Motie 136/05-07-2021

Zoekgebieden in beeld

3495

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 5 juli 2021

Constaterende dat:

3500 *De plaatsing van windturbines in Amsterdam en alle aangrenzende gemeenten aanzienlijke schade, hinder en overlast zal bezorgen.*

Verzoeken GS in kaart te brengen waar op basis van de huidige zoekgebieden:

1. *Sprake zal zijn van ernstige hinder en te verwachten gezondheidsschade;*
2. *Het verlies aan woningwaarde aanzienlijk zal zijn;*
- 3505 3. *Werelderfgoed en belangrijk recreatief gebied aangetast zullen worden;*
4. *Mogelijk toekomstige bouwlocaties zullen afvallen vanwege de nabijheid van nog te plaatsen windturbines*

en gaan over tot de orde van de dag.

3510

Fractie SP

De **VOORZITTER**: De drie moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. We hebben meer dan 30 moties ontvangen en een amendement. Het kost even tijd om ons hierop voor te

3515 bereiden, een aantal is pas nu ingediend. Het is nu 15.40 uur, ik stel voor om om 16.05 uur
verder te gaan. De vergadering is geschorst. Ik heropen de vergadering voor de reactie van GS op
de eerste termijn.

Gedeputeerde **STIGTER**: Voorzitter. Ik heb geen gebruik gemaakt van de pauze om mijn benen te
3520 strekken, want ik moest even hard werken. Er zijn veel vragen gesteld en moties ingediend,
hoewel het aantal vragen nog wel meeviel, want wij hebben daar in de commissie uitgebreid over
gesproken. Een aantal Statenleden memoreerde eraan, ik ben heel trots op wat er nu ligt.
Bestuurders in Noord-Holland hebben samen met hun inwoners, maatschappelijke organisaties,
bedrijven, veel en hard gewerkt om te staan waar wij nu staan met de RES'en en het is een
3525 indrukwekkend proces geweest met indrukwekkende resultaten als je alleen maar kijkt naar de
voordracht die voorligt. Ik wil even teruggaan naar waar de RES'en vandaan komen, die hebben
wij afgesproken ten tijde van het Klimaatakkoord, als reactie op de top-down benadering die tot
dan toe werd gehanteerd bij grootschalige windparken. Wij zagen zowel in Drenthe maar ook in
Urk dat vaak vanuit Rijksweg initiatieven werden genomen voor grootschalige windplannen en
3530 vanuit gemeenten en provincies zagen wij hoe dat verkeerd uitpakte en dat wij soms tegenover
het Rijk kwamen te staan bij dit soort plannen. Dat liet de overheid niet van haar beste kans zien
en dat was de reden dat de gemeenten en provincies bij het Klimaatakkoord hebben aangegeven
dat zij zelf die verantwoordelijkheid wilden nemen om te komen tot zoekgebieden die beter
zouden aansluiten bij andere opgaven op lokaal niveau, waarbij gemeenten en provincies maar
3535 met name gemeenten zelf aan de lat staan om dat participatieproces vorm te geven. Dat was de
gedachte en je kunt niet anders zeggen dan dat die missie geslaagd is als je kijkt hoe in alle RES-
gebieden in Nederland en ook in Noord-Holland is opgepakt, dan zou je kunnen zeggen dat van
de aanvankelijke scepsis die er was bij natuurorganisaties, bedrijven dat gemeenten en provincies
zouden duiken, niks is gebleken. Iedere provincie is serieus aan de slag gegaan om met die
3540 gebieden te komen, niet omdat het moest, maar omdat wij daar zelf een verantwoordelijkheid in
hebben. Ik ben ook trots op het proces, met name het participatieproces dat wij hebben
georganiseerd in Noord-Holland. Wij hadden aan het begin van het proces onszelf de vraag
gesteld, is zo'n participatieproces wel passend in een fase waarin je zit, het is nog abstract
zoeken naar gebieden waar het mogelijk zou komen zonder dat concreet is waar het precies gaat
3545 komen en hoe dat er precies uit komt te zien. Dat was de reden voor een aantal provincies om te
kiezen voor het starten van het participatieproces na vaststelling van de RES. Gelukkig hebben wij
dat niet gedaan, niet omdat daarmee het proces gemakkelijker gaat worden, maar wel omdat wij
vroegtijdig onderkennen dat dit ingrepen kunnen zijn die gevoelig kunnen liggen in de regio en
dan is het aan ons om uit te leggen wat de RES en een zoekgebied zijn, maar zeker welke
3550 stappen daarna nog gaan komen. Ik ben ook trots op het resultaat dat er ligt, zowel in termen
van de ambitie die wij realiseren in deze RES, maar ook qua resultaat in de zin dat gebieden waar
wij minder enthousiast over waren en dat heeft u ook vastgesteld in ons eigen ambitiesdocument,
gedurende het proces zijn afgevallen. Voor het grootste deel zijn het zoekgebieden waar wij heel
goed mee uit de voeten kunnen, dus bij mij trots op het proces en op iedereen die daaraan heeft
3555 meegeholpen. Tegelijkertijd zie en hoor ik de zorgen over de leefbaarheid, effecten op de natuur
en gezondheid en die zijn ook belangrijk. Daarom is het goed en belangrijk om die zorgen
serieus te nemen en een goede plek te geven in het vervolgproces, want wij moeten altijd kunnen

uitleggen dat het niet die ongewenste effecten heeft en als het die wel heeft, ervoor zorgen dat het zoekgebied er anders uit komt te zien of dat het geen zoekgebied meer is. Er is een aantal vragen gesteld en aan het eind zal ik de moties langslopen. Er zijn vragen gesteld over de betekenis van de uitspraak van de Raad van State van vorige week. De uitspraak als zodanig heeft geen effect op de RES. De Raad van State heeft een uitspraak gedaan over de algemene regels die nu in het Activiteitenbesluit van de Wet Milieubeheer zitten en is tot het oordeel gekomen dat over die algemene regels geen milieubeoordeling heeft plaatsgevonden, terwijl dat nu wel moet. Overigens is dat een opvatting van de Raad van State van nu, een aantal jaren geleden was zij een andere mening toegedaan. Daar gaat de uitspraak over en niet over de RES zelf. De betekenis in het RES-proces is aan de orde op het moment dat sprake zou zijn van vergunningverlening, dus dan ben je al een stap verder dan de RES-zoekgebieden. Dan is het zo dat je daarmee niet automatisch kunt terugvallen op de algemene regels. Dat betekent ook niet dat er een streep kan worden gezet door alle windplannen, je zult het alleen nader moeten onderbouwen, onder andere met een milieubeoordeling. In de praktijk zien wij dat aan bijna alle windparken van omvang een milieubeoordeling vastzit, dat is ingebakken in het proces. Dat zijn de twee vraagstukken die nu aan de orde zijn. Het Rijk moet aan de slag met het maken van een milieubeoordeling van de algemene regels, de uitkomst daarvan wachten wij af en die wordt opgenomen in de regels waar geheel Nederland zich aan moet houden. Het is de vraag of de milieubeoordeling leidt tot een inhoudelijke aanpassing, maar dat wachten wij af. Het tweede, op het moment dat projecten door willen gaan, dan wordt dat niet uitgesloten door de Raad van State maar zullen zij dat wel zelf moeten gaan onderbouwen. Dat zijn de twee smaken die resteren, maar het heeft geen effect op de RES of op het vaststellen van de zoekgebieden. De VVD vroeg of er twijfel bestaat over de relatie tussen het Bevi en de volkstuinen, dat is het niet. De volkstuinen vallen onder het Bevi, daar is geen misverstand over maar de status kan verschillen. Bij sommige volkstuinen is het niet mogelijk om te overnachten en bij sommige is dat wel of beperkt mogelijk. Afhankelijk van het gebruik daarvan, zie je dat het Bevi daar op een andere manier op neerslaat, maar het is geen misverstand dat het Bevi ook van toepassing is op de volkstuinen en ik weet dat de gemeente Amsterdam op dezelfde manier heeft geantwoord richting de volkstuineigenaren. Mevrouw Van Soest had een groot aantal vragen, als ik deze niet allemaal toereikend kan beantwoorden, zullen we de rest schriftelijk doen. Het effect van de motie in de Tweede Kamer over het onderzoek naar de gezondheidseffecten van windmolens, ons is niet bekend dat dat de huidige procesgang zal gaan raken, maar wij zullen kijken waar de motie precies tot oproept. De tweede vraag gaat over toezicht op gemeenten die wel door zouden gaan met de plannen naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State. Zoals ik al heb toegelicht, gemeenten kunnen doorgaan met de plannen, alleen ze moeten er wel rekening mee houden dat de initiatiefnemers zich niet alleen kunnen baseren op de regels van het Activiteitenbesluit, maar zullen zelf met een nadere onderbouwing moeten komen. Het is niet waar overigens mevrouw Van Soest, dat er voor NHZ geen MER is gemaakt, dat is zowel voor de RES NHN als NHZ gedaan. Er werd ook gevraagd naar de status nadat de 35 TWh is gehaald. Dat zit in zekere zin los daarvan, de RES heeft geen ontbindende status op dat vlak. Mevrouw Van Soest vroeg ook naar de betekenis van de uitspraak van de Raad van State voor de molens rondom de noordelijke IJ-Oevers, nogmaals als gemeente en initiatiefnemer die verder willen gaan brengen, dan moeten zij dat op een andere manier onderbouwen dan sec verwijzen naar de algemene regels. Mevrouw De Vries vroeg naar de

3600 ondersteuning van de energiecoöperaties. Onlangs hebben wij naar buiten gebracht dat de
bestaande regeling voor energiecoöperatie-ondersteuning vanwege succes wordt doorgetrokken.
We hebben inmiddels al ruim 100 energiecoöperaties ondersteund. Die regeling wordt met extra
3605 middelen doorgezet dus dat betekent dat nog meer energiecoöperaties hier gebruik van kunnen
maken en dat is winst, want zij spelen een belangrijke rol bij lokaal draagvlak en bij inwoners die
soms mee willen doen aan dit soort initiatieven. De tweede vraag van mevrouw De Vries over
energie-infrastructuur, dat is een heel belangrijk vraagstuk, ik kom daarop terug in mijn reactie
op de motie van de heer Van den Berg. In heel de provincie knelt de energie-infrastructuur,
knelpunten zijn wel verschillend. In het zuidelijk deel van de provincie knelt het vooral in de
energievraag, dat betekent dat wij in steeds meer delen van de provincie moeite hebben om
3610 functies te kunnen aansluiten op het elektriciteitsnet. Wij hebben dat eerder aan de hand gehad
in Haarlemmermeer bij de datacenters en vorige week heeft Alliander een melding gedaan naar
buiten dat het knelt in relatie tot bedrijven en woningen in Amsterdam. In Zuid is veel minder aan
de orde, de opwekking dat dat niet kwijt kan, sterker nog, daar is het probleem vooral dat de
vraag groter is dan het aanbod. In Noord zien wij dat het op veel plekken heel lastig is om
3615 opgewekte groene elektriciteit kwijt te kunnen aan het net. Beide vragen om uitbreiding van het
net en daar zijn we nu heel druk mee bezig. Vorig jaar hebben we aangekondigd om als provincie
samen met de partners met een Taskforce energie-infrastructuur te komen die een antwoord
moet geven op deze vraag. En als laatste, de netbeheerders zijn nauw aangesloten bij de RES en
hebben de afspraak gemaakt dat de netbeheerders ook betrokken worden bij de verdere
3620 uitwerking van de zoekgebieden in de RES, zodat we samen met de netbeheerders kunnen gaan
puzzelen over op welke manier wij de RES maximaal mogelijk kunnen faciliteren.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Voorzitter. Ik had het niet over coöperaties maar over corporaties. Net
even iets anders.

3625

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, ik hoor in het antwoord dat hij voor onze motie zou
pleiten. Hoor ik dat goed?

Gedeputeerde **STIGTER**: U bent heel voorbarig, maar dat zou zo maar kunnen, meneer Van den
3630 Berg. Ik zal zo meteen de moties in volgorde even langslopen, dan kan iedereen het volgen, dus
helemaal aan het eind kom ik bij uw motie. In reactie op de PvdA, het was het perfecte antwoord
op de verkeerde vraag of het foute antwoord op de goede vraag die gesteld is. Ik had
energiecoöperaties verstaan maar het gaat om corporaties. Dan spreken wij meer over de
wamtettransitie in de gebouwde omgeving en wat daarvoor nodig is. Ik stel voor dit te bespreken
3635 bij het Warmteplan, dan kan ik ingaan op alles wat er in de gebouwde omgeving moet gebeuren
en waar corporaties een hele belangrijke rol gaan spelen. De SP vroeg een reactie op het
werelderfgoed en de RES'en, het is niet zo dat de status van de Hollandse Waterlinie en de vragen
hierover verband houden met de RES. Er zijn andere redenen voor die onder andere te maken
hebben met de grote ruimtedruk en of dat beschermd kan worden en nog een paar andere
3640 kritische vragen. Die gaan wij gewoon netjes beantwoorden samen met de andere provincies die
het betreft. Mogelijkheden van duurzame elektriciteitsopwekking in UNESCO- en de Hollandse
Waterlinie doet daar overigens aan mee - wij werken hard aan een afsprakenkader waarin wij

3645 proberen te komen tot een gemeenschappelijk afsprakenkader met alle provincies die te maken hebben met het werelderfgoed en de Hollandse Waterlinie, waarbij wij preciezer kijken dat afhankelijk van de karakteristieken van het werelderfgoed en of je dat met wind of zon doet of met wel of niet binnen het schootsveld, daar is het afsprakenkader voor bedoeld om te kijken waar je wil je gewoon niets, waar wil je het beschermen en welke mogelijkheden er bestaan voor zon. Dat doen wij voor onszelf om dat als kader te hanteren voor het vervolgtraject, maar wij doen het ook samen met het ministerie en UNESCO op de achtergrond, zodat zij mee worden

3650 genomen in die afweging. Ik hoop dat wij daarmee helder maken aan initiatiefnemers en gemeenten wat niet kan en welke mogelijkheden er wel zijn. Wij willen het werelderfgoed behouden, dat blijft vooropstaan. Dat risico zullen wij nooit willen nemen. Dan de reactie op de moties en een amendement. Veel moties waren al bekend, maar er zijn ook een paar nieuwe moties bijgekomen. Motie 104: roept op tot een meer initiërende rol voor de provincie. Deze

3655 motie wil ik omarmen, want wij vervullen die rol in toenemende mate, kijk ook naar wat wij in het Geingebied hebben gedaan maar ook de omgevingstafel die wij aan het organiseren zijn en op dezelfde manier doen wij dat ook bij gebieden langs de A9, A7 en Diemerscheg. Wij doen het al en het is passend bij de rol van de provincie, maar het gaat altijd om maatwerk, waar doe je het wel en waar doe je het niet. Motie 105: onderzoek doen naar zwart schilderen van wieken, deze

3660 motie wil ik omarmen, die vooral aan de orde komt in de vervolgfase van concretisering, want wij zien inderdaad dat naast de situering, soms ook de kleur effect heeft op de vogelsterfte en wij vinden het belangrijk genoeg om dat verder te gaan verkennen, dat zullen wij doen met andere partners waar het aan de orde is. De heer Van den Berg voegt daar overigens terecht aan toe dat niet alleen gekeken moet worden in het haalbaarheidsonderzoek naar ecologische effecten, maar

3665 ook naar de effecten voor de mens, dat maakt daar onderdeel van uit. Motie 106: roept op tot bescherming van natuur en cultuurhistorie in het IJmeer en terughoudend te zijn om die mee te nemen in de RES. Ook deze motie wil ik omarmen, daar zijn wij al toe gedwongen vanwege internationale afspraken over cultuurhistorisch erfgoed als regelgeving N2000, dat zit daar deels in de regelgeving ingebakken, maar het is goed om dat hier uit te spreken. Dat wil niet zeggen

3670 dat er helemaal niets kan in het IJmeer, maar dat gebied is dusdanig complex dat wij hier terughoudend mee om willen gaan. Motie 107: roept op om in de beoordelingsregel mee te nemen dat als na onderzoek blijkt dat wij ons gebaseerd zouden hebben op verkeerde veronderstellingen, de vergunningen ingetrokken kunnen worden. Deze motie wil ik ontraden want in een vergunning die definitief is verleend, kunnen deze voorwaarden niet opgenomen

3675 worden in de RES. Dat is juridisch niet mogelijk. Je zou kunnen overwegen om te kijken of er ruimte zit in de vergunningssituatie, maar niet in de RES. Motie 108: roept op tot het organiseren van gesprekken met buurgemeenten: deze motie wil ik omarmen, ik ben niet blind voor de signalen over de afstemming. Ik heb in de commissie aangegeven dat die afstemming moet plaatsvinden. Veelal vindt die afstemming plaats – er wordt soms een beeld opgeroepen dat er

3680 helemaal niet gesproken wordt – terwijl wij weten dat die afstemming wel heeft plaatsgevonden. Het is een belangrijk uitgangspunt dat dit een regionale energiestrategie is en dat daarbij hoort dat je afstemt op verschillende niveaus, zowel op het niveau van bestuurders als van de inwoners. Motie 109: gezondheid- en veiligheidsaspecten boven alle twijfel verheven: wij vinden gezondheid heel belangrijk in de basis, maar deze motie moet ik ontraden omdat wij zo'n

3685 ontbindende voorwaarde niet kunnen opnemen. Hij is feitelijk juridisch onuitvoerbaar. Motie 110:

opnemen inpassingskader, ook deze motie moet ik ontraden. Ook hier geldt dat op het moment dat je in de vergunningssituatie zit, je naar de voorwaarden kunt kijken, maar je kunt nu niet in de RES dit soort dingen als voorwaarden stellen. Motie 111: minimale afstand volkstuinen: ook deze motie moet ik ontraden, de volkstuinen vallen onder het Bevi en daar is maatwerk vereist, afhankelijk van wat er ruimtelijk wel of niet kan en of je er wel of niet mag overnachten. Motie 3690 112: monitor ontwikkeling gezondheids- en veiligheidsaspecten: in deze vorm moet ik hem ontraden en moet ik hem aannemen, ik zal het uitleggen. Bij de start heb ik aangegeven dat gezondheid en geluid heel belangrijk zijn voor het vervolgproces. Wij baseren ons op de huidige regelgeving en daar vindt discussie over plaats vanwege de onduidelijkheid, dus het is belangrijk 3695 dat het expertisecentrum wordt ingesteld zodat zij de antwoorden kan geven op de vragen die in het land leven rondom de geluidsnormen en monitoringsonderzoeken kan gaan doen die op termijn tot meer inzicht leiden. In zoverre kan ik de motie omarmen, maar wat ik niet kan omarmen is dat wij daar nu zelf een plan van aanpak voor gaan ontwikkelen, dat is een verantwoordelijkheid van het RIVM en het expertisecentrum. Wel zijn wij in gesprek met het Rijk 3700 over het expertisecentrum zodat dit centrum ons de antwoorden gaat geven die nodig zijn.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Voorzitter. Als wij akkoord gaan met de manier waarop u het leest, zou u dan de motie positief preadviseren?

3705 Gedeputeerde **STIGTER**: Ja. Dan motie 113, ontbindende voorwaarden, ook deze moet ik ontraden omdat deze juridisch niet uitvoerbaar is, dat lukt je niet los van de inhoud vanwege de rechtszekerheid bij de vergunningverlening. Motie 114, uitstel zoekgebieden: deze motie moet ik ontraden, de zoekgebieden zijn vastgesteld door de gemeenteraden en ik heb eerder aangegeven dat ik het lastig vind dat wij als provincie in deze fase van het proces daar gaan aangeven 3710 sommige gebieden wel en sommige niet. De uitspraak van de Raad van State heeft hier geen consequenties voor. Dat zit in de realisatiefase en hierbij gaat het vaak om zoekgebieden waarbij de afstanden nog niet bekend zijn, dat is onderdeel van de verdere uitwerking. Daarbij kunnen gemeenten en initiatiefnemers zelf hun afstanden hanteren, in dit gebied willen wij 800 m hanteren, dan is dat aan de orde in de vervolgfase en niet bij vaststelling van de RES- 3715 zoekgebieden. Motie 115: onderzoek naar binnendijkse achteroevers met natuur en zonnepanelen in de Wieringemeerpolder: deze motie wil ik omarmen, met een paar opmerkingen. De natuurorganisaties hebben het initiatief genomen, dus zeker interessant om daarnaar te gaan kijken, maar tegelijkertijd is het lokale regionale draagvlak voor het initiatief onduidelijk en bestuurders hebben aangegeven dat ze hier niet heel warm van worden. Ik vind 3720 het wel passend bij het proces dat wij hebben gekozen, dat wij hierin gezamenlijk optrekken met de lokale bestuurders. Wij hebben het hier niet over aanwijzing van een zoekgebied, maar over een nadere verkenning en heeft het plan van de natuurorganisaties interessante elementen. Ik vind het goed dat we daar een haalbaarheidsstudie naar verrichten, maar wel is het belangrijk om dat samen met betrokken gemeenten te doen en dat het politiek-maatschappelijke draagvlak 3725 voor het initiatief wordt meegenomen in de haalbaarheidsstudie, dat vind ik een belangrijke voorwaarde voor het vervolg. Motie 116: energiearmoede: deze motie wil ik omarmen, hij is gekoppeld aan de financiële participatie in de RES en wij zullen het een plekje geven in de notitie over financiële participatie, hoe hier gebruik van kan worden gemaakt en welke rol dat kan

3730 spelen bij het tegengaan van armoede. Overigens is dit vraagstuk naast de RES geagendeerd voor de MRA om dat in meer bredere zin op te gaan pakken. Motie 117: financiële participatie, deze wil ik omarmen. Dat kan een belangrijke rol spelen voor het draagvlak voor de energietransitie. Daartoe werken wij samen met gemeenten een notitie Financiële participatie uit, dus de invalshoek van deze motie kan van toegevoegde waarde zijn en zullen wij daarbij betrekken.

3735 Motie 118: geen turbines zonder steun inwoners. De motie gaat heel erg op de verordening in en daarom wil ik deze motie ontraden, dat komt aan de orde bij de bespreking van de verordening. Hetzelfde geldt voor motie 119, waarbij niet zozeer sprake is van een keuze over de RES-zoekgebieden als wel, wat is de regelgeving die van toepassing is? Dat wordt niet bepaald in de RES maar in de verordening. Deze wil ik ontraden of ik zou u willen uitnodigen om hem aan te houden tot de bespreking van de verordening.

3740 Motie 120: WHO-geluidsnorm verwerken in de RES-kaarten: deze motie wil ik ontraden, wij hebben bij de bespreking van de verordening aangegeven dat wij ons willen baseren op de landelijke regelgeving en de WHO-norm voegt daar een plus aan toe. Er vindt nu een milieubeoordeling van de algemene regels van het Rijk plaats, dan zal ook worden gekeken of die normen die wij hanteren, toereikend zijn en dat zou eventueel kunnen leiden tot aanpassing van die regels. Dat wachten wij even af. Ik vind het voor

3745 nu onverstandig om dat te garanderen. Ook hiervoor geldt, het gaat om zoekgebieden en er zijn nog geen concrete projecten die getoetst kunnen worden of ze wel of niet voldoen aan de WHO-normen. Dat komt aan de orde in de vervolgfase. Motie 121: grensoverschrijdende teams: ik wil deze motie omarmen maar alleen voor die zoekgebieden waar het meerwaarde heeft en waar het grensoverschrijdend is tussen gemeenten, zoals in Ouder Amstel, Geingebied en aan de

3750 noordkant van Amsterdam. Daar zullen wij zeker participeren in gemeenschappelijke teams om dit verder uit te gaan werken. Motie 122: externe veiligheid en volkstuinten: deze motie wil ik omarmen, want wij moeten voldoen aan de regelgeving. Er is in het Bevi een specifieke bepaling opgenomen over volkstuinten, dat is het uitgangspunt voor de verdere uitwerking. Motie 123: molens toestaan in voorkeursgebieden maar niet in reservegebieden: deze motie wil ik ontraden

3755 want de reservegebieden kunnen helpen bij en bijdragen aan een voorspelbare overheid. Er wordt in eerste instantie gekeken naar gebieden die nu in kaart zijn gebracht, waarvan wij weten dat het onzeker is of die bij de concretisering overeind blijven en om die reden hebben Amsterdam en ook andere gemeenten een aantal reservegebieden aangewezen waar wij naar gaan kijken als blijkt dat wij de gestelde doelstelling niet gaan halen en het naar buiten toe helder is naar welke

3760 gebieden wij kijken zonder dat wij er weg willen gaan halen. Het is wel zo en dat heb ik in de commissie gezegd, hier moet helder over gecommuniceerd worden. Dat is de oproep die ik heb gedaan aan mijn collega in Amsterdam.

3765 De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Ik snap heel goed dat u zegt, dat wij helderheid moeten bieden aan de burgers en daarom heb ik inderdaad de motie aangepast. Er staat niet meer dat we de reservegebieden moeten weghalen, maar wel dat wij de ruimtelijke consequenties nog niet moeten laten ingaan voor de reservegebieden. Zo is het aan gemeenten om op een gegeven moment een reservegebied te promoveren tot een gewoon zoekgebied, een voorkeursgebied. Daarom is mijn oproep in de motie om in onze omgevingsverordening alleen de gewone

3770 zoekgebieden te benoemen als plaatsen waar windmolens mogelijk zijn. Dan heeft nog steeds

iedere gemeente de ruimte om te beslissen, wij willen nu ons reservegebied promoveren naar een voorkeursgebied. Zou u zich daarin kunnen vinden?

Gedeputeerde **STIGTER**: Daar zit enige logica in deze redenering, met deze uitleg wil ik de motie omarmen. Motie 124: uitdaagrecht: deze motie wil ik omarmen, het kan goed zijn om de betrokkenheid van de bewoners te vergroten in het RES-proces. Hetzelfde geldt voor motie 125, de kinder-RES, die wil ik ook omarmen, maar wij doen dat wel in overleg met de onderwijsinstellingen om hier een goed vervolg aan te kunnen geven. Motie 126: andere doelgroepen betrekken bij participatie: deze motie wil ik omarmen. Ik heb al eerder toegezegd na een motie van de CU om de communicatieprocessen te evalueren, maar het is goed om hierbij ook het participatieproces te betrekken om zicht te krijgen op welke groepen hebben wij goed bereikt in het proces en welke verdienen meer aandacht en op basis daarvan te kijken voor het vervolg wat het betekent voor de inrichting van het participatieproces. Motie 127: intergemeentelijke afstemming: ook deze motie wil ik omarmen, deze motie was te verwachten na de eerdere bespreking in de commissie. Ik heb vorige week in de stuurgroepen RES NHN en NHZ aangekondigd dat deze motie eraan zit te komen en dat ik daar positief tegenover zou staan en dat ik graag die spelregels en afspraken met hen zou willen maken en die afspraak wordt nu gemaakt, zodat we weten hoe wij met elkaar willen gaan samenwerken en hoe wij elkaar niet gaan verrassen in het vervolgproces. Motie 128: deze motie wil ik ontraden, het is niet aan de orde in het RES-proces omdat wij hiernaar kijken, maar bovenal ook op inhoud dat wij niet boren in drinkwatergebieden. Er vinden geen geothermieboringen plaats in waterwingebieden en in daarom is er nooit lekkage geweest. Motie 129: geen stappen zetten voordat de gezondheidseffecten helder zijn: deze motie wil ik ontraden, de RES-zoekgebieden worden geconcretiseerd, dus het vaststellen daarvan hoeft niet stopgezet te worden voordat we de gezondheidseffecten nader in kaart hebben gebracht. Motie 130: roept op tot geen juridische bijstand voor windmolenbouwers en is overbodig. Dat doen wij nergens, dus ook niet voor windmolenbouwers. Motie 131: pas op de plaats windmolens na uitspraak Raad van State. Deze motie ontraad ik, omdat het een belangrijke uitspraak is en het nodige huiswerk met zich meebrengt voor de beoordeling van de algemene regels en dat wachten wij netjes af. Deze uitspraak staat los van de RES-zoekgebieden, uiteindelijk zal de uitwerking wel relevant zijn voor de concretisering van de zoekgebieden, maar niet de RES zelf. Motie 132, deze moet ik ontraden. Het is mij niet ontgaan dat u het Klimaatakkoord goed heeft gelezen, meneer Van den Berg. Het klopt dat wij hebben afgesproken dat wij voor verdere uitbreiding vooral kijken naar wind op zee en dat in het Klimaatakkoord is opgeschreven dat wij in eerste instantie zoeken naar zon op dak. Dat klopt, maar als u het preciezer had gelezen, had u gelezen dat er niet staat 35TWh en dan moet u stoppen maar er is afgesproken dat er minimaal 35 TWh wordt opgehaald en daar zitten wij in, met daarbij de opmerking dat wij nog niet zo goed weten welk deel van alle zoekgebieden daadwerkelijk gerealiseerd wordt en uit de geschiedenis weten wij dat de helft van de gebieden zon afvalt in het proces en dat is een heel fors deel. Daarom is het niet goed om te zeggen, wij zijn er al, dus we doen wat minder. Wij zullen alles nodig hebben om te komen tot minimaal 35 TWh. Motie 133: deze motie wil ik omarmen, omdat in de volle breedte de energiestructuur aandacht behoeft, zowel in NHZ om de processen te faciliteren die elektriciteit gaan vragen en soms zit dat vast aan verduurzaming, bedrijven gaan meer elektriciteit gebruiken maar soms ook

aan de ruimtefunctie die wij toevoegen in het gebied, zoals woningbouw. Dat vraagt heel veel
3815 aandacht alles bij elkaar. Daarom is de taskforce vorig jaar gestart en die zijn wij nu aan het
inrichten met de andere overheden en de netbeheerders. Alles waartoe u in de motie oproept, zit
in de taskforce. Ik ben graag bereid om u over de voortgang te informeren. Motie 134: RES niet
vaststellen, maar wachten tot de gemeenten aan de verplichtingen van de uitspraak Raad van
State hebben kunnen voldoen: deze motie moet ik ontraden. Het is in eerste instantie de
3820 Rijksoverheid die aan de slag moet met aanpassing van de regels en de ruimte bestaat nog
steeds voor gemeenten om verder te gaan met de plannen, maar dat moeten ze wel zelf gaan
onderbouwen. Motie 135: zo geformuleerd wil ik hem ontraden, maar weet wel dat wij
gezondheid heel serieus nemen en wij overleggen met het Rijk en het expertisecentrum in
ontwikkeling om hier nader onderzoek naar te doen, dat gemonitord wordt wat de gevolgen zijn
3825 en dat wij in Nederland 'top of the bill' zijn ook op dit vlak. Zo geformuleerd gaat hij te ver voor
nu en moet ik hem ontraden. Motie 136: deze motie moet ik ontraden, omdat er te veel
onderdelen in zitten waarmee ik heel moeilijk uit de voeten kan in het RES-proces. Daarmee heb
ik alle moties behandeld. Dan nog het amendement.

3830 De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan mevrouw Van Soest over de juridische kant van het
amendement.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Voorzitter. Wij willen het amendement intrekken en wij
zullen tegen het voorstel stemmen.

3835

De **VOORZITTER**: Dat heeft te maken met de verstrekkendheid van het amendement, volgens ons
reglement kun je wel voor of tegen een voorstel zijn, maar geen amendement indienen dat tegen
het voorstel is, dat hebben wij uitgesloten in ons reglement van orde. Alle moties zijn
becommentarieerd. Wij zijn toe aan de tweede termijn.

3840

Tweede termijn

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter. Ik heb een korte bijdrage over een aantal moties waar
ik een korte toevoeging voor heb en dan hoeft het niet per se in de stemverklaringen apart
3845 genoemd te worden en dat scheelt tijd. Motie 120: al zijn wij überhaupt tegen de windmolens op
land, vinden wij dit toch een zinnige motie. Motie 121 van de CU: wij zijn tegen, er hoeven geen
teams te worden opgericht, dat kunnen de wethouders zelf doen. Motie 122: wij zijn voor, al zijn
wij tegen de bouw van windturbines op land, deze motie verzacht wel de pijn.

3850 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ik wil graag een schorsing.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor tien minuten tot 17.00 uur. De vergadering is
heropend. Een aantal van u heeft aangegeven geen behoefte te hebben aan een tweede termijn.

3855 De heer **KOYUNCU** (DENK): Voorzitter. Op basis van de feedback van GS heb ik mijn motie
aangepast, dat is motie 112 monitoring gezondheids- en veiligheidseffecten. Het dictum luidt:

“Verzoeken het college in gesprek te treden met het expertisecentrum Windenergie en Gezondheid over hoe de gezondheids- en veiligheidseffecten van de windturbines gemonitord moeten worden.” Ik heb de motie gemaïld aan de griffie.

3860

De **VOORZITTER**: De gewijzigde motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Voorzitter. Motie 115, binnendijkse achteroevers met zon, natuur en recreatie: die blijkt breed gesteund te worden ook door niet-indieners zoals DENK en SP, ik nodig ook de anderen uit om mee te doen. Wij moeten vooral de kans pakken bij een plan dat een win-winsituatie kan opleveren voor alle partijen, laten onderzoeken en niet op de bestuurlijke tafel laten afschieten. Laten wij dit plan oppakken en met alle partijen goed onderzoeken. Motie 138: er wordt in de RES voorgesteld deze motie als afgedaan te beschouwen maar dat is wat ons betreft niet het geval, nu blijkt dat de aandacht voor mbo'ers en vmbo'ers achterblijft en het mij ook niet helder is...

3870

De **VOORZITTER**: Dat is motie 138 van 2020. Het is verwarrend als u een nummer noemt van een motie die vandaag niet in stemming wordt gebracht.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ik dacht het juist goed te doen door wel een nummer te noemen. Die willen wij nog niet als afgedaan beschouwen nu blijkt dat de aandacht van en voor mbo'ers en vmbo'ers achterblijft en het mij ook niet helder is hoe wij nu daadwerkelijk starters en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt meenemen.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Voorzitter. GS roepen op om onze moties aan te houden tot de omgevingsverordening, maar dat gaan wij niet doen, want het is toch hoe de provincie zich opstelt in de RES van belang, welk uitgangspunt je daarin neemt als provincie, dat heeft heel veel met elkaar te maken. We hadden het eigenlijk anders gewild qua behandelvolgorde, maar we laten de moties voor nu staan, omdat wij het belangrijk vinden dat de provincie uitdraagt dat er een minimale afstand moet zijn bij woningen en buurgemeenten.

3885

De heer **KLEIN** (CU): Voorzitter. Motie 120 WHO-normen wil ik aanhouden tot de bespreking van de Omgevingsverordening NH 2022. Motie 123: het nog niet mogelijk maken van windmolens in reservegebieden: is die op deze manier uitvoerbaar of is er een andere manier waarop wij dit kunnen realiseren?

3890

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter. Wij kunnen de aanbevelingen van de gedeputeerde volgen, maar op een aantal zaken wil ik extra aandacht leggen, zoals de motie onderzoek binnendijkse achteroevers Wieringerhoek. De PvdA en ik hebben lokale gemeenteraadsleden gevraagd of ze wisten van het plan van onze partij in Medemblik en Hollands Kroon en daar wisten ze helemaal niets van. Daarom gaf de gedeputeerde waarschijnlijk aan dat het draagvlak troebel en onduidelijk is. Ik wil mensen die daarover twijfelen, vragen om voor te stemmen, omdat draagvlak niet alleen bestuurlijk is, maar het betekent dat de gemeenteraad zich hierover moet kunnen buigen en dat is niet gebeurd in dit geval. Nog een extra vraag over de volkstuintenmotie,

3895

- 3900 die overwegen wij te steunen omdat wij ook zien dat daar een hoop problemen ontstaan door de onduidelijkheid over wat er met tuinen kan gebeuren met zoekgebieden in de buurt. In het deel 'spreken uit' staat een tekst bij de eerste bullet waarvan onduidelijk is welke consequenties die heeft voor een algemeen oordeel over volkstuinen: "Volkstuinen waar overmacht mag worden, te zien als terreinen bestemd voor recreatief nachtverblijf en daarmee als kwetsbare objecten."
- 3905 Heeft dat juridische gevolgen voor andere volkstuinen behalve dan in de zoekgebieden?

Mevrouw **GIELEN** (GL): Voorzitter. Ik wil iets zeggen over een aantal moties, motie 115 Wieringerhoek: wij steunen de motie en ik sluit mij aan bij de opmerkingen van de indieners om nog even te kijken in een haalbaarheidsstudie of er manieren zijn waarop wij dat draagvlak eventueel zouden kunnen vergroten. Moties 127 en 108, gemeentegrenzen: wij zien de punten die er spelen ook op of bij gemeentegrenzen en daar is een rol voor de provincie om die gesprekken te faciliteren, die wij zullen die steunen. Motie 112 en het aangepaste dictum stelt ons gerust en die zullen wij ondersteunen. Ik heb een vraag aan de heer Van den Berg over motie 133 over energie-infrastructuur. De energie-infrastructuur vinden wij allemaal belangrijk, daar hebben wij het al geruime tijd over en er liggen al een heleboel mooie handreikingen, wij hebben de systeemstudie, een taskforce en wij hebben er al eerder moties over aangenomen. Ik zie niet helemaal wat deze motie hieraan toevoegt als het gaat over het in kaart brengen, want volgens mij hebben we dat al gedaan. Hij voelt overbodig op dit moment.

- 3920 De heer **SMALING** (SP): Voorzitter. Heel kort. Wij zullen voor en tegen sommige moties stemmen, wij zijn voor de moties over financiële participatie en grensgebieden maar niet als er teams moeten worden opgericht. Dat is niet zinvol, dat kunnen de wethouders zelf gaan regelen. Wij zullen tegen de voordracht stemmen, omdat wij fundamentele problemen hebben met de aanpak van de RES. Dat laat onverlet dat wij waardering hebben voor de gedeputeerde die hier zijn ziel en zaligheid in heeft gestopt en waarvan ik weet dat het een hele capabele figuur is, dat is het punt niet, maar wij verschillen van mening over de vele routes naar een duurzame toekomst. Uit alle inspreksessies en bij alle demonstraties waar ik ook bij ben geweest met veel mensen – ook bij heel slecht weer – zie je enorme angst voor en gevoel van er niet bij horen, dat staat haaks op wat veel collega's hier vandaag zeggen dat er veel draagvlak is en dat het allemaal goed gaat komen. Helaas, wij hopen dat er een wending komt die meer past bij de drukte in dit land, de vierkante meters waar je zo zuinig op moet zijn zodat ook iedereen innerlijk in balans is. Je omgeving hoort bij je innerlijke balans, niet alleen direct rondom je huis maar ook het landschap in het gebied waar je woont. Het kan niet voldoende benadrukt worden dat dat in stand gehouden moet worden. Dat is heel lastig in een land als Nederland en daar passen windturbines op korte afstand van woningen niet bij.

De **VOORZITTER**: Ik heb bericht ontvangen dat de PVV voornemens is om motie 128 aan te houden of in te trekken.

- 3940 De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter, dat klopt, die trekken wij in.

De **VOORZITTER**: Motie 128 is ingetrokken.

3945 Gedeputeerde **STIGTER**: Voorzitter. Heel kort. In reactie op de poging tot afhandeling van een oudere motie 138 uit 2020, arbeidsmarkt. Als dat niet afdoende is, dan komt er een nadere uitwerking van wat wij op dat vlak doen. In reactie op motie 123 van de CU, ik was vrij snel met mijn reactie op die motie en vervolgens kreeg ik via de zijlijn wat vragen over de uitvoerbaarheid. Ik stel voor ook deze motie aan te houden tot aan de behandeling van de Omgevingsverordening waartoe de motie strekt, zodat wij nog een aantal zaken kunnen uitzoeken. Een van de

3950 ingewikkeldheden waarmee wij te maken hebben, is dat in de RES geen onderscheid wordt gemaakt tussen zoekgebieden en reservegebieden, terwijl ons wel wordt gevraagd dat op te nemen in de verordening. Er wordt wel over gesproken, maar vindt niet die uitwerking plaats en ook niet de juridische status. Bij de behandeling kunnen wij ook vraagstukken zoals de 600 m en andere bespreken.

3955

De heer **KLEIN** (CU): Dan is het een goed idee om deze motie 123 aan te houden. Ik ben heel blij dat u het signaal serieus mee wilt nemen en gaat kijken hoe dit uitvoerbaar is bij de Omgevingsverordening.

3960 Gedeputeerde **STIGTER**: Dank voor uw coulance. In reactie op D66 draagvlak Wieringerhoek, ik bedoelde het zoals u het aangaf. Ik krijg verschillende signalen over het draagvlak. In beide gemeenten zijn moties aangenomen om te voorkomen dat landbouwgrond wordt ingezet voor de opwekking van duurzame energie, in die zin heeft de gemeenteraad er wel uitspraak over gedaan en raakt wel het plan van de natuurorganisaties, maar het plan als zodanig is nog niet aan de

3965 orde geweest bij de gemeenteraden. Ik stel voor om in de haalbaarheidsstudie naar draagvlak in brede zin te kijken naar het politieke en maatschappelijke draagvlak. De regels in het Bevi gaan niet zozeer over zon of wind, maar hebben betrekking op of daar wel of niet geslapen wordt, wat daar ook aan functies worden toegevoegd. Daar wordt aan getoetst, even los van de RES zoekgebieden. Dat geldt evenzeer voor gebieden die geen volkstuinen zijn maar waar wel soms

3970 geslapen wordt. Daar gelden ook regels voor uit het Bevi. Rest mij nog om te zeggen dat ik een positief oordeel kan geven over de aangepaste motie van DENK.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter. Ik zal mijn vraag verduidelijken. In de motie staat dat wij uitspreken dat volkstuinen waar overmacht mag worden, wij zien als terreinen bestemd voor

3975 recreatief nachtverblijf en daarmee als kwetsbare objecten. Krijgt dit geen juridische basis, rijdt dit niet enigszins in de wielen van ander beleid?

Gedeputeerde **STIGTER**: Dat is het beleid, dat is het beleid zoals het beleid uit het Bevi vertaald is. Volkstuinen waar periodiek overmacht kan worden, hebben juridisch gezien de status van

3980 recreatieve terreinen. Zo moeten ze ook worden behandeld vanuit de verschillende regelgevingen.

De **VOORZITTER**: Dat was de tweede termijn. Wij kunnen nu gaan oefenen met een bundeling van moties om te stemmen.

3985

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Voorzitter. Mevrouw Van Meerten heeft de vergadering om 15.30 uur verlaten, maar zij keert nu terug achter haar laptop en zo kan de gehele fractie mee stemmen.

3990 De **VOORZITTER**: Ik stel voor dat wij om 17.30 uur starten met de stemming. Ik schors de vergadering tot 17.30 uur zodat iedereen achter de pc kan gaan zitten en zich kan aanmelden bij Notubiz. De vergadering is heropend. Ik hoop dat iedereen achter Notubiz zit. U ziet de stemming 7 tot en met 51, als dat er niet staat, moet u even op de refresh-knop drukken. De heer Köhler heeft zich afgemeld, er kunnen 54 stemmen uitgebracht worden. Mevrouw Van
3995 Meerten is weer terug. Wij kunnen beginnen en als eerste breng ik motie 104 in stemming. Geen stemverklaringen of aantekening, ik open de stemming voor motie 104. Mevrouw Van der Waart (GL) is de enige ontbrekende, het lukt niet, kunt u uw handje opsteken? Bent u voor of tegen motie 104?

4000 Mevrouw **VAN DER WAART** (GL): Voor.

De **VOORZITTER**: De stemming is gesloten.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik heb in de haast verkeerd gestemd, het moet voor zijn.
4005

De **VOORZITTER**: Motie 104 is aangenomen met 40 stemmen voor en 14 stemmen tegen van D66, PVV, FvD en Fractie Baljeu. Geen stemverklaringen of aantekening, ik open de stemming voor motie 105, de stemming is gesloten. Ik wil u verzoeken om wat sneller te stemmen, als het een technisch probleem is, dan moeten we dat oplossen. Motie 105 is aangenomen met 51
4010 stemmen voor en 3 stemmen tegen van FvD. Ik open de stemming voor motie 106.

De heer **KLEIN** (CU): Stemverklaring. Met uitleg van de gedeputeerde dat het niet betekent dat er helemaal niks mogelijk is in het IJmeer, zullen wij voor motie 106 stemmen.

4015 De **VOORZITTER**: Ik open de stemming voor motie 106, de stemming is gesloten. Motie 106 is unaniem aangenomen met 54 stemmen voor. Ik open de stemming voor motie 107, de stemming is gesloten. Motie 107 is verworpen met 41 stemmen tegen en 13 stemmen voor van 50PLUS/PvdO, DENK, FvD, Fractie Baljeu, JA21 en PVV. Ik open de stemming voor motie 108, de
4020 stemming is gesloten. Motie 108 is aangenomen met 41 stemmen voor en 13 stemmen tegen van D66, FvD, PVV en Fractie Baljeu. Ik open de stemming voor motie 109, de stemming is gesloten. Motie 109 is verworpen met 44 stemmen tegen en 10 voor van 50PLUS/PvdO, DENK, JA21, PVV en Fractie Baljeu. Ik open de stemming voor motie 110, de stemming is gesloten. Motie 110 is verworpen met 44 stemmen tegen en 10 stemmen voor van 50PLUS/PvdO, DENK, JA21, PVV en Fractie Baljeu. Ik open de stemming voor motie 111, de stemming is gesloten. Motie 111
4025 is verworpen met 34 stemmen tegen van CU, D66, GL, PvdD, PvdA en VVD en 20 stemmen voor. Ik open de stemming voor motie 112, de stemming is gesloten. Motie 112 is aangenomen met 48 stemmen voor en 6 stemmen tegen van D66. Ik open de stemming voor motie 113, de stemming is gesloten. Motie 113 is verworpen met 38 stemmen tegen en 16 stemmen voor van

4030 50PLUS/PvdO, DENK, FvD, Fractie Baljeu, JA21, PVV en SP. Ik open de stemming voor motie 114, de stemming is gesloten. Motie 114 is verworpen met 38 stemmen tegen en 16 stemmen voor van 50PLUS/PvdO, DENK, FvD, JA21, PVV, Fractie Baljeu en SP. Ik open de stemming voor motie 115.

4035 De heer **KLEIN** (CU): Stemverklaring. Wij hebben mooie schetsen gezien van natuurorganisaties van de binnendijkse achteroevers met zon, maar het gaat over andermans grond in een gemeente die zelf niet enthousiast is, het moet dus echt in overleg met de eigenaren en de betreffende gemeente. Dat staat gelukkig in de motie, daarom zullen wij voor stemmen.

4040 De **VOORZITTER**: Ik open de stemming voor motie 115, de stemming is gesloten. Motie 115 is aangenomen met 30 stemmen voor en 24 stemmen tegen van CDA, FvD, Baljeu, JA21, PVV en VVD. Ik open de stemming voor motie 116, de stemming is gesloten. Motie 116 is aangenomen met 34 stemmen voor en 20 stemmen tegen van FvD, Fractie Baljeu, JA21, PVV en VVD. Ik open de stemming voor motie 117, de stemming is gesloten. Motie 117 is aangenomen met 33 stemmen voor en 21 stemmen tegen van 50PLUS/PvdO, FvD, JA21, PVV, Fractie Baljeu en VVD. Ik open de stemming voor motie 118, de stemming is gesloten. Motie 118 is verworpen met 40 stemmen tegen en 14 stemmen voor van 50PLUS/PvdO, CDA, DENK, JA21, PVV en Fractie Baljeu. Ik open de stemming voor motie 119.

4050 De heer **SMALING** (SP): Stemverklaring. Geldt ook voor de vorige motie, wij vinden het idee sympathiek maar achten het niet goed uitvoerbaar, daarom stemmen wij tegen beide moties.

4055 De **VOORZITTER**: Ik open de stemming voor motie 119, de stemming is gesloten. Motie 119 is verworpen met 40 stemmen tegen en 14 voor van 50PLUS/PvdO, CDA, DENK, JA21, PVV en Fractie Baljeu. Ik open de stemming voor motie 121, de stemming is gesloten. Motie 121 is aangenomen met 33 stemmen voor en 21 stemmen tegen van 50PLUS/PvdO, D66, FvD, Fractie Baljeu, JA21, PVV en SP. Ik open de stemming voor motie 122, de stemming is gesloten. Motie 122 is unaniem aangenomen met 54 stemmen voor. Ik open de stemming voor motie 124.

4060 Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Stemverklaring, het uitdaagrecht geldt volgens ons als er inwoners zijn die een taak die de overheid doet, beter of goedkoper kunnen of misschien allebei. Dat is prima en goed, maar in dit geval kunnen mensen met een duurzaam energieproject verder hun gang gaan zoals alle initiatiefnemers dat kunnen, wij zien niet waarom wij hierbij het uitdaagrecht nodig hebben en daarom stemmen wij tegen.

4065 De heer **KOYUNCU** (DENK): Voorzitter, ik maak mij druk over de passage dat 'bewoners het gevoel moeten hebben dat ze controle hebben'. Dat klinkt als een wassen neus, wij hopen op echte controle en niet alleen het gevoel. Wij stemmen toch voor omdat wij de geest van de motie ondersteunen, al is de woordkeuze enigszins ongelukkig.

4070 De **VOORZITTER**: Ik open de stemming voor motie 124. De stemming is gesloten. Motie 124 is aangenomen met 36 stemmen voor en 18 stemmen tegen van CDA, FvD, Fractie Baljeu, JA21, PVV

en SP. Ik open de stemming voor motie 125, de stemming is gesloten. Motie 125 is aangenomen met 33 stemmen voor en 21 stemmen tegen van 50PLUS/PvdO, FvD, JA21, PVV, Fractie Baljeu en VVD. Ik open de stemming voor motie 126.

4075

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Stemverklaring, omdat wij dit een aardige motie vinden, het is namelijk goed om zoveel mogelijk burgers te betrekken bij burgerparticipatie of directe democratie, stemmen wij voor, maar met de opmerking dat participatie ook belangrijk is wanneer jongeren of de doelgroep een andere mening hebben

4080

De **VOORZITTER**: Ik open de stemming voor motie 126, de stemming is gesloten. Motie 126 is aangenomen met 38 stemmen voor en 16 stemmen tegen van Fractie Baljeu, PVV, SP en VVD. Ik open de stemming voor motie 127, de stemming is gesloten. Motie 127 is aangenomen met 47 stemmen voor en 7 stemmen tegen van 50PLUS/PvdO, FvD en PVV. Ik open de stemming voor

4085

motie 129.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Voorzitter. Ik heb verkeerd gestemd bij de vorige motie, dat had voor moeten zijn.

4090

De **VOORZITTER**: Dat staat nu in de notulen. Heeft geen consequenties voor de stemming over deze motie. Ik open de stemming voor motie 129, de stemming is gesloten. Motie 129 is verworpen met 39 stemmen tegen en 15 stemmen voor van 50PLUS/PvdO, FvD, JA21, PVV, SP en Fractie Baljeu. Ik open de stemming voor motie 130, de stemming is gesloten. Motie 130 is verworpen met 35 stemmen tegen en 19 stemmen voor van CDA, CU, D66, GL, PvdA en VVD. Ik

4095

open de stemming voor motie 131, de stemming is gesloten. Motie 131 is verworpen met 39 stemmen tegen en 15 stemmen voor van 50PLUS/PvdO, FvD, JA21, PVV, SP en Fractie Baljeu. Ik open de stemming voor motie 132, de stemming is gesloten. Motie 132 is verworpen met 35 stemmen tegen en 19 stemmen voor van 50PLUS/PvdO, CDA, FvD, JA21, PVV, SP en Fractie Baljeu JA21, PVV en SP. Ik open de stemming voor motie 133.

4100

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Stemverklaring. Wij achten deze motie overbodig, een van mijn eerste aangenomen moties in PS zag precies hierop en wij hameren hier al steeds op, maar dank aan JA21 voor deze steun aan de energietransitie, dus wij zullen voor stemmen.

4105

Mevrouw **GIELEN** (GL): Stemverklaring. Alhoewel wij heel blij zijn dat JA21 de nut en noodzaak van een bestendige elektriciteitsinfrastructuur met ons deelt, kunnen wij geen nieuwe punten vinden in de motie. Wij hebben al een taskforce en omdat wij de motie echt overbodig achten, zullen wij tegen stemmen.

4110

De **VOORZITTER**: Ik open de stemming voor motie 133, de stemming is gesloten. Motie 133 is aangenomen met 38 stemmen voor en 16 stemmen tegen van D66 en GL. Ik open de stemming voor motie 134, de stemming is gesloten. Motie 134 is verworpen met 38 stemmen tegen en 16 stemmen voor van 50PLUS/PvdO, DENK, FvD, JA21, PVV, SP en Fractie Baljeu. Ik open de stemming voor motie 135, de stemming is gesloten. Motie 135 is verworpen met 30 stemmen

4115 tegen van D66, PvdA, GL en VVD en 24 stemmen voor. Ik open de stemming voor motie 136, de stemming is gesloten. Motie 136 is verworpen met 39 stemmen tegen en 15 stemmen voor van DENK, FvD, JA21, PVV, SP en Fractie Baljeu. Ik open de stemming voor voordracht 31.

4120 Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Stemverklaring. Wij hebben als CDA geworsteld met voor of tegen stemmen. Wij gaan voor stemmen en de reden hiervoor is dat het tegengaan van de klimaatverandering een enorme opgave is. Het is nu nog niet duidelijk welke technieken daar uiteindelijk een doorslaggevende rol in gaan spelen, dus moeten we ook investeren in wind en zon, ook om deze technieken verder te verbeteren. Wij zijn het er daarom mee eens dat er gezocht is naar geschikte plekken voor wind en zon in onze provincie en dat is wat deze RES
4125 doet. Hierna komt het traject van vergunningverlening gebaseerd op regels die gemeenten en provincie stellen. Daarin vinden wij dat de provincie geen goede rol heeft gepakt en gaat pakken, want die staat in raar contrast met de rol die zij opeist in het woningbouwdossier. Die discussie komt terug bij ons initiatiefvoorstel. De zoekgebieden zijn nog geen vindgebieden en wij geven de politieke bestuurders op dit moment het voordeel van de twijfel om door te gaan met de RES.

4130 Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Stemverklaring. Zolang de zoekgebieden in de RES blijven staan, zullen wij tegen de voordracht stemmen.

4135 De **VOORZITTER**: Ik open de stemming voor voordracht 31, RES 1.0 NHN en NHZ. De stemming is gesloten. De voordracht RES 1.0 is aangenomen met 38 stemmen voor en 16 stemmen tegen van 50PLUS/PvdO, DENK, FvD, JA21, Fractie Baljeu, PVV en SP. Ik schors de vergadering tot 19.30 uur voor de dinerpauze. Ik wil u verzoeken op dat moment opnieuw in te loggen, zodat alle computers gerefreshed zijn.

4140 *Schorsing van 18.24 tot 19.30 uur - dinerpauze*

17. Referendumverzoek RES 1.0 Noord-Holland Zuid en Noord-Holland Noord (Voordracht 40)

4145 De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. We zijn ondertussen aanbeland bij agendapunt 17. Dat is het Referendumverzoek RES 1.0, voordracht 40. We kennen een Referendumverordening. Er zijn handtekeningen verzameld voor een referendum over de RES 1.0. De eerste fase van een referendumverzoek wordt gevormd door een geldige en tijdige kennisgeving van een referendumverzoek betreffende het besluitpunt dat geagendeerd staat voor de eerstvolgende PS-
4150 vergadering. Er zijn minstens 500 handtekeningen voor nodig. Na die eerste kennisgeving, als die 500 handtekeningen zijn verzameld, dat is het besluit over toelating, dan volgen er nog twee fasen. De fase van een inleidend verzoek. Daarvoor zijn minimaal 10.000 handtekeningen nodig. Daar staat een periode van vier weken voor. Om een definitief verzoek in te dienen, geldt een periode van zes weken met in totaal minimaal 45.000 handtekeningen. Als dat definitieve
4155 verzoek wordt toegelaten door uw Staten dan nemen PS een besluit over het houden van een referendum. Dat is in Noord-Holland raadgevend.

Op 22 juni zijn door de initiatiefnemer voldoende geldige handtekeningen bij de griffie ingeleverd. U gaat nu met elkaar in debat over de vraag of de RES al dan niet referendabel is. Bij de voordracht is een juridisch advies gevoegd. Dat gaat in op de juridische aspecten en achtergrond van het geheel. Afgelopen donderdag heeft ook de juridisch adviseur in een technische briefing uitleg en toelichting gegeven aan alle Statenleden die daaraan behoefte hadden. Daarvan is ook een verslag gemaakt en bij de stukken gepubliceerd.

4160

De heer Stigter kan tijdens de behandeling vragen beantwoorden over de RES. Voor het overige is de Referendumverordening een aangelegenheid van Provinciale Staten. Ik zal proberen om zoveel mogelijk interrupties toe te staan en het debat te laten volgen.

4165

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): We zijn aangekomen bij een kantelpunt voor provinciale democratie. We staan aan de vooravond van het allereerste provinciale referendum ooit. Een burgerinitiatief is succesvol gestart rondom de RES 1.0. Dit is een geweldig signaal, want dit betekent dat de RES leeft onder de inwoners van Noord-Holland. Het is tevens een signaal waarvan je zou verwachten dat menig partij in deze politieke arena, toch zeker de coalitiepartijen die het Coalitieakkoord hebben gesloten, waarin met termen als 'democratie' en 'burgerparticipatie' zeker niet zuinig is omgegaan, voor dit referendumverzoek zullen stemmen. Echter, hoorde ik tegelijkertijd coalitiepartijen, zonder gedegen kennis van de referendumverordening zeggen, dat zij tegen stemmen. Niet omdat het besluit spoedeisend is, maar onwenselijk.

4170

4175

Gelukkig is de huisadvocaat ingeschakeld voor een gekleurde lezing. Er zou mogelijk sprake kunnen zijn van artikel 5 lid 2 uit de Referendumverordening. Echter, spoedeisendheid om aan het Klimaatakkoord te voldoen, vervalt zeker wanneer de volksgezondheid in het geding is als er onvoldoende rekening is gehouden met de negatieve gezondheidsaspecten van windturbines. Er is namelijk niet geluisterd naar zorgen omtrent geluidsnomen. Dit is in strijd met het Europees Recht. Zie Telegraaf van 30 juni jl. Spoedeisend zou moeten zijn, het luisteren naar Noord-Hollanders en dit omzetten in daadkracht.

4180

Noord-Hollanders worden tijdens insprekavonden door hun D66-voorzitter belachelijk gemaakt en de VVD heeft welgeteld nul vragen voor de sprekers met zorgen over de weggestreepte zeshonderd meter afstandseis, om over het RES-proces nog maar te zwijgen.

4185

Het RES proces is zeer ondemocratisch verlopen, maar het bestuur van Noord-Holland is lovend over zichzelf: "Er is met veel mensen gesproken."

Feitelijk, bij de RES-ateliers, -het zegt de Noord-Hollanders helemaal niets-, zijn de avonden gevuld met Usual Suspects en jaknikkers. Dit noemt het bestuur van Noord-Holland representatief voor de Noord-Hollander?

4190

Ook de natuur- en milieuorganisaties stellen in een krantenartikel van 1 juli jl. dat burgers niet genoeg betrokken zijn bij de RES-plannen. Maar het bestuur van Noord-Holland is nog steeds lovend over zichzelf. De arrogantie spat er vanaf. "Ja, zegt het bestuur dan, de gemeenten organiseren de RES-ateliers en deze gemeenten zijn door het volk vertegenwoordigd." Maar dit Klimaatakkoord is pas na de verkiezingen tot stand gekomen. Geen een Noord-Hollander heeft direct gestemd voor deze RES'en. Daardoor dreigt de representatieve democratie niet meer representatief te zijn. Dit instrument kan daar vandaag op dit thema verandering in brengen. Zal D66 in de bres springen voor haar referendum? Waar zullen GroenLinks en de PvdA staan, met

4195

- 4200 hun grote mond over burgerparticipatie? Zij willen toch niet werkelijk het beeld bevestigen dat over deze partijen bestaat? Het open debat afschaffen en kiezers de mond snoeren. Wat hebben de coalitiepartijen nu daadwerkelijk aan democratisering bereikt voor de Noord-Hollander? Dit is de eerste keer dat er gebruik wordt gemaakt van de Referendumverordening, maar nog zonder de verordening te kennen zeggen coalitiepartijen meteen tegen te stemmen.
- 4205 Onze verordening is volkomen duidelijk: Dit referendum is rechtsgeldig. Er is geen sprake van spoedeisendheid. Al zou er sprake zijn van spoedeisendheid, conform artikel 5.2n, dan is een referendum mogelijk conform artikel 11.3 van de Referendumverordening. Juridisch gezien is dit besluit dus gewoon referendabel. Nu tegen stemmen is pure onwil. Het tegen stemmen is alleen om het tegenhouden, want zelfs de inwerkingtreding hoeft niet te staken.
- 4210 De zittende macht hoeft niet bang te zijn. Een raadgevend advies kan meegenomen in de RES 2.0. en dan geen advies van de eerder genoemde Usual Suspects, maar een advies van alle Noord-Hollanders. Stemt een volksvertegenwoordiger tegen deze kennisgeving, dan is hij de tem democratie onwaardig. Stemt een volksvertegenwoordiger tegen deze kennisgeving, dan heeft hij lak aan de inwoners van Noord-Holland. . Stemt een volksvertegenwoordiger tegen deze
- 4215 kennisgeving, dan is hij tegen de democratie. Onomstotelijk staat vast: als volksvertegenwoordigers tegen deze kennisgeving stemmen, dan is dat een politieke afweging. Er is geen enkele reden om dat te doen. FvD ziet dadelijk graag een hoofdelijke stemming aangaande dit besluit. Aan welke kant staan de volksvertegenwoordigers?
- 4220 Graag lees ik in lijn met mijn betoog de moties van FvD voor. De eerste motie wordt samen ingediend met de PVV, SP en 50PLUS/PvdO. De tweede motie wordt samen de PVV en 50PLUS/PvdO ingediend, terwijl de derde motie samen met de SP wordt ingediend.
- 4225 **Motie 137/05-07-2021**
24/7 Referendum verzoek indienen
- De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 28 juni en 5 juni 2021 voor de bespreking van agendapunt 17:*
- 4230 *Constaterende dat;*
- *De mogelijkheid tot het indienen van een ondersteuningsverklaring en/of handtekening voor een referendumverzoek op de provinciale site is uitgeschakeld nog voordat de 3 werkdagen voor het besluit waren aangevangen;*
 - *Bij papieren verzoeken er 24/7 de mogelijkheid bestaat om een verzoek in te dienen.*
- 4235 *Van mening zijnde dat;*
- *Juist nu de provincie het zetten van een digitale handtekening tot het houden van een referendum faciliteert, zij net zo moet functioneren als wanneer initiatiefnemers zelf de handtekeningen zowel digitaal als fysiek zouden verzamelen.*
- Roept Gedeputeerde Staten op:*
- 4240 - *Gedurende de aanvraag van een referendum de mogelijkheid tot het indienen van een verzoek tot aan het definitieve besluit tot een referendum en/of het moment dat het*

verzoek geen doorgang meer vindt doorlopend open te stellen voor iedere kiesgerechtigde die een verzoek wil indienen.

En gaan over tot de orde van de dag.

4245 *Forum voor Democratie, PVV, SP en 50PLUS/PvdO*

Motie 138/05-07-2021

Ruchtbaarheid referendum'

4250 *De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 28 juni en 5 juni 2021 voor de bespreking van agendapunt 17.*

Constaterende dat:

- *De drempels tot het houden van een referendum ten opzichte van de eerdere landelijke verordening raadgevend referendum hoog zijn;*

4255 - *Het voor initiatiefnemers hoge kosten met zich kan meebrengen om zoveel mogelijk Noord-Hollanders te bereiken;*

- *De maatregelen door de overheid ten aanzien van 'COVID-19' bovenstaand gegeven bemoeilijken.*

Van mening zijnde dat:

4260 - *Het belangrijk is dat een dergelijk democratisch instrument bij zoveel mogelijk Noord-Hollanders onder de aandacht wordt gebracht.*

Roept Gedeputeerde Staten op:

- *In de komende vier weken via haar kanalen aandacht te besteden aan het referendum.*

- *Samen met de initiatiefnemers een informatie advertentie op te stellen en deze te laten publiceren in de regionale en lokale kranten;*

4265

En gaan over tot de orde van de dag.

Forum voor Democratie, PVV en 50PLUS/PvdO

Motie 139/05-07-2021

4270 *Geen beroep meer op spoedeisendheid en dringende belangen RES 1.0*

De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 28 juni en 5 juni 2021 voor de bespreking van agendapunt 17.

Constaterende dat:

4275 - *Er een uitspraak van de Raad van State ligt welke de geluidsnormen die zijn gebruikt voor plaatsing van windturbines direct buiten werking stelt;*

- *Er van de geluidsnormstelling nooit een milieubeoordeling (MER) is gemaakt door de Nederlandse overheid;*

4280 - *Het Europese Hof stelt dat ook algemene windturbinenormen zelf aan een milieubeoordeling moeten worden getoetst, conform een uitspraak in 2020 in het Nevele-arrest;*

Van mening zijnde dat:

- *Een spoedeisend en dringend karakter wordt gekenmerkt door de eigenschap dat het geen uitstel en geen afstel mag ondervinden;*

- 4285 - *Wanneer het Europees Hof de plaatsing van windturbines kan doen uitstellen dit afbreuk doet aan het spoedeisende en dringende karakter;*
- *Het wel meevalt met de spoedeisendheid en dringende belangen van de RES 1.0 wanneer de aanleg van windturbines uitgesteld kan worden, in casu vanwege een vonnis van de Raad van State.*

4290 *Roept Provinciale Staten op:*

- *Wanneer zij zich uit wenst te spreken tegen het provinciaal referendum over de RES 1.0 zij zich niet langer mag beroepen op de spoedeisendheid en dringende belangen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Forum voor Democratie en SP

4295

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Vandaag wordt ons gevraagd om een besluit te nemen in het kader van de Referendumverordening Noord-Holland uit 2018. Als de provincie besluit een
4300 Referendumverordening in te stellen dan weet ze van tevoren dat een referendum altijd betrekking zal hebben op een onderwerp, waar je als Provinciale Staten in meerderheid positief tegenover staat. Je weet ook dat het een onderwerp is dat vele mensen raakt en dat naar verwachting niet alle inwoners er hetzelfde over zullen denken. Anders gaan mensen niet de moeite nemen om 45.000 handtekeningen op te halen. Daarbij neemt de provincie als
4305 tussenbestuurslaag vaak besluiten die andere bestuursorganen raken, ook al is er sprake van een gezamenlijk besluit. Dat maakt een beslissing over een referendum voor de RES'en ook zo lastig. Het besluit tot het vaststellen van de RES'en is een onderdeel van een groter samenwerkingsproces en niet iets van alleen de Provincie Noord-Holland. Een referendum over de RES'en is daarom een slecht idee. Het CDA heeft in het verleden aangegeven tegen de huidige
4310 Referendumverordening te zijn, als een van de weinige partijen overigens. Een grote meerderheid van de Staten heeft besloten tot instelling van een Referendumverordening. Het werd gevierd als een grote overwinning. Er is destijds heel bewust nagedacht over welke, zeer beperkte gronden er zijn voor het afwijzen van een referendumverzoek. Het feit dat de provincie een Referendumverordening heeft, maakt haar dus ook schapplichtig. Ook al ben je van mening dat
4315 dit gaat over een belangrijk onderwerp, vertraging ongewenst is en een dergelijk referendum lastig is gegeven de complexiteit van een besluit. Als je provinciale besluiten onderwerp wilt laten zijn van een referendum dan is het mogelijk dat je het besluit uiteindelijk gaat herzien. En ja, in principe is dit besluit referendabel. Er moet echter politiek besloten worden of er een uitzondering is als bedoeld in artikel 5 lid 2 van de Referendumverordening, specifiek het
4320 gestelde onder 'n'. Zijn hier nu spoedeisende of dringende provinciale belangen waardoor er geen referendum gehouden kan worden over de RES'en?
Het CDA heeft enorm geworsteld met de vraag of een besluit over RES'en al dan niet onderwerp voor een referendum kan zijn. We hebben ook een bestuurlijke verantwoordelijkheid richting gemeenten, Rijk en initiatiefnemers van wind- en zonneparken, waarmee we samen dit proces
4325 zijn gestart. Maar we hebben ook een bestuurlijke verantwoordelijkheid naar onze inwoners, die we middels onze Referendumverordening nu eenmaal de mogelijkheid hebben geboden een referendum aan te vragen. Uiteindelijk gaat het ons om de beantwoording van de vraag of we

richting onze inwoners kunnen motiveren dat er sprake is van een spoedeisend en dringend belang. Na lange beraadslagingen kunnen wij niet anders concluderen dan dat de spoedeisendheid of het dringend belang er niet is. Het RES-besluit is gericht op doelstellingen in 2025 en 2030. Hoe vervelend een vertraging ook is, er gebeurt niet iets op korte termijn dat de doelstellingen van het Klimaatakkoord als zodanig onmogelijk maakt. Hierbij hebben we ook overwogen dat een referendum betrekking heeft op slechts twee van de dertig RES-regio's. Al hoewel wij een referendum op dit moment dus een slecht idee vinden, komen wij toch tot het oordeel dat een uitsluitingsgrond, als bedoeld in artikel 5 lid 2 van de verordening, zich niet voordoet en het besluit referendabel is.

De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): De PVV kan het kort houden bij dit agendapunt. Als groot voorstander van referenda wil onze fractie de initiatiefnemers een dikke pluim geven voor alle moeite die zij hebben ondernomen en feliciteren met het mooie resultaat van 866 geldige digitale en bijna 250 geldige schriftelijke handtekeningen. Dat is ruim boven de drempel van 500 handtekeningen. Zoals onze fractie al eerder aangaf, gaat de RES 1.0 verstrekkende gevolgen hebben voor onze burgers, terwijl zij nauwelijks gehoord zijn. Alleen al daarom zou het prachtig zijn als een referendum kan worden bewerkstelligd.

Wat de PVV betreft is het besluit "RES 1.0 Noord-Holland Zuid en Noord-Holland Noord" wel referendabel, wordt de kennisgeving toegelaten en kan de inwerkingtreding van het vandaag aangenomen besluit vervallen tot een beslissing daarover in een later stadium. Onze fractie kan dan ook niet instemmen met voorliggende voordracht.

Mevrouw **STRENS** (D66): Het zal bij velen bekend zijn dat D66 voorstander is van het instrument referendum en bij voorkeur het bindend correctief referendum. Als echte noodrem op onze democratie. Het feit dat wij voorstander zijn van dit instrument wil niet zeggen dat het altijd ingezet kan worden en elk verzoek om een referendum toegestaan moet worden. Het is voor D66 van belang dat er daadwerkelijk iets met de uitkomst van het referendum gedaan kan worden en we de input van onze inwoners serieus nemen. Daar zit voor D66 in dit geval de crux. We besluiten niet als enige overheid over de RES'en, maar meerdere bestuursorganen hebben deze strategie vastgesteld.

Het oordeel van de D66-fractie is dat er in dit geval sprake is van dringende provinciale belangen en spoedeisendheid. De RES'en zijn opgesteld van onderop, met participatie van heel veel inwoners, in nauwe samenspraak en op basis van co-creatie met alle Noord-Hollandse gemeenten en de waterschappen in de RES-regio's. Wij geven hiermee uitvoering aan het vastgestelde klimaatakkoord van het Rijk, een besluit van een bovenliggende overheid. Het zijn bestuurlijke ambities en zoekgebieden die Provinciale Staten hebben bekrachtigd. Wij zullen dus voor de voordracht stemmen en daarmee is ons oordeel dat het hier gaat om een niet referendabel besluit.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

4370 De heer **KLEIN** (CU): Ik hoor mevrouw Strens zeggen dat er sprake is van dringende provinciale belangen. Dat het een belangrijk provinciaal onderwerp is, kan ik voor een groot deel in meegaan. Onze verordening stelt dat de inwerkingtreding niet kan worden uitgesteld, vanwege deze dringende belangen. Dat zie ik toch niet. Het is toch zo dat we de inwerkingtreding gewoon parallel aan het referendum kunnen laten plaatsvinden?

4375

Mevrouw **STRENS** (D66): Dat zou volgens mij in theorie kunnen.

De heer **KLEIN** (CU): Dat betekent dus dat de uitzonderingsgrond, die zegt dat de inwerkingtreding niet kan worden uitgesteld, niet van toepassing is.

4380

Mevrouw **STRENS** (D66): Ik heb in mijn betoog uitgelegd waarom wij denken dat er wel sprake is van dringende provinciale belangen, op basis waarvan een uitzondering worden gemaakt. Dat is hier dat het gaat om een niet-referendabel besluit.

4385 De heer **KLEIN** (CU): Het gaat niet om de aanwezige dringende provinciale belangen. Het gaat erom dat de inwerkingtreding niet kan worden uitgesteld vanwege dringende provinciale belangen.

4390 Mevrouw **STRENS** (D66): Volgens mij blijf ik mezelf herhalen. Het is ons oordeel dat er wel sprake is van die dringende provinciale redenen waarom over dit onderwerp geen referendum gehouden kan worden en het een niet-referendabel besluit is.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Vastenhouw.

4395 Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Is mevrouw Strens het met mij eens dat dit besluit, deze kennisgeving, dit referendum op basis van technische aspecten referendabel is?

4400 Mevrouw **STRENS** (D66): Ik kan er op meerdere manieren naar kijken. Dat is ook uitvoerig toegelicht in de bespreking. Er kan inderdaad sprake zijn van een referendabel besluit, maar dat er ook afwegingen zijn op basis waarvan je daar anders tegenaan kunt kijken en er dus geen referendum kan worden gehouden over een besluit.

4405 Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Ik denk dat mevrouw Strens mijn vraag niet begrepen heeft. Is mevrouw Strens het met mij eens dat, op basis van de ingediende handtekeningen, er sprake is van een referendabel besluit?

4410 Mevrouw **STRENS** (D66): In beginsel is dat het geval, maar wij vormen ons oordeel op basis van de totale Referendumverordening. Als totaaloordeel komen wij tot het oordeel dat het gaat om een niet-referendabel besluit.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van den Berg.

4415 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik hoor mevrouw Strens zeggen dat dit dus zo spoedeisend is dat we hiermee niet kunnen wachten en dat het verzoek dus niet referendabel is. We hebben hier met een wereldwijd issue te maken en claimt mevrouw Strens dat het op een jaar, misschien twee jaar zal aankomen in Provincie Noord-Holland voor twee van de dertig RES-regio's, terwijl we het over doelstellingen voor 2030 en 2050 hebben. Hoe kan zij claimen dat dit een spoedeisend karakter heeft en dat we niet enkele maanden zouden kunnen wachten?

4420 Mevrouw **STRENS** (D66): Ik gaf aan dat het een totaal afweging is, waar we kijken naar spoedeisendheid en dringende provinciale belangen en waarvan, als je het totaal afweegt, wel sprake is en dat we hier dus spreken over een niet referendabel besluit.

4425 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik hoor wat u zegt hoor, maar ik kan er gewoon niet bij. Nogmaals, we hebben een wereldwijd probleem, om het zomaar te zeggen en om volledig het D66-straatje in te fietsen. En dan kan Provincie Noord-Holland hiermee niet even wachten op wereldwijde schaal? Als kleine provincie in Nederland zouden we niet een half jaar tot een jaar kunnen wachten met het oplossen van een wereldwijd probleem? Ik vraag om een uitleg van mevrouw Strens.

4430 Mevrouw **STRENS** (D66): We hebben met elkaar termijnen afgesproken in het Klimaatakkoord. Wij vinden het belangrijk dat we daar aan voldoen en dus ook hiermee doorgaan.

4435 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Vastenhouw.

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): U was iets te snel voorzitter. Ik heb zeker nog een vraag voor mevrouw Strens. Mevrouw Strens stelt dat op basis van de handtekeningen dit besluit gewoon referendabel is. Ze stelt ook dat er op grond van artikel 5.2.n sprake is van spoedeisendheid. Is mevrouw Strens bekend met artikel 11.3 van de verordening? Het lijkt erop dat mevrouw Strens de verordening totaal niet heeft gelezen en totaal niet kent. Daarin staat namelijk, ondanks dat u stelt dat het spoedeisend is, er toch parallel aan het besluit een referendum kan plaatsvinden. Stemt u nu voor de voordracht, dus tegen de kennisgeven, dan neemt u een niet rechtsgeldig besluit. Bent u dat met mij eens?

4445 Mevrouw **STRENS** (D66): Volgens mij is mevrouw Vastenhouw ook bekend met het feit dat D66 sinds haar oprichting in 1966 zich al hard maakt voor het referendum. Dus mij beschuldigen van het feit dat ik de Referendumverordening niet ken, daar houd ik me verre van. Dat is wat mij betreft voldoende antwoord op de vraag.

4450 De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Gaat het hier om een raadgevend of een bindend referendum?

4455 Mevrouw **STRENS** (D66): Wat hier voorligt en hoe onze verordening is opgesteld, gaat het over een raadgevend referendum.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Dan zou ik u willen vragen. Als het om een raadgevend referendum gaat, dan houdt het resultaat van het referendum niets tegen. Het is een advies vanuit het volk. Kijkt u er dan anders naar?

4460

Mevrouw **STRENS** (D66): We vinden het belangrijk dat als een referendum wordt gehouden, dat je ook daadwerkelijk iets kunt doen met dat besluit. Of het nu raadgevend of correctief, het lastige hiervan is dat het in gezamenlijkheid met onze bestuurlijke partners is opgesteld, waardoor we niet zelfstandig, alleen als Noord-Holland, kunnen zeggen, of het nu voor of tegen is en we nemen dat advies ter harte, dat we hier anders in besluiten. Wat dat betreft maakt het ons in dat geval niet uit of het gaat om een raadgevend of correctief bindend referendum. Gezien de aard van het besluit komen wij tot het oordeel dat het niet referendabel is.

4465

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Vastenhouw.

4470

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Ik ben benieuwd naar een ander punt, dat mevrouw Strens net maakte. Kan mevrouw Strens aangeven voor wie dit instrument is?

Mevrouw **STRENS** (D66): Dit is een instrument voor onze inwoners.

4475

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Kan mevrouw Strens ook aangeven wie bepaalt of het belangrijk is dat er wat gedaan wordt met een besluit? Zijn dat PS, de coalitie of zijn dat de Noord-Hollanders?

4480

Mevrouw **STRENS** (D66): Uiteindelijk gaat het ons erom dat we input van onze inwoners meenemen in onze besluitvorming. Een referendum is een instrument dat je daarvoor kunt gebruiken. We zien burgerparticipatie breder dan sec en alleen het referendum.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van den Berg.

4485

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nog een laatste vraag. Waar ik nog over nadenk. We hebben met een doelstelling van 35 Terra Wattuur te maken, voor 2030. Nu hebben we nog 28 andere RES-regio's die ruimschoots dat bod hebben overschreden. Als je het in dat licht bekijkt, hoe kunt u dan claimen dat die RES'en in Noord-Holland zo spoedeisend zijn dat wij niet even kunnen wachten, terwijl die 28 andere regio's allang voldoende compenseren?

4490

Mevrouw **STRENS** (D66): We hebben hierover gezamenlijke afspraken gemaakt. Ook Noord-Holland moet een steentje bijdragen, ook onze twee RES-regio's moeten daaraan voldoen.

4495

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dat snap ik. We hebben die afspraak gemaakt in Noord-Holland en in de Tweede Kamer. We blijven wel van mening dat er geen spoedeisend karakter is, omdat de afspraak 35 terra Wattuur is en die gaan we al halen. Hoe kunnen die twee regio's in Noord-Holland, in Nederland en dan nog eens op wereldwijde schaal spoedeisend zijn?

4500 Mevrouw **STRENS** (D66): Ik heb hierop eerder antwoord gegeven.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ook volgens mijn fractie kunnen een referendum en de inwerkingtreding van de RES prima parallel lopen. Wat DENK betreft is het helder. Wij zijn gekozen volksvertegenwoordigers. Gekozen door het volk om het volk te vertegenwoordigen. Als
4505 het volk zegt dat men zelf een uitspraak wil doen over een kwestie dan moet dat mogelijk gemaakt worden. Het gaat hier om een raadgevend referendum. Er is geen enkele reden tot paniek. We verzoek collega-Statelieden om in te stemmen met het verzoek tot referendum, zodat een ook door het volk gedragen RES gerealiseerd kan worden.

4510 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Vastenhouw.

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Is de heer Koyuncu het met mij eens dat het illegitiem is wanneer deze kennisgeving wordt geblokkeerd?

4515 De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik ben niet echt juridisch onderlegd. Ik kan daarover zelf geen uitspraak doen. Ik weet er te weinig van.

De heer **KLEIN** (CU): De ChristenUnie heeft in 2018 tegen de Referendumverordening gestemd, omdat we een raadgevend referendum een ongelukkig instrument vinden. Het verzoek waarover
4520 we nu moeten beslissen illustreert dat. Het onderwerp leent zich wat de ChristenUnie betreft slecht voor een referendum, om verschillende redenen.

Ten eerste hebben we met het vaststellen van de Regionale Energiestrategieën een omvangrijk en veelomvattend besluit genomen, waarvan een groot aantal onderdelen op veel draagvlak in de provincie kunnen rekenen, zoals de plannen om zon-op-dak te realiseren, infrastructuur te
4525 gebruiken voor energieopwekking en het doel om lokaal eigendom en participatie te stimuleren. Een referendum kan echter slechts gaan over het gehele besluit: Dat maakt dus ook niet duidelijk waar mensen dan precies vóór of tegen zijn. Een negatieve uitslag geeft daarom nauwelijks raad aan PS, omdat iedereen er zijn eigen interpretatie aan zal geven.

Ten tweede is het RES proces een langdurig proces met veel mogelijkheden voor aanpassingen.
4530 Na de eerste kaders die nu worden vastgesteld, volgt in 2023 de RES 2.0. Elke twee jaar wordt de RES aangepast aan nieuwe ambities, technische ontwikkelingen en maatschappelijke of landschappelijke inzichten. Daarom is een referendum niet nodig. Het is mogelijk om op een veel directere manier invloed uit te oefenen op de RES. Ik zou de initiatiefnemers willen adviseren om van die manieren gebruik te maken. In het uiterste geval dient u een burgerinitiatiefvoorstel in,
4535 waarin u PS vraagt een uitspraak te doen over bepaalde onderdelen van de RES in aanloop naar de RES 2.0.

Ten derde is de RES niet alleen ons besluit, maar ook een besluit van alle gemeenten in Noord-Holland en de waterschappen. Een provinciaal referendum over dit onderwerp is daarmee heel ongemakkelijk, omdat we daarmee deels over de voorstellen van andere partijen mensen laten
4540 stemmen.

Kortom, de ChristenUnie ziet weinig nut in een referendum over dit onderwerp.

De keuze waar wij vandaag voor staan is niet of wij een referendum zien zitten, maar of het referendum over dit onderwerp volgens onze eigen regels mogelijk is. En dan kunnen we niet anders dan concluderen of het inderdaad het geval is.

4545 Juristen van Pels Rijcken hebben ons uitgelegd dat geen van de uitzonderingssituaties direct van toepassing zijn. De enige reden om een besluit niet referendabel te verklaren is dat de inwerkingtreding niet kan worden uitgesteld vanwege spoedeisende of dwingende provinciale belangen. Dat kan nu niet worden gesteld. De RES 1.0 is de eerste stap naar een lang proces 2030. Ook wanneer een referendum wordt gehouden, kunnen voorbereidingen parallel doorgaan, want het is mogelijk om een referendum parallel te organiseren.

4550 De CU vindt dat wij het naar onze inwoners verplicht zijn om consequent om te gaan met de regels die we zelf hebben vastgesteld. Dat brengt de ChristenUnie tot de keuze om in te stemmen met het verzoek om een referendum te houden over een onderwerp waarvan we denken dat het daarvoor niet geschikt is. Vandaag spreken we over het eerste initiatief ooit, om onder
4555 onze nieuwe Referendumverordening tot een provinciaal referendum te komen. De grote pleitbezorgers van het referendum van destijds, D66, GroenLinks en de PvdA, rennen nu met de staart tussen de benen weg. Deze partijen hebben een argument gezocht en gevonden om onder een referendum uit te komen. Is dit wat u uw stemmers beloofd heeft? Het lijkt de ChristenUnie verstandig om na dit referendum eens te reflecteren over wat we willen en kunnen met onze
4560 Referendumverordening.

De heer **SMALING** (SP): Het is voor het eerst dat dit instrument wordt ingezet. Dat is spannend en tegelijkertijd merk je dan ook koudwatervrees bij de partijen die liever niet hebben dat dit zal plaatsvinden. Het is een voorspelbare situatie.

4565 Ik wil de indieners prijzen voor hun dapperheid. Het is een hoop werk om dit op te starten en in ieder geval een eerste serie handtekeningen binnen te halen. Het is ook een toets voor ons als Staten om te kijken hoe we hiermee omgaan. Het is goed dat we die discussie hebben over of dit wel of niet valt onder wat we beogen met de Referendumverordening. Naar de mening van de SP is het referendabel om naar de RES te kijken. Het is bovendien een raadgevend referendum. In die
4570 zin is het ook niet iets dat meteen de hele boel om ver zal smijten.

Wij zullen de voordracht niet steunen. Wij denken dat dit in aanmerking komt voor het instrument dat wij destijds hebben ingezet.

Complimenten voor mevrouw Vastenhouw, die het voortouw neemt in dit debat. Het is in alle gevallen nuttig dat we het er op deze manier over hebben.

4575

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): We behandelen het referendum verzoek over de RES. Het voorstel is dat het besluit tot vaststelling van de RES 1.0 niet referendabel is. In het kort komt het erop neer dat we bij de beoordeling van het voorstel moeten spreken dat er zodanig spoed of dringende provinciale belangen sprake is dat die vaststelling van de RES 1.0 geen onderwerp
4580 moet zijn van een referendum. Namens de VVD antwoord ik daar als volgt op.

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de RES-regio's voor 1 juli de RES 1.0 zoude aanleveren bij het Rijk. Dat was en is nog steeds een harde deadline. Die is nodig om het Rijk in staat te stellen om goede afwegingen te maken of er wel voldoende geleverd wordt. Ook is het nodig om de vergunning op tijd op orde te hebben. Dat moet op 1 januari 2025. Er liggen strakke

4585 bestuurlijke afspraken aan ten grondslag. Vrijwel alle gemeenteraden en waterschappen hebben de RES reeds vastgesteld, via een degelijk bottom up proces. Dat is nu precies de vertegenwoordigende democratie in actie, zeg ik tegen mevrouw Vastenhouw, die het in haar bijdragen ter discussie stelde. We zijn een paar dagen te laat met het vaststellen van de RES. Dat komt door het uitsmeren van deze PS-vergadering over twee dagen. Dat moeten we nu
4590 corrigeren. Dus nu gewoon doorgaan met het definitief vaststellen van die RES 1.0. Volgens de VVD is er dus spoed bij. En er is ook een dringend provinciaal belang. Als we als provincie geen RES vaststellen of niet voldoende leveren op het gebied van Terra watuur, dan zal het Rijk ingrijpen. Dan hebben we geen controle meer over hoe de energietransitie vorm gaan geven in Noord-Holland. We hebben het heft niet meer in handen over de inrichting van onze provincie.
4595 Dan worden de provinciale belangen zeer waarschijnlijk geschaad.

De **VOORZITTER**: Een interruptie door mevrouw Vastenhouw.

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): De heer Van der Maas stelt dat er strakke bestuurlijke afspraken
4600 zijn, dat het Rijk anders moet ingrijpen, dat we het heft niet meer in eigen handen hebben. In welk artikel staat dat in de verordening? Waar staat dat een referendum op grond daarvan geblokkeerd moet worden door de VVD?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Het zijn niet zozeer die constatering die in de verordeningen
4605 staan. Dat weten we allemaal. Het zijn redenen waarom er sprake is van spoed en provinciaal belang. Dat is wat ik hier constateer.

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): U stelt dat er sprake is van spoed. Bent u het dan met mij eens dat artikel 11.3 uit de verordening stelt dat een referendum kan plaatsvinden gelijktijdig met de
4610 inwerkingtreding van dit besluit?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Dan komen we inderdaad op een ander punt. Dat is bestuurlijke zekerheid. Ik weet dat u als partij nog niet bestuurd heeft in Noord-Holland. Misschien komt u dit wat vreemd voor.

4615 Als je bestuurlijke afspraken maakt met gemeenteraden, waterschappen en met het Rijk, dan kom je die na. Je zorgt ervoor dat je 'de tent op orde hebt'.

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Ik concludeer dat dit bestuurlijke arrogantie is, dat de heer Van der Maas geen kennis heeft van de verordening en dat de gronden die hij net noemde niet
4620 voorkomen in de verordening. Dit is dus een illegitiem besluit. Ik neem aan dat de heer Van der Maas dat na grondig bestuurlijk beraad met mij eens is?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): U noemt het bestuurlijke arrogantie. Ik noem het bestuurlijke betrouwbaarheid. Daarnaast heb ik de verordening zeker wel gelezen, misschien wel meer dan u.
4625 Ik weet precies wat erin staat. Ik weet ook dat wat ik zeg en de redenen die ik aanvoer voor spoed en dringende provinciale belangen wel steek houden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Van den Berg.

4630 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik hoorde de heer Van der Maas zeggen dat we nu stappen moeten nemen, omdat we anders te maken krijgen met een dwang vanuit het Rijk. Ik denk dat dit niet zo is. Als we al een te laag bod zouden doen als RES-regio's dan zouden we eerst de kans krijgen om vanaf oktober dit jaar de verdeelsystematiek te gaan inzetten en het nog een keer te gaan proberen met elkaar. Hoe rijmt de heer Van der Maas de verdeelsystematiek met het
4635 spoedeisende karakter? We hebben gewoon nog de tijd, ook al zouden we een niet voldoende hoog bod hebben gedaan.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Het gaat om bestuurlijke betrouwbaarheid, het inrichten van de provincie en dat je dat op de juiste, goede manier wilt doen, dat je je houdt aan de afspraken met
4640 het Rijk, die vervolgens in kaart zal brengen of er al dan niet geleverd wordt. Dat moment is nu aangebroken.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik vind het een groot en goed punt dat we die afspraken ook nakomen. Ik denk dat het wel losstaat van elkaar. We kunnen het én referendum laten zijn, het
4645 is ook nog eens raadgevend en het proces van de RES hoeft niet te worden opgeschort, zolang het proces van het referendum voortduurt.

Bent u het met mij eens dat we alsnog onze afspraken kunnen nakomen en ook een raadgevend referendum kunnen organiseren?

4650 De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Per definitie komen we onze afspraken niet na. We hebben beloofd dat we voor 1 juli zouden inleveren.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kuiper.

4655 Mevrouw **KUIPER** (CDA): Ik ben getriggerd door de stelling dat we een bestuurlijke verantwoordelijkheid hebben richting onze partners. Het CDA voelt die bestuurlijke verantwoordelijkheid. Hoe kijkt u aan tegen de bestuurlijke verantwoordelijkheid die u heeft naar de inwoners door het vaststellen van de Referendumverordening? Dat is eigenlijk een soort contract met de inwoners, waarmee je zegt: "We bieden inwoners de gelegenheid om over alle
4660 besluiten een referendum te kunnen aanvragen." Hoe kijkt u daar dan tegen aan? Ik vind dat u aan de ene kant van de boot gaat hangen. Door de verordening geldt er ook een bestuurlijke verantwoordelijkheid richting inwoners.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik probeer helder te krijgen wat de vraag is. Ik hoor een
4665 statement. Ik ben het eens dat daar waar we in de provincie een verordening vaststellen we ons daaraan te houden hebben. In die verordening staan nu eenmaal die uitzonderingsgronden. Die zijn hier van toepassing. We hebben een verordening en die moet zeker ook gelden, maar in dit geval is het voorgesteld onderwerp niet referendabel. Ik maak juist, op basis van de verordening, nu een afweging.

4670

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

4675 De heer **KLEIN** (CU): Ik begrijp uw opmerking over de bestuurlijke verantwoordelijkheid. Maar bestuurlijke verantwoordelijkheid is geen criterium in onze verordening. Dat gaat echt over de inwerkingtreding die niet kan worden uitgesteld. Wat gaat er mis als we een referendum organiseren en de inwerkingtreding gewoon laten plaatsvinden?

4680 De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik heb het al omschreven, maar ik zal het nog een keer doen. We hebben een bestuurlijke afspraak gemaakt dat we voor 1 juli de RES'en zouden vaststellen. Daarna zou het Rijk ermee aan de slag kunnen gaan. Daar wil ik ons aan houden. Het is ook nodig. Het Rijk moet aan de slag en die afweging gaan maken. Al die vergunningverleningen moeten ook snel op orde komen. Vandaar dat wij die spoedeisendheid daadwerkelijk zien en dat we nu door moeten zetten.

4685 De heer **KLEIN** (CU): Als we nu besluiten tot een referendum dan kunnen we nog steeds de inwerkingtreding laten plaatsvinden, op grond van artikel 11 lid 3. Dan is het voor het Rijk nog steeds mogelijk om al die afwegingen te maken. Dan kunnen alle voorbereidingen doorgaan. Ik ben ervan overtuigd dat we een positief advies zullen krijgen voor het referendum.

4690 De heer **VAN DER MAAS** (VVD): De gemeenteraden en waterschappen hebben de RES'en al grotendeels vastgesteld. We hebben een verplichting richting het Rijk. Dat tezamen maakt dat we nu door moeten zetten. Als we er nu een referendum op loslaten dan betekent het dat de uitkomst niet zeker is. Dan leeft de Noord-Hollander in onzekerheid. Wat doet de CU als er een negatieve uitslag is?

4695 De heer **KLEIN** (CU): Dat is een goede vraag. We denken om die reden dat een referendum ook niet echt zinnig is. Ik heb adviezen gegeven aan de indieners, hoe zij op een andere manier input kunnen leveren. De vraag die voorligt is niet: Kunnen wij wat met dit referendum? De vraag die voorligt is: Kan de inwerkingtreding niet worden uitgesteld? Dat zie ik toch niet.

4700 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Vastenhouw.

4705 Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Hoe kunt u stellen dat de inwoners van Noord-Holland in onzekerheid leven, terwijl ze weten dat ze stemmen voor een raadgevend referendum?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik heb een antwoord gegeven. Ik heb uitgelegd waar de onzekerheid zit en waar de spoedeisendheid zit.

4710 Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Dit is typisch voor de VVD. Je stelt een vraag namens 178.000 Noord-Hollanders en dat je geen antwoord krijgt.

4715 De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Waarom maakt de heer Van der Maas zich zorgen over negatieve uitslag van het referendum? Hoe kan dat? De coalitie heeft vanaf het begin geroepen dat er sprake is van draagvlak. Het was picobello. Vandaag nog heeft GroenLinks gezegd dat de RES'en door alle gemeenteraden zijn gegaan, dus zou er sprake zijn van draagvlak. Waar bent u dan bang voor?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik ben niet bang voor een negatieve uitspraak. Dit onderwerp is niet referendabel. Ik kom dus niet toe aan het antwoord op deze vraag. Dit is echt een bottom up proces geweest. De inwoners van Nederland zijn betrokken geweest. Dat blijkt uit heel veel feedback. Ze zijn al geraadpleegd. Als we het daarover hebben dan achten wij dat al op orde. Niet dat het van belang is voor de afweging hier voor de referendabiliteit van het onderwerp.

De conclusie: Wij denken dat er wel sprake is van spoedeisendheid. We denken ook dat er sprake is van dringende provinciale belangen. Wat de VVD betreft is het besluit niet referendabel. We zullen dan ook voor de voordracht stemmen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Wat ons betreft is het niet zo klip en klaar als bijvoorbeeld mevrouw Vastenhouw het doet voorkomen. Onze verordening is niet zo eenduidig. In de vorige Statenperiode hebben wij die verordening vastgesteld en nu blijkt, - en dat is niet heel zeldzaam bij wetgevingsprocessen-, dat als het dan in de praktijk komt, er toch nog wel wat vragen kunnen zijn. De regels kunnen in dit specifieke geval tot verschillende conclusies leiden. Zelfs de vraag of dit een besluit van PS is, zoals in lid 1 van artikel 5 staat, is door de landsadvocaat beoordeeld. Het vaststellen van de RES'en is een provinciaal besluit. Het is een atypisch besluit. Feitelijk hebben we niet zo heel veel meer gedaan vaststellen wat ons is aangeleverd

We stelden vast wat ons is aangeleverd door twee regio's. Die strategieën zijn voortgekomen uit RES-processen die zijn opgetuigd, juist op verzoek van die regio's van gemeenten, van burgers. Dat proces is naar ons oordeel op een mooie manier doorlopen, met relatief veel burgerparticipatie. Om straks de concrete plannen uit de strategieën ook voortvarend ter hand te kunnen nemen is het van groot belang dat de provincie parallel aan de RES-proces haar regelgeving daarop zal aanpassen. Dat geeft aan het RES-proces zeker een spoedeisend karakter. Die spoedeisendheid wordt niet ontnomen door bijvoorbeeld de uitspraak van Raad van State van vorige week. Soms lijkt het wel of de energietransitie voor sommigen van mijn collega's hier gezien wordt als een soort luxeproject. Iets wat je ook gewoon niet kunt doen. Dan haal ik de uitspraak van de heer Koyuncu van zojuist aan. Het gaat niet over de vraag of we dit willen. Nee, we moeten dit doen. Dat is precies wat hier ook geldt. We hebben niet de luxe om te kiezen of we RES'en willen maken. We moeten RES'en maken. We moeten een energietransitie door. Als blijkt dat daarvoor extra onderzoek of maatregelen nodig zijn, dan is dat zo en dan zal ook elke overheid dat in acht moeten nemen. Dat is voor ons geenszins een aanleiding om nu, terwijl de tijd wegtikt, alles on hold te zetten. Daarvoor is het probleem dat we het hoofd proberen te bieden veel te urgent.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

4760 De heer **KLEIN** (CU): Ik ben wat verbaasd. Mevrouw Kocken manoeuvreert zorgvuldig weg van de vraag waarvoor we staan. De suggestie dat we tegen een snelle energietransitie zouden zijn. U weet hoe verdeeld de oppositie daarover is, dat dat absoluut niet waar is. De vraag waarvoor we staan is niet of de energietransitie urgent is, maar of de invoering van de RES niet kan worden uitgesteld.

4765

Mevrouw **KOCKEN**: Ik vind dat niet. De dringendheid zit juist in deze vaststelling. Als wij geen RES vaststellen, hoe stellen we dan straks de Omgevingsverordening vast? Daarin volgen we RES'en. Een aantal van u stelde dat het referendum 'slechts' raadgevend is, dus zou het niet uitmaken wat eruit komt.

4770 Wil je dit proces netjes doorlopen dan is het heel dom om nu iedereen in verwarring te brengen door dit on hold te zetten. Dat is wat er gebeurt. Wie stemt er nog voor het aanpassen van een Omgevingsverordening als we eigenlijk niet eens weten waarom we die kant op moeten bewegen.

WE gaan niet nu bijvoorbeeld de zeshonderd meter grens schrappen, om die een half jaar weer opnieuw in te voeren. Ik voorzie dat we daarmee alles vooruitschuiven en daar hebben we de tijd

4775 niet voor. Ik zie wel degelijk spoedeisendheid. Ik heb begrepen dat u zegt dat die niet aan deze RES hangt en dat het ook anders kan.

De advocaat van Pels Rijcken gaf aan dat de verhouding tussen artikel 5 en 11 wat onduidelijk is. Het zijn twee zelfstandige afwegingen. Spoedeisendheid kan op zichzelf een reden zijn om te concluderen dat dit referendabel is. Artikel 5 geeft aan: Is dit een besluit van PS? Daar zijn we het

4780 allen over eens. Daarna is er een lange opsomming. Niemand had bij het opstellen van deze regeling al in gedachte dat wij misschien weleens geconfronteerd konden worden met dit referendumverzoek. Daarom moeten we nu de regel van toen uitleggen. Onze conclusie is een andere dan die van de heer Klein.

4785 De heer **KLEIN** (CU): U kunt toch niet met droge ogen beweren dat de inwerkingtreding niet kan worden uitgesteld vanwege spoedeisende belangen, juist wat u net zei. Er volgen nog veel volgende stappen. De input die we krijgen uit dit referendum die kunnen we meenemen bij de RES 2.0. Er is geen reden om een beroep te doen op de uitzonderingsgrond in de verordening. Bent u het daarmee eens?

4790

Mevrouw **KOCKEN**: Nee, daar ben ik het niet mee eens. Het is niet de vraag of we er een beroep op moeten doen, maar de vraag is: Hoe lezen we de verordening? Hebben we naar de letter en de geest van de verordening het idee dat dit de bedoeling is? In mijn optiek is dit niet het soort besluit wat aan dit instrument moet worden onderworpen.

4795 We hebben de Referendumverordening eerder ook ter discussie gehad. Toen was het jammer dat er nog geen enkel referendum was geweest. Ik weet niet of we dat nu, na een eerste niet zo geslaagde poging, alsnog moeten doen. Elke keer als we iets kunnen verbeteren, moeten we de gelegenheid nemen. Als de heer Klein daartoe een uitnodiging doet, dan ga ik daarover graag met hem in gesprek.

4800

De heer **VAN DEN BERG** (JA21). Heeft de coalitie een belang bij het niet plaatsvinden van het referendum?

4805

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dat weet ik niet. We hebben er als samenleving belang bij dat we hier de vaart in houden. Dat lijkt me in het belang van de coalitie, in uw belang en in het belang van onze kinderen.

4810

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Heeft u dit besluit om deze voordracht te steunen onderling afgestemd in de coalitie?

4815

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik wil u best uitleggen hoe dat werkt. We hebben elke maand voorafgaand aan een Statenvergadering een coalitieoverleg. Daarin kan iedereen aangeven wat hij of zij van plan is te doen in een vergadering en welke moties wel of niet worden gesteund. Als u ze voortaan voor donderdag aanlevert, dan nemen we die van u ook heel graag mee. Bij dat coalitieoverleg laat iedereen zien welke kant hij op wil. Dan kijken we of we er met elkaar uitkomen. In dit geval hebben we allemaal uitgesproken dat we hier geen heil in zien en dat we allemaal op nee uitkwamen.

4820

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): De toon waarop wordt uitgelegd hoe dat gaat is onnodig, maar dank voor het antwoord.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Natuurlijk is er een coalitieoverleg. Ik denk dat dit heel normaal is.

4825

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Waarom blokkeert GL dit referendumverzoek? Ik heb het idee dat het besluit GL nogal onwelgevallig ligt.

4830

Mevrouw **KOCKEN** (GL): De verordening roept veel vragen op. Dat blijkt wel. Voor een aantal van u is het glashelder dat elk onderwerp aan een referendum kan worden onderworpen. Wie de verordening goed leest en het ook aan de landsadvocaat vraagt, die komt tot een andere conclusie. Wij komen ook tot een andere conclusie. Dat is omdat ik op basis van onze verordening zie ik dat dit niet de bedoeling is geweest.

4835

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Nu weer geeft mevrouw Kocken niet alleen een eigen interpretatie aan de verordening, aan draagvlakonderzoeken, maar nu gaat ze ook een eigen interpretatie aan mijn bewoordingen leggen. Ik heb niet gezegd dat alle besluiten referendabel zijn. Dit besluit is, ook conform het advies van Pels Rijcken, die er misschien niet helemaal duidelijk in was, -er ligt een wat gekleurd besluit-, gewoon referendabel. Geef de grondslag aan waarom dit besluit niet referendabel is, terwijl we ook artikel 11 lid 3 in de verordening hebben?

4840

De **VOORZITTER**: Mag ik u op een punt corrigeren dat Pels Rijcken als advocaat onafhankelijk is. U insinueert dat het een gekleurd besluit zou zijn. Het zou dit debat niet ten goede komen, als we dat ter discussie gaan stellen. U heeft het zelf bij de technische sessie kunnen waamemen.

Als u dat vond, had u dat bij de sessie moeten inbrengen. Ik wil dat hier gecorrigeerd hebben. Daar gaat het op dit moment niet over.

4845

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Ik wil een punt van orde maken. Ik begrijp niet waarom u zich in deze discussie mengt. Ik ga over mijn eigen woorden. Dat is graag wat ik wilde toevoegen.

4850 De **VOORZITTER**: Ik moet ook de orde van de vergadering bewaren. In dit geval stelt u in een bijzin het advies van Pels Rijcken ter discussie. Dat vertroebelt deze discussie, waar daar gaat het op dit moment niet over. Ik wil ook aangeven dat Pels Rijcken een zeer gerenommeerd advocatenkantoor is, waar we juist speciaal hebben gevraagd om ons onafhankelijk te adviseren.

4855 Mevrouw **KOCKEN** (GL): Uw vraag, mevrouw Vastenhouw, was dezelfde als die ervoor. U zit gewoon uw zin door te drijven en u blijft uw punt herhalen. Ik zeg niet dat onze verordening uitblinkt in helderheid. Ik vond het advies wat de advocaat ons gaf helemaal niet zo helder als dat kennelijk op u is overgekomen. Mevrouw Bootsma heeft ons uitgelegd dat we een vraag hebben, die heel simpel te beantwoorden was, namelijk: Is dit een besluit? Daaraan is een alinea gewijd en daarna vijf pagina's over de vraag of er een uitzondering van toepassing is. daarvan zeggen ze
4860 dat het een politieke beslissing is. Die politieke beslissing nemen we allemaal. Het is niet aan u om te zeggen dat ik, door mijn politieke afweging, geen democraat ben, net zo goed als ik dat niet zal omdraaien. We hebben een verschillende mening over dezelfde kwestie. Dat heb je weleens in de politiek.

4865 Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Ik concludeer dat GL er een eigen interpretatie op nahoudt en dat dit referendum hun onwelgevallig is.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kuiper.

4870 Mevrouw **KUIPER** (CDA): U gaf aan dat wanneer u terugkijkt dat dit niet de bedoeling is geweest van de verordening. U noemt een aantal aspecten, namelijk dat het besluit met andere bestuurslagen is genomen en dat we wellicht niets kunnen met de uitkomst. Dat zijn geen aspecten die als uitzondering in de verordening staan. Kunt u toelichten wat u bedoelt met: Dit is niet de bedoeling geweest? Die uitzonderingsgrond is toch bewust heel erg beperkend geweest?
4875 Dat was toch een bewuste keuze bij het vaststellen van de verordening?

4880 Mevrouw **KOCKEN**: Er is een uitzondering gemaakt. In lid 2 staat als laatste opgesomd: "Als er sprake is van spoedeisende of dringende provinciale belangen." Ik denk dat daarvan in dit geval sprake is. Ik zie nog meer redenen waarom je dit niet zou moeten willen. De afweging die op basis van de verordening gemaakt moet worden is de vraag: Is dit spoedeisend? In mijn optiek is die dat zeker. Is dit een dringende provinciale kwestie? Dat staat als een paal boven water. Onze provincie ligt onder de zeespiegel. Als klimaatverandering niet gestopt wordt, hebben we hier een levensgroot probleem. We moeten niet wachten en kijken, maar snel aan de slag. Dit duldt geen uitstel.

4885

Alles wat ik wilde zeggen heb ik nu wel geantwoord op anderen.

Onze conclusie is dat er zowel spoedeisendheid als dringende provinciale noodzaak is om niet te referenderen.

4890 De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Koyuncu.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Volgens mij heb ik tijdens de technische sessie begrepen dat de initiatiefnemers naar aanleiding van dit besluit naar de bestuursrechter kunnen gaan. Als ze via de bestuursrechter hun gelijk halen, zijn we dan niet verder van huis? Heeft u dit risico
4895 ingecalculeerd?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Pels heeft ons voorgehouden dat het een marginale toets is. Dat betekent dat de bestuursrechter beoordeelt of we dat daadwerkelijk hebben getoetst aan de verordening. We toetsen dat dus aan het spoedeisend karakter of aan de dringende provinciale
4900 belangen. Zeker voor een marginale toetsing zal dat voor een rechter voldoende zijn. Als dat niet zo is dan is dat zo. Dat moet geen reden zijn om dan maar veiligheidshalve er in mee te gaan. Mocht het zo zijn dat er een rechter oordeelt dat het niet goed is afgewogen en er moet alsnog een referendum komen, dan zien we dat. Dan kijken hoe we er dan mee om zullen gaan. Ik hoop dat initiatiefnemers niet naar de rechter gaan, maar een andere manier vinden om
4905 gehoord te worden. We moeten allerlei besluiten nemen. Iedereen kan altijd over elk besluit actie voeren en ook vaak naar de rechter stappen. Dat moet geen reden zijn om als volksvertegenwoordiger, maar ook als bestuurder, geen beslissingen te nemen. Ik denk dat het risico aanvaardbaar is.

4910 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Met volle verbazing zit ik te luisteren. Het is alsof ik het college van Amsterdam hoor. Vindt u het niet opvallend dat alleen de coalitie tegen een
4915 referendum is?

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Het verbaast me enigszins dat een aantal van u wel tegen het referendum is, maar dan toch liever het traject ingaat, het geld eraan uitgeeft en het daarna kennelijk naast zich neer wil leggen, dan nu op de rem te trappen. Het is ieders eigen keuze.
4920

De **VOORZITTER**: Nog een interruptie van mevrouw Kuiper.

Mevrouw **KUIPER** (CDA): Ik wil ingaan op het antwoord van mevrouw Kocken wanneer ze zegt dat anderen zoveel geld willen uitgeven en alles naast zich neerleggen. Dat werp ik ver van me. Het is
4925 nu eenmaal de verordening die het mogelijk maakt. Dat er kosten mee gemoeid zijn, is destijds ook geen reden geweest om van de verordening af te zien.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Dan trekt u het zich niet aan. Er zijn mensen die weten dat ze iets hebben gezegd dat dit toch een beetje heeft uitgelokt. Als je zegt dat het slechts raadgevend is en je afvraagt wat het risico is. Je zet daarmee het instrument weg als overbodig. Dat is het zeker niet. Als een referendum geld kost, dan is dat zo. Ik zou het in dit geval een ongelukkige loop vinden.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Inwonerparticipatie is belangrijk. Dat moet tijdig en transparant en het moet op de goede manier gebeuren. Daarvoor zijn vele vormen onder andere het referendum. Voor de RES is een referendum om de volgende redenen niet de juiste vorm. Je wekt er verkeerde verwachtingen mee. Het gaat om een proces waarin de provincie slechts een van de radartjes is. We zitten hierin met vele partners. Die partners verwachten dat we ons deel leveren, zoals dat ook is afgesproken. Het is een illusie dat wij hier de RES kunnen stoppen. We moeten niet willen dat we via route 35 een stevige tik op de vingers krijgen. De opgave is urgent. Het moment dat we als volksvertegenwoordigers achterover kunnen leunen, is voorbij. Het gaat nu om globale zoekgebieden. Er moet nog veel werk verzet worden. Er komen nog veel mogelijkheden voor inwoners en andere partijen om te participeren. De RES gaat over veel meer dan wind-op-land. Het gaat over zon, aardwarmte, warmtebronnen, het energienetwerk en het behalen van de opgaven. Een referendum over de RES is niet het goede middel. Je houdt de inwoners slechts een kluif voor.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (CU): Ik ben wat verbaasd door de bijdrage van mevrouw De Vries. U gaat voorbij aan het belangrijkste punt. Dat is het enige criterium dat we hebben om te beslissen over het wel of niet referendabel verklaren, of eigenlijk het niet referendabel verklaren: dat is dat we zeggen dat de invoering niet kan worden uitgesteld. Kunt u daar op ingaan?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA)? De opgave is urgent. De inwerkingtreding van de RES kan niet worden uitgesteld. De globale zoekgebieden moeten nog concreet worden ingevuld. De vergunningprocedures moeten binnen een paar jaar zijn afgerond. Je moet niet zeggen: "We gaan door met de RES en ondertussen houden we gelijktijdig een referendum." Of we houden een referendum en dan houden we hier ook even op, of je houdt vol dat we niet gelijktijdig dit kunnen doen.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Vastenhouw.

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Ik ben deels positief verrast door de inbreng van mevrouw De Vries. Ik krijg sterk de indruk dat ze het goede voor lijkt te hebben met de Noord-Hollander, ook al stemt haar fractie meermaals anders. Hoe spoedeisend is het belang van de indieners van dit referendum voor de PvdA en mevrouw De Vries?

- 4970 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Het gaat erom dat inwoners al hun argumenten naar voren kunnen brengen in de RES. We hebben nu slechts globaal de zoekgebieden vastgelegd. In het vervolg kunnen inwoners nog al hun argumenten inbrengen. Ik maak een andere afweging dan mevrouw Vastenhouw
- 4975 Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): U bent het waarschijnlijk met mij eens dat we dit instrument nu eenmaal hebben. U bent het waarschijnlijk met mij eens dat dit besluit technisch gewoon referendabel is. Hoe kan het dan zo zijn dat een besluit van PS, -waarover u van alles aanhaalt-, wat ook door alle oppositiepartijen als referendabel wordt geacht, volgens uw partij niet referendabel is?
- 4980 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Het zou pas raar zijn als ik nu een ander antwoord gaf. Het hebben een Referendumverordening betekent nog niet dat elk onderwerp referendabel is. Nogmaals, wij achten de RES niet referendabel.
- 4985 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kuiper.
- Mevrouw **KUIPER** (CDA): Kunt u een voorbeeld noemen welk soort besluit uw fractie in gedachte had op het moment dat ze de Referendumverordening ging vaststellen? Welke besluiten, die de provincie neemt, hebben geen impact op derden, zijn geen onderdeel van een proces en zijn niet complex?
- 4990 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Het is een probleem. Een simpele ja/nee vraag is lastig. We hebben het nu over de RES en die is te complex, te spoedeisend en er zijn teveel dringende belangen die maken dat dit niet referendabel is.
- 4995 Mevrouw **KUIPER** (CDA): Het voorleggen van een ja-/nee vraag is toch de essentie van een referendum?
- Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ik gooi er een genuanceerd standpunt tegenaan. We hebben het nu over de RES. Die vinden wij om allerlei genoemde redenen niet referendabel.
- 5000 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): JA21 is een voorstander van referenda. Dat is geen groot goed als burgers zich kunnen uitspreken over allerlei onderwerpen. Los van dit standpunt heeft mijn fractie dit referendumverzoek bekeken. De argumenten die ik hoor van andere partijen, daarover verbaas ik me zeer. Wat ons betreft is er geen spoedeisendheid. Het is een wereldwijd issue. Waarom zou de provincie wereldwijd gezien niet een half jaar kunnen wachten. De Referendumverordening geeft ruimte om door te gaan met de RES, terwijl het referendum loopt. Gedeputeerde Stigter gaf eerder aan dat naar aanleiding van een uitspraak van de Raad van State bleek dat het allemaal niet zo spoedeisend is, omdat we de komende tijd nog geen windturbines gaan vergunnen. Het is een raadgevend referendum en bovendien zijn alle doelstellingen behaald. Ik begrijp niet zo goed waarvoor de coalitie bang is. Er is draagvlak voor een referendum.
- 5010

Ik werd geconfronteerd met uitspraken van mevrouw Kocken zoals de uitspraak over het onder de zeespiegel liggen en dat we dit alles doen voor onze kinderen. Het N.A.P. staat gelijk aan het
5015 zeeniveau. Onze Noordzeedijken liggen 11,5 meter boven het zeeniveau. Deltares heeft betoogd dat de zeespiegel van Noord-Holland met 18,6 centimeter per eeuw stijgt. Ik snap dat mevrouw Kocken heeft over het klimaat, maar om dat een op een te projecteren naar honderd windturbines in Noord-Holland die de zeespiegelstijging gaan voorkomen dat vind ik wel erg ver gezocht.

5020 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Kocken.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Onze duinen zijn hoog en onze zeewering is heel adequaat, maar we leven toch echt onder de zeespiegel. Vindt u dat Noord-Holland, liggend onder de zeespiegel en met een enorm verbruik, moet zeggen: Laat ze het lekker ergens anders oplossen?

5025 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Het is waar dat Nederland onder de zeespiegel ligt, maar daarom hebben we de zeewering. Dat is een technologie die de mensheid verder heeft geholpen. Net zoals er nieuwe ontwikkelingen komen in het opwekken van energie. Ook dat brengt ons verder. Nederland hoeft niet stil te gaan zitten, maar het gaat hier over een raadgevend referendum over
5030 het RES-proces. Dat valt niet door te trekken dat we als Noord-Holland dan wel als Nederland onze verantwoordelijkheid niet zouden nemen. Dat is niet het gesprek dat we hier voeren. Als we het al zouden gaan doen, tegen deze astronomisch hoge kosten dan moet het wel een wereldwijde inzet zijn. Het is mevrouw Kocken vast niet ontgaan dat Azië plannen heeft voor zeshonderd kolencentrales. Onze focus zou op andere punten moeten liggen.

5035 JA21 is tegen de voordracht en voor het referendumverzoek. Ik hoop dat op een later moment bij andere referenda de coalitiepartijen tot betere inzichten komen. Dat zou een goed recht zijn voor onze inwoners en onze provincie. Dat zou ook bewijzen dat de Referendumverordening er niet voor niets is gekomen.

5040 Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Overal willen de mensen in de politiek een referendumverordening om daarna te besluiten dat de voorstellen niet referendabel zijn. We hebben het meegemaakt in Amsterdam over erfpacht en andere zaken.

Je houdt mensen een worst voor. Je kan niet met volle overtuiging zeggen: We hebben een referendum en dan plotseling allerlei smoesjes bedenken om er onderuit te komen.
5045 Bij deze voordracht worden de voorstanders van een referendum met een kluitje in het riet gestuurd en hebben de burgers weer het nakijken. Ze kunnen zich weer niet uitspreken als geheel. We zijn volksvertegenwoordigers. We moeten naar de mensen te luisteren. Wat doen we? We bedenken smoesjes om alsnog onder een referendum uit te komen.

5050 De heer Koyuncu sprak over het in beroep gaan van initiatiefnemers tegen dit besluit. Ik ben benieuwd of mensen dat gaan doen. Mijn zegen hebben ze. Ik ben voor het referendum.

De heer **ZOON** (PvdD): Het referendum is bedoeld om 55 Statenleden te ondersteunen in hun besluitvorming. De RES is echter door vele honderden volksvertegenwoordigers bekrachtigd. Daarmee moeten we rekening houden. De Klimaatcrisis vereist snelheid.

5055 De PvdD is een groot voorstander van referenda. Een referendum moet een laagdrempelig middel zijn voor alle Noord-Hollanders om hen te betrekken bij de politiek. We zijn zowel voorstander van een referendum als van de energietransitie. We zijn tot de conclusie gekomen dat beide nodig en mogelijk zijn en zo zullen we dan ook stemmen.

5060 De **VOORZITTER**: We zijn aan het eind van de eerste termijn gekomen. Er zijn geen vragen voor GS. Er zijn drie moties ingediend; motie 139 regardeert PS. De moties 137 en 138 zijn gericht aan GS.

5065 Gedeputeerde **ZAAL**: Ook de referendumverordening is een instrument van PS en niet van GS. We hebben eerder het voorstel van het referendum in de Staten gebracht. Ik zal kort een reactie geven op motie 137 en 138.

Ten aanzien van motie 137 moet ik de indieners, mevrouw Vastenhouw en anderen complimenteren voor het feit dat ze hebben gezien dat deze verordening bij digitale verzoeken wat anders uitpakt dan bij 'papier verzoeken'. Ik kan me voorstellen dat we de Referendumverordening hierop aanpassen, conform de motie. Dat kan niet direct. Dat zou in strijd zijn met de verordening. Ik zou u willen voorstellen om bij een volgende wijziging van de Referendumverordening het advies in de motie mee te nemen. Ik ben bereid daarover met u mee te denken.

5075 Motie 138 roept op om via de provinciale kanalen aandacht te besteden aan dit referendum. Dat is echt aan de initiatiefnemers. Via onze provinciale kanalen besteden we aandacht aan burgerparticipatie. We hebben ook aandacht besteed aan de Referendumverordening zelf en de mogelijkheden daarvan en recent nog over de digitale mogelijkheden. Wij gaan geen concrete campagnes voeren over ingediende referendumverzoeken.

5080 De **VOORZITTER**: Daarmee zijn we aan het eind gekomen van de eerste termijn.

Tweede termijn:

5085 Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): De provincie heeft een unieke kans om zich nationaal en internationaal te onderscheiden door een serieus raadgevend referendum toe te staan. Een geweldige kans, terwijl er geen vertraging in de uitvoering hoeft plaats te vinden, tenzij de Noord-Hollander dat echt anders wil.

5090 Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik heb in mijn eerste termijn niet gereageerd op de motie van Forum voor Democratie en de SP. Die staan nu voor om in meerderheid de minderheid te verbieden om hun eigen lezing aan de verordening te geven. Ik zie die meerderheid niet ontstaan, gelet op de verdeling zoals die is. Dit soort voorstellen zouden niet gedaan moeten worden, zeker niet als je jezelf zo democratisch wenst te noemen. Mijn fractie zal daar met volle overtuiging tegen stemmen.

5095 De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wij veranderen niet van standpunt over de spoedeisendheid en de dringende provinciale belangen. Mij moet toch wel van het hart dat een referendum gewoon

5100 een onding is. Je stelt een ja-of-nee vraag. Je wilt een duidelijk antwoord, maar je weet eigenlijk niet wat je ermee moet. Vervolgens heb je de raad van het volk gekregen, -overigens vaak geen representatief deel van het volk-, en daar moet je het beleid op aanpassen. De VVD is en zal altijd tegen dit soort referenda blijven. We leven in een volksvertegenwoordigende democratie en daar zijn wij voor aangesteld. Dat mandaat hebben wij van onze kiezer.

5105 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik heb weer de nodige argumenten gehoord. De VVD-fractie komt eerlijk uit de hoek door te zeggen dat ze het referendum eigenlijk maar helemaal niks vindt. Dat is misschien een beter antwoord dan te spreken over spoedeisend.

Het is zonde van alle argumenten. Dat betekent dat alleen een referendum kan worden gehouden over de kleur van de stoeptegels of hoe vaak het blad van het spoor kan worden geveegd. Het gaat nooit om iets essentieels, want er is altijd wel een excuus om geen referendum te houden.
5110 Dat is jammer. Juist omdat deze Referendumverordening in het verleden is opgetuigd, met als doel om te luisteren naar onze inwoners. Er zijn talloze manieren waarop een referendum kan worden georganiseerd, met verschillende vraagstellingen.

Ondanks de klimaatregelen die genomen gaan worden moet men zich geen illusie maken dat we hiermee een catastrofe voorkomen in Nederland. Nederland ligt onder zeeniveau, maar we
5115 hebben dijken en de zeespiegelstijging is beperkt. Het wel of niet realiseren van windturbines is een politieke keuze, maar we moeten hier niet onze burgers voorhouden dat, als we nu een referendum houden over de RES, de wereld zou vergaan en dat dit begint in Noord-Holland. Ik hoop bij een volgend referendum op meer wijsheid van de andere partijen.

5120 Mevrouw **KUIPER** (CDA): Ik ben het met de heer Van der Maas eens dat het referendum een lastig instrument is. Daarom heeft het CDA in 2018 ook tegen gestemd. Het feit is nu eenmaal dat er wel een Referendumverordening ligt. Dan moet daarmee zorgvuldig worden omgegaan. We blijven verschillen houden over spoedeisend. Nu blijkt maar weer dat je met de beste intenties een Referendumverordening traject bent gestart en dat dit de uitkomst is. Het is niet anders,
5125 maar wel jammer.

De **VOORZITTER**: Dan hebben we alle sprekers gehoord in de tweede termijn. Dan komt het nu aan op stemmen. We hebben drie moties en een voordracht.

5130 Motie 137 '24/7 referendumverzoek indienen'

Stemverklaring: De heer **ZOON** (PvdD): Behalve dat we vinden dat dit iets is wat we moeten corrigeren, zien we ook dat er staat: Gedeputeerde Staten op te roepen". De Referendumverordening is echt iets wat bij Provinciale Staten hoort. Om die technische reden zullen we tegen deze motie stemmen.

5135

Mevrouw **STRENS** (D66): We zullen ook tegen deze motie stemmen. Het is wel een goede suggestie om mee te nemen, op het moment dat we opnieuw naar onze referendumverordening kijken. Als de motie op dit moment in stemming wordt gebracht, zullen wij hier tegen stemmen.

5140 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ook van onze kant de kanttekening dat deze motie gericht moet zijn aan Provinciale Staten.

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Gezien het feit dat D66 er op een ander moment naar wil kijken en Gedeputeerde Staten ook omtrent de evaluatie van de verordening sprak, stel ik voor dat we
5145 deze motie intrekken en aanpassen.

De **VOORZITTER**: Motie 137 is ingetrokken.

Dan breng ik in stemming motie 138 'Ruchtbaarheid referendum'. Wenst iemand hoofdelijke
5150 stemming, aantekening of een stemverklaring? Zo niet dan open ik de stemming. Er zijn 54 deelnemers en daarmee kunnen er 54 geldige stemmen worden uitgebracht.

De stemming is gesloten

Motie 138 is met 41 stemmen tegen en 13 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd
50PLUS/PvdO, DENK, Forum voor Democratie, Fractie Baljeu, JA21 en de PVV.

5155 Motie 138 is verworpen.

Wenst iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening bij motie 139? Zo niet dan open ik de stemming over motie 139.

De stemming is gesloten.

5160 Motie 139 is met 38 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS/PvdO, DENK, Forum voor Democratie, Fractie Baljeu, JA21, PVV en de SP.

Motie 139 is verworpen.

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Ik zou een hoofdelijke stemming willen aanvragen over het
5165 beslispunt, omdat dit voor Forum voor Democratie een van de meest belangrijke en cruciale punten in deze termijn is.

De **VOORZITTER**: In het Presidium in juni 2020 is de afspraak gemaakt dat als hoofdelijke
5170 stemming wordt aangevraagd, dit gebeurt aan het eind van de vergadering. Tenzij de vergadering hiervan wil afwijken, maar dan moet een ordevoorstel worden gemaakt.

Dan stemmen we straks als laatste over voordracht 40. Kunt u daarmee instemmen?

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Ja zeker. Ik vind het een goed voorstel. Het geeft de
5175 coalitiepartijen nog even de tijd om nog eens goed na te denken over dit besluit.

De **VOORZITTER**: Dat betekent dat we de stemming over voordracht 40 doorschuiven naar achter, zodat hier alles in werking en voorbereiding kan worden gebracht.

5180 **18. Zienswijze Eerste begrotingswijziging 2021, Ontwerpbegroting 2022 en Jaarstukken 2020 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG) (Voordracht 27)**

De **VOORZITTER**: Een viertal sprekers heeft zich gemeld.

- 5185 Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Wij maken ons echt grote zorgen voor de capaciteit van onze Omgevingsdiensten om kwetsbare natuur, onze leefomgeving en de gezondheid van mensen en andere dieren te beschermen. Met de invoering van de Omgevingswet worden de uitdagingen nog groter. Dat terwijl gemeenten, die moeten bijdragen aan Omgevingsdiensten, te maken hebben met financiële problemen. Een voorbeeld van wat dat betekent hebben we recent gezien:
- 5190 een meerderheid van gemeenten heeft, -waarschijnlijk door hun financiële situatie-, tegen investeringen in het gevraagde traineeship bij Omgevingsdienst Noord-Holland Noord gestemd, terwijl Omgevingsdiensten mensen tekort komen voor de toekomst.
- De Omgevingsdiensten die onze omgeving moeten beschermen lijken dus kwetsbaar. We gaan hierover, gezien de tijd vandaag, verder in discussie na het reces. We willen Gedeputeerde Staten
- 5195 wel twee vragen stellen. Wat gaat het college vanaf nu nog proberen om het investeren in trainees bij Omgevingsdienst Noord-Holland Noord alsnog mogelijk te maken?
- Kan het college beloven dat het ruimhartig zal zijn met budgetten voor de Omgevingsdiensten, waarbij de hoogste kwaliteit van Omgevingsdiensten voorop staat?
- Ten slotte nog een voor ons cruciaal punt. Het meest recente rapport van de Randstedelijke
- 5200 Rekenkamer over provinciale bescherming van drinkwaterbronnen constateert namelijk dat het toezicht en handhaving (VTH) in de grondwaterbeschermingsgebieden door Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied verbeterd kan worden. De Omgevingsdienst zelf stelt in het rapport dat ze daar nu te weinig capaciteit voor heeft. Wij gaan het rapport op 30 augustus 2021 in de commissie bespreken, maar kunnen pas echt een goede discussie voeren als we ook de financiële
- 5205 gevolgen van eventuele opschaling van de capaciteit van de Omgevingsdienst op dit dossier inzichtelijk hebben. Wil de gedeputeerde de Omgevingsdienst vragen om voor 30 augustus inzichtelijk te maken wat de financiële gevolgen zijn van de opschaling van de capaciteit van de Omgevingsdienst voor een betere uitvoering van VTH-taken met betrekking tot grondwaterbeschermingsgebieden, zoals bedoeld in het rapport van de Rekenkamer?
- 5210 We gaan ervanuit dat dit gewoon gebeurt, anders hebben we een motie achter de hand.

- Mevrouw **KONING** (CDA): Wat de PvdD wil is een gemeenschappelijke regeling waarin de provincie gaten gaat vullen. De fractie wil dat de provincie doordrukt dat er trainees worden ingezet, terwijl een meerderheid dat niet wil. Het CDA kan daar niet achter staan. Een
- 5215 gemeenschappelijke regeling is opgezet zoals die is. Dan kan de provincie niet dwingend optreden.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van Statenlid Kostić.

- 5220 Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Dan heb ik het niet goed uitgelegd. Mijn excuses daarvoor. Het gaat er niet om dat de provincie iemand dwingt. Het gaat erom dat we bepaalde zwakheden in het systeem constateren waardoor Omgevingsdiensten kwetsbaar blijken te zijn. Gemeenten kunnen hierdoor in de problemen komen. We vragen het college om te proberen via andere manieren het traineeship voor elkaar te krijgen en niet om gemeenten te dwingen. Dat laatste is absoluut niet
- 5225 onze bedoeling.

Mevrouw **KONING** (CDA): Dan blijft dat onze mening. Traineeship was aan de orde en de meerderheid wil dat niet. Dan kan de provincie niet zo veel meer doen.

5230 Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Stel dat gemeenten het wel willen, maar er de financiën niet voor hebben. Bent u er dan op tegen dat de provincie op andere wijze het traineeship helpt op te starten?

5235 Mevrouw **KONING** (CDA): U stelt een alsdan vraag. Dit is niet aan de orde. Wellicht kan de gedeputeerde erop in gaan als deze 'stel dat-vraag' aan de orde zou zijn.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ik wil me aansluiten bij Statenlid Kostiç en haar zeer terechte verzoek.

5240 Gedeputeerde **OLTHOF**: Als het gaat om de financiële gevolgen dan zal ik vragen aan de Omgevingsdienst om een overzicht voor de commissiebehandeling te leveren. Het andere punt gaat over kwaliteit, robuustheid en de financiële positie. Daarover heeft Commissie Van Aertsen uitgebreid gerapporteerd. Gedeputeerde Staten zullen voor de kwaliteit en robuustheid van Omgevingsdiensten blijven staan. Dat zullen we op meerdere manieren doen.

5245 In de verschillende gremia zullen we er op blijven aandringen. Ook via het IPO zullen we het aan de orde stellen in gesprekken met de Staatssecretaris. Daar komt het financiële kader aan de orde.

Ik sluit me aan bij de opmerking van mevrouw Koning. Het kan niet zo zijn dat de provincie op meerdere vlakken de gaten dicht, waar de gemeenten afhaken.

5250 Gedeputeerde **STIGTER**: De provincie was voorstander van het traineeprogramma om de organisatie van de Omgevingsdienst verder te ontwikkelen. Een meerderheid van het Algemeen bestuur ging daar niet in mee. We hebben de gang van zaken besproken in het Dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst en gezamenlijk de conclusie getrokken dat het jammer is hoe het proces is gelopen op het totaal van de begroting. Mede op basis daarvan heeft de nieuwe directeur van de Omgevingsdienst een ronde langs gemeenten gemaakt. Daar kreeg hij hetzelfde beeld bevestigd. In het laatste Dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst is afgesproken om te kijken op welke manier dit verder kan worden gebracht zonder dat er sprake is dat de provincie gaten gaat dichtlopen en ook niet dat gemeenten alsnog worden gedwongen. We zien allen de

5255

5260 meerwaarde om te kijken of hierin nog stappen kunne worden gezet.

Statenlid **KOSTIÇ** (PvdD): Ik wil beide gedeputeerden danken voor de toezeggingen en de toelichting. Wat was de reden dat gemeenten tegen stemden?

5265 Gedeputeerde **STIGTER**: Er stonden drie intensiveringen op de agenda. In het licht van de financiële positie van de gemeenten was dit teveel. Dat gaf de doorslag. Na ronde bleek dat versterking nodig is en dat er, zonder een financiële toezegging te doen, de bereidheid was om

te kijken hoe we dit verder kunnen gaan brengen. Er zou ook kunnen worden gedacht aan samenwerking met andere organisaties om het traineeship toch mogelijk te maken.

5270

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

Dan breng ik voordracht 27 'Zienswijze begrotingswijziging 2021, ontwerpbegroting 2022 en jaarstukken 2020 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied' in stemming.

5275 Wenst iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring of aantekening? Zo niet dan open ik de stemming. 54 Statenleden kunnen 54 geldige stemmen uitbrengen.

De stemming is gesloten.

Voordracht 27 is met 54 stemmen voor unaniem aangenomen.

5280 **19. Zienswijze Eerste begrotingswijziging 2021, Ontwerpbegroting 2022, Jaarstukken 2020 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (Voordracht 29)**

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan Statenlid Kostić voor de eerste termijn.

5285 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): We hebben alles over de Omgevingsdiensten zojuist ingebracht. Wat ons betreft is het nu duidelijk en afgerond.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Complimenten. Er zijn prima cijfers voor de provincie en goede processen. Een duidelijk verbetering. Alle lof en verder geen opmerkingen.

5290 De **VOORZITTER**: Er is geen bijdrage geleverd. Ik ga ervan uit dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

Ik breng voordracht 29 'Zienswijze Eerste begrotingswijziging 2021, Ontwerpbegroting 2022, Jaarstukken 2020 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord' in stemming.

5295 Wenst iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring of aantekening? Zo niet dan open ik de stemming.

De stemming is gesloten.

Voordracht 29 is met 54 stemmen voor unaniem aangenomen.

5300 **20. Vragenuur**

De **VOORZITTER**: Tijdens het vragenuur zijn geen interrupties toegestaan.

Er zijn mondelinge vragen ingediend door de Partij voor de Dieren inzake handhavingsverzoeken van MOB over PAS-melders. Ik geef het woord aan de indiener van de vragen, de heer Zoon.

5305

De heer **ZOON** (PvdD): Een uitgebreide beschrijving heb ik toegevoegd aan de agenda. Ik zal deze samenvatten. Mobilisation for the Environment (MOB) is bezig met het indienen van handhavingsverzoeken. Het Rijk en de provincies gedogen op dit moment illegale situaties van voorheen PAS-melders. Handhavingsverzoeken moeten in beginsel uitgevoerd worden.

5310 Gelderland heeft handhavingsverzoeken gekregen. We zien daar een groot gevaar in. We vragen

ons af hoe Gedeputeerde Staten gaan reageren op PAS-melders handhavingsverzoeken. Herkent het college de gevaren van de salderingsregeling en steunt het college het onderzoek naar de effecten van het salderen? Welke gevolgen heeft het indienen van tientallen handhavingsverzoeken in Noord-Holland voor de uitvoering van werkzaamheden door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank voor de vragen en het feit dat ik die al eerder kon inzien. Dat stel ik zeer op prijs.

We gaan en kunnen niet vooruitlopen op handhavingsverzoeken die er mogelijk kunnen komen. We weten niet concreet wat de aard van het verzoek is. We weten niet of een handhavingsverzoek hetzelfde is als in Gelderland en of het voortborduurt op de antwoorden die daar gegeven zijn. Daar kan ik nu niet op ingaan. Dat zou speculatief zijn.

U heeft het ook over een 'geitenpaadje'. We herkennen ons daar niet in. De minister heeft bij de behandeling van de wet Stikstofreductie en Natuurversterking aangegeven dat land dekkend elf mol ruimte vrijgemaakt zal moeten worden om de legalisatie in te zetten. Dat moet komen uit een landelijk bronmaatregelenpakket, wat in totaal honderdtachtig mol zal opleveren. Daar houden we aan vast.

Bij vraag 3: het staat er niet letterlijk maar in feite is het een alsdan-vraag. Daar geldt dan ook hetzelfde antwoord als dat ik gegeven heb bij vraag 1. We zetten onze capaciteit goed in om de weg vooruit te bevorderen. Legaliseren zal feitelijk tot stand komen. We hebben daarvoor extra inzet gedaan. We zijn in overleg met het Rijk en andere provincies hoe we dat kunnen faciliteren. De boeren die PAS-meldingen hebben gedaan, willen heel graag hun feitelijke situatie gelegaliseerd hebben, zodat de feitelijke en juridische situatie gelijk gesteld worden. Daar willen we graag bij meehelpen en ons ervoor inzetten om ook agrarisch perspectief te bieden richting een duurzame en stabiele toekomst.

De heer **ZOON** (PvdD): Dank aan de gedeputeerde voor de beantwoording. Ik zie dat de gedeputeerde zich erg vasthoudt aan het Rijk en stelt dat dit een Rijksaangelegenheid is. Het is echter een provinciale aangelegenheid. Wij zitten hier uiteindelijk met de vervuiling en de agrariërs die er last van hebben. We maken ons behoorlijk zorgen over genoemde elf mol. We denken niet dat er voldoende stikstofruimte beschikbaar gaat komen. Maakt de gedeputeerde zich daarover geen zorgen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Vooralsnog maak ik me daarover geen zorgen. Het is een taak van het Rijk. We zijn daarover ook in overleg. Zodra ik me zorgen moet gaan maken, dan zult u dat ook van mij horen. Ik hoop en verwacht dat we dit snel kunnen oplossen.

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat er geen andere Statenleden zijn, die een vraag willen stellen.

Mevrouw Van Soest heeft een vraag aan gedeputeerde Stigter. Die vraag is niet aangekondigd. Helaas kan ik die vraag niet toestaan. Die had u aan het begin van de vergadering moeten indienen. Het is geen open vragenuur.

21 **(Behandeld in PS 28 juni 2021)**

5355

22. **Indien aan de orde: stemming Motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag**

De **VOORZITTER**: Op 28 juni is een motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend door de fracties van Forum voor Democratie, PVV en 50PLUS/PvdO inzake 'Burgerparticipatie in beeld'.
5360 Motie VOD 63.

De motie wordt ontraden door Gedeputeerde Staten. Het college heeft gereageerd op technische vragen van Forum voor Democratie. Eigenlijk wordt u op uw wenken bediend. Het is geen kwestie van uitstel van de werkgroep Participatie. De eerste bijeenkomst is gepland op 6 september. Dan zal het zeker over deze thema's gaan. Ik denk dat ik niet uw mening deel dat er in de afgelopen jaren niet veel veranderd is. Er is heel veel veranderd op het gebied van participatie. Ook Gedeputeerde Staten zijn van mening dat het van groot belang is dat onze inwoners bij ons werk worden betrokken. Provincie Noord-Holland zette veel verschillende manieren van participatie in. Soms worden mensen gevraagd om mee te denken over een bepaalde visie of een
5365 beleidsonderwerp. Soms wordt gevraagd een voorkeur aan te geven. Op andere momenten wordt gevraagd om oplossingen aan te dragen. Kortom, participatie is niet in een vat te vangen, maar vindt plaats tijdens het luisteren, het praten en tijdens het beslissen. We willen zeker onze inwoners laten meepraten en beslissen en hun kennis en kunde mee laten wegen. De vraag wanneer wat nodig is en hoe antwoord kan worden gegeven op die vraag, dat verschilt naar de
5370 mening van het college van project tot project. Het is maatwerk. Dat maakt dat bij Provincie Noord-Holland niet een soort, maar heel veel verschillende soorten participatieprojecten lopen. Het is ook niet zinvol om dan alleen de laatste tien projecten op te pakken. Dat hebben we ook aangegeven in de beantwoording van de technische vragen. We zullen er met elkaar veel dieper op in moeten gaan. Dat is nu juist de opdracht die u de Statenwerkgroep heeft gegeven. Dat past
5375 ook bij het Coalitieakkoord van dit college. Mijn advies is om deze motie te ontraden en vooral in de Statenwerkgroep diepgaand met elkaar te buigen over hoe we burgers nog beter een rol kunnen geven in de participatie.

Mevrouw **VASTENHOEW** (FvD): Dank u wel voor de toelichting. Ik trek de motie in en wel om de reden dat u zojuist heeft aangegeven dat dieper zal worden ingegaan op participatieprojecten in het verleden, meer nog dan die laatste tien, en omdat er vanmiddag een uitnodiging is gekomen voor de werkgroep en om die van start te laten gaan.
5385

De **VOORZITTER**: Dan is bij dezen motie VOD 63 ingetrokken.

5390 We zijn aangekomen bij het laatste onderdeel van deze vergadering. Dat is de hoofdelijke stemming over voordracht 40.

Schorsing 21.51 tot 22.00 uur

5395 **Hoofdelijke stemming over voordracht 40**

'Referendumverzoek RES 1.0 Noord-Holland Zuid en Noord-Holland Noord

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Ik noem de spelregels voor hoofdelijke stemming. Normaal gesproken bij het hoofdelijk stemmen in de Statenzaal gaat dat at random. We hebben
5400 in het kader van digitaal stemmen de afspraak gemaakt dat het stemmen per fractie plaatsvindt. Ik zal straks per fractie aan alle fractieleden vragen het 'groene handje' op te steken. Als de fractie compleet is zal de griffier een voor een de fractieleden in beeld brengen. Het betreffende fractielid kan dan aangeven of voor of tegen voordracht 40 wordt gestemd.

5405 Voor of tegen voordracht 40:

GroenLinks:

Mevrouw **KOCKEN**: voor

Mevrouw **GIELEN**: voor

5410 Mevrouw **ER**: voor

Mevrouw **VAN WIJNEN**: voor

De heer **CARDOL**: voor

De heer **ZAAL**: voor

De heer **DULFER**: voor

5415 Mevrouw **VAN DER WAART**: voor

De heer **GRINGHUIS**: voor

VVD:

De heer **VAN DER MAAS**: voor

5420 Mevrouw **VAN MEERTEN**: voor

De heer **TERWAL**: voor

De heer **DE WIT**: voor

De heer **VAN GILSE**: voor

Mevrouw **VAN GEFFEN**: voor

5425 Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE**: voor

De heer **HARTOG**: voor

De heer **ROOSEDAAL**: voor

D66:

5430 Mevrouw **STRENS**: voor

De heer **STEEMAN**: voor

Mevrouw **KAPITEIN**: voor

De heer **KANIK**: voor

De heer **VINK**: voor

5435 Mevrouw **GONGGRIJP**: voor

PvdA:

Mevrouw **DE VRIES**: voor

De heer **VOSKUIL**: voor

5440 Mevrouw **DOEVENDANS**: voor
Mevrouw **JELLEMA**: voor
De heer **LEERINK**: voor
De heer **CARTON**: voor

5445 JA21:
Mevrouw **NANNINGA**: tegen
De heer **MANTEL**: tegen
De heer **JENSEN**: tegen
De heer **VAN DEN BERG**: tegen

5450 CDA:
De heer **HEIJNEN**: tegen
Mevrouw **KUIPER**: tegen
Mevrouw **KONING**: tegen
5455 Mevrouw **VAN ANDEL**: tegen

Forum van Democratie:

De heer **DESSING**: Voordat ik mijn stem uitbreng wil ik graag een punt van orde maken, wat ik enige tijd geleden in de chat al heb opgemerkt. Een hoofdelijke stemming gaat niet per fractie, maar op alfabetische volgorde en is een individuele stem van individuele Statenleden. Ik maak bezwaar tegen de gevolgde procedure voor het per fractie in hoofdelijke stemming brengen.

De **VOORZITTER**: Daar ga ik toch even op reageren, want dan hebt u waarschijnlijk in mijn inleiding gemist dat we hierover afspraken hebben gemaakt dat het random stemmen, wat bij een fysieke bijeenkomst in de zaal gebeurt, in een digitale omgeving hoofdelijk niet lukt. Daarvoor is een lijst opgesteld in de volgorde zoals ik die nu afloop. Dat is een besluit geweest van het Presidium.
5465
Wat is uw stem op voordracht 40?

5470 De heer **DESSING**: tegen
Mevrouw **VASTENHOEW**: tegen
De heer **DEKKER**: tegen

PvdD:
5475 De heer **ZOON**: tegen
Statenlid **KOSTIÇ**: tegen
De heer **HOLLEBEEK**: tegen

PVV:
5480 De heer **DEEN**: tegen
De heer **KAPT HEIJNS**: tegen
Mevrouw **BEZAAN**: tegen

SP:

5485 De heer **SMALING**: tegen
Mevrouw **ALBERTS**: tegen
De heer **HOOGERVORST**: tegen

ChristenUnie:

5490 De heer **KLEIN**: tegen

50PLUS/PvdO:

Mevrouw **VAN SOEST**: tegen

5495 DENK:

De heer **KOYUNCU**: tegen

Fractie Baljeu:

De heer **BALJEU**: Een korte stemverklaring.

5500

De **VOORZITTER**: Dat kan niet meer. U kunt alleen voor of tegen stemmen.

De heer **BALJEU**: Tegen.

5505 De **VOORZITTER**: Met 30 stemmen voor en 24 stemmen tegen is voordracht 40 aangenomen.
In deze hoofdelijke stemming is voordracht 40 aangenomen.

23. Sluiting

5510 De **VOORZITTER**: Hiermee zijn we aan het eind gekomen van twee lange vergaderdagen. Dank voor uw inzet. Namens u dank ik de griffie, alle ambtenaren maar ook de technische en facilitaire ondersteuning voor al het werk dat zij voor ons in de afgelopen periode hebben verzet. Zonder jullie ondersteuning zou dat allemaal niet mogelijk zijn.

5515 We hebben elkaar al lange tijd niet fysiek kunnen zien en spreken. Onder u, maar ook zeker onder uw voorzitter is er behoefte om elkaar weer te zien. Ook zoals vandaag weer is gebleken, is het lastig om online goed te debatteren. Ik vind dat het prima is gegaan, maar toch is dat een zware klus. De griffie zal een sociaal moment organiseren op maandag 23 augustus 2021 om met elkaar, onder het genot van een hapje en drankje, het politieke seizoen in te luiden. Het is hoognodig dat we dat weer fysiek kunnen doen, uiteraard onder voorbehoud van alles wat er nog

5520 met corona gebeurt. Ik zie er naar uit om u weer liefelijk te kunnen ontmoeten.
Vanaf deze plaats wens ik u een fijn zomerreces toe. Neem ook uw rust. Ik zie u graag weer gezond en uitgerust terug na het reces. Tot gauw.

Sluiting 22.24 uur